מכון אבן הלל

הצופה

ב״ה, יום שישי ט״ז אייר תשמ״ז (15.5.1987) • שנה ג׳ • גליון 14393 • המחיר: 1.10 ש״ח, כולל מע״מ

* עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל-המזרחי * מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר-אילן ז״ל

היום

	יום שישי כ״א בעומר	יום שבת כ״ב בעומר
הפרק:	תהלים כו׳-ז׳	תהלים כ״ד-כ״ה
המשנה:	מכשירין ה, ד-ה	מכשירין ה, ו-ז
הדף — בבלי:	בבא מציעא קיז	בבא מציעא קיח
ירושלמי:	מ״ק פ״ג	מ״ק פ״ג
ההלכה:	או״ח שיב״ג, ריב	או״ח שיג, ר״ה
רמב״ם:	מאכלות אסורות ב״ד	מאכלות אסורות ה״ז
הזריחה:	5.39	5.38
השקיעה:	7.30	7.31
סוף זמן ק״ש:	8.15	8.14

מרשת אמור

הדלקת הנר

	ערב שבת	מוצאי שבת
ירושלים	6.50	8.09
תל־אביב	7.08	8.11
חיפה	7.02	8.12
באר־שבע	7.06	8.04
אילת	7.08	8.05

משכנתאות חופשיות ולזכאים

מגוון תכניות חסכון

בנק טפחות

החלו דיונים בינמפלגתיים לגיוס רוב להקדמת הבחירות

משלחת המערך תפגש ביום א׳ עם נציגי המפד״ל

מאת שאול שץ, סופר „הצופה"

משלחות של המפד״ל תפגש ב-יום א׳ עם נציגות של מפלגה המעדיפה שנתמנה לפוא כיבים עם המפלגות השונות כדי להביא להקדמת הבחירות במהרה.

במצב המפד״ל יש חתתפי הגרשה הר יוסף שפירא, ח״כ פרוסור אברי שאקי, ח״כ דוד דגינו. מזכיל התנועה הרב יצחק לוי ומזכיל ה״ר מרדכי שאול יהלום. מטעם המערך אבירים להשתתף השר משה שחל, מזכיל מפלגת העבודה, ח״כ שוף ברעם ויו״ר ועדת המערך בכנסת כים בכר. ואולי בראש פגישה ושו-לים ממשלה צרה בהשתתפות ה-מפד״ל צומדים דיר יהדות בן מאיר, הבטיח כי לא יתנד הרשם כי מה-נהלים משאים ומתנים בין המפד״ל לבין מפלגת העבודה „מתחת לשולי-חן".

במפד״ל החלו לחשמע קולות ב-זכות ממשלה מצומצמת, אם המערך יעדיף מן הממשלה. השר עסקה שפירא ח״כ פרופ אברהם שאקי וח-דיעד שמבית כי הם תומכים בחשי-לת הכנסת, הרב יצחק לוי, הביע תרעומת קשה על הכרת לשכת התנועה המפרסמים עמדה המדברות את הלגיטימיות של הלשכה, שהיא הגוף המייצג המוסמך המבוצע של המפלגה.

הרב יצחק לוי הזהיר מפני הגרה לעדכן הפוליטיקאים, בך ניתר באמצעות מתן פומבי, להמדרות מדיות המדברות החלטות שהתקבלו באופן ממוקד ומסודר מלשכה.

במצב הפוליטי שבו אנו שרויים, חשוב ביותר שהתנועה לא תייצ בבכה שופרות ולא תבלבל את-המבוכה, אלא תאמר את דברה באופן ברור ומבוסס להחלטות.

לעצם הדיבור, שהתפרסם בעקבות הלשכה הלשכה שלשום, אומר הרב יצחק לוי, כי לא התקבלה שום החלטה ומלה, אלא מחברה בכיבה החלטה שדומה שהתקבלה בלשכה ברב קולות לפני לרעילה מחודש.

כל חבר, בשעים המזכיל, רשאי לבקש דיון חדש בכל נושא אך כל זמן שלא שונתה ההחלטה הרי שהיא מחייבת את כל חברי ההנהגה, ומי שמביע דעות ומסקנות כמנהל באחריותה של הנהגה.

ח״כ מילוא: אין הסכם עם אבו-חצירא

„אין לנו שום הסכם לא עם ח״כ אבו-חצירא ולא עם שום גורם אחר במערכת הפוליטית" — אמר אמש מגן השר דוני מילוא בראיון ב-תכנית „מבט" בטלוויזיה.

„מה שאנחנו עושים, אמר, זה מיפגשים שונים שאנחנו מקיים לשכ-נע, שהיום בחירות בשביל עם ישר-ראל זה הרבה הרבה ביותר. כל הפירסומים בעתונות על קניות, חב-סתות ומקומות ברשימה לכנסת — אין להם שום יסוד, אמר.

מחיר הקפה הוזל ב־9 אחוזים

מחיר הקפה ירד החל מהיום בשיעור של 9% זאת עיי״ש צו שקליה חתמר אתמול שר האוצר ושר הכעשיה הבטחר.

דובר משרד הכעשיה והמסחר מסר כי הוחלה בעשית במהלך בדיקה כלכלית של ריווחיות ה-מבטחל המייצר את הקפה בישראל וכן לאור ירידת מחירי הקפה ב-עולם.

מחירי הקפה המיובאים ע״י חב-רת פלית יחמאל מחדי הקפה זכן לנוקמה שבבשה, כגון: גן ה-שדה, בשפר, מעבר, קולם, בחלק מחת הבטיל.

למכירה: בני ברק קרטגים מפארים

7 חדרים + מרתף עליון

מר שלום — רח׳ הארזים

פרטים במקום

052-558151, 052-545031

פרס ימשיך לנהל מו״מ על כינוס ועידה בינלאומית

טרען: הקבינט לא קיבל החלטה בעד או נגד

מאת סופרנו המדיני בירושלים

לברות הודעת ראש הממשלה יצחק שמיר כי אין לפרס מכ״ם להמשיך במיים על תהליך הזמ״ן עידה הבינלאומית, אמר אתמול מיכו ראש הממשלה, בפגישה עם כתבים מדיניים, שהוא ישתיר כ-מיים משום שלדעתו הקבינט לא קיבל שום החלטה בעד או נגד, וכי ההצהרה של שמיר פתוח ישי-בה הקבינט אינה הצהרה מחייבת.

ראשי הליכוד הבטיח אחמול ל-מנוע את התחייבותם למעל לתיקון חוק „מיגו יהודית", יחיר סיעה. ה-ליכוד בכנסת הביע אמש את ה-ערכתו כי עתה יהיה ניתן לשכנע את כל חברי הכנסת של הליכוד להמון בתיקון חוזק, בימים הקר-בים יתכנסו בציגים מן המפלגות ה-חדות כדי לגבש עמדה מתי להגיש לכנסת את התיקון בחוק הבטחה.

אחמול התכנסה מזכירות תנועת החירות וגם מדנה הערכות הליכוד לקראת האפשרות שהבחירות לכנסת יקדמו. חברת הקימה מטה פעולה להדברות עם המפלגות הדתיות כדי לסגור את הקדמת הבחירות.

ההצהרה הפוליטית בכנסת עדיין לא הוגשה

באשר למצב המפלגתי בכנסת, שלפיו אין אפשרות לרכז רוב ל-בחירות, אבר פרס, כי אין לראות בזה סוף פסוק, וכי הוא מקווה שהמפה הפוליטית תשתנה בעקבות מסיבת שבביע שיעריך אצל כמה סיעות. „ההצהרה הפוליטית בכנסת לא הוגשה עדיין" — אמר.

הוא האשים את הליכוד שנוקט בדרך של גוש אמנים. כן הוקיף את שביר. שבמקום לחוור לכנסה משותף הוא חוזר לשחזית קיצו-ניות.

בין השאר גילה כי במו״מ עם יורדן לא עלתה השאלה של ה״ שטחים, והתרבו רק בשאלה ה״ פרוזדיולית, הוליך המו״מ. אמר — יכול להשתרע על פני רבה שנים. לדעתו אין בזה בתהליך ה-נוכחי שארה״ב הסכימה לועידה בינלאומית למרות עקודים לכן הת-נגדה.

פרס סבור שאם תיערכנה מחי-רות, תהיה זו הפעם הראשונה שי-בוקר מערכת הבחירות יעבור גו-שא מרכזי לוויכוח. השלום עם יורדן.

באשר לצמדת המפלגות הדתיות, אמר כי לדעתו יהדות ושלום אי-נם „תרתי דסתרי". הגופים הרב-ניים מריבים, לדעתו, לעסוק בענ-יני הלכה ורוח, ולא להתערב ב-הליכים מדיניים.

בתשובה לשאלה אם שר במר-שלה יכול לעמוד, מבחינה מש-פטית, נגד קו של ראש הממשלה, שכן כל עד אחראי בפניו — אמר פרס, כי בסקירה דנן המצב שונה, משום שמדובר בראש ממשלה וש-ר ובהסכם ברור.

כי הוא לא נתקבלה מהמפלגה.

פרס מוחה ביקורת על פעילותו של השר משה ארנס בארה״ב בנו-תהליך הועידה ועל שליחותו של מנכ״ל משרד ראש הממשלה, יוסף גו אהרון, נגד המריכ על הועידה הבינלאומית. פרס סובר שלא צריך לערב את שר החוץ שולץ ברוב פרטי. אני אשאל אותו מה הן המחשבות שלו לאחר המצב ש-נוצר" — אמר פרס על פגישתו ש-תיערך עם שולץ.

משרד החוץ מחוץ למרות ראש הממשלה

מאת כתבנו המדיני בירושלים

משרד החוץ סירב להעביר ל-שגרירותיו את דברין של ראש הממשלה יצחק שמיר בקבינט המדיני על הועידה הבינלאומית. „דברי שמיר פרסמו בכלי התק-שורת ובלשכת העתונות המכ-שלתית כמסך רשמי, בנקודה זה שלח משרד החוץ לשגרירויות מסמך אחר על הנושא של ה״ ועידה הבינלאומית, המסביר את השתלשלות הענינים מבחי-נת המערך. זהו הקדים ראשון שמשרד ממשלתי מסרב לפרסם להעביר את דברי ראש המכ-לה בקבינט.

מצרים מנתקת כליל את הקשרים עם איראן

קהיר (רויטר-עתים ריצ׳ז) — מצרים הכריזה בחם ה׳ רשמית על ניתוק מלא של היחסים עם איראן תוך מגיות משודרי האינטרסים בקהיר. גירוש הדיפלומטים האיראנים ממצ-רים הגוזרת הדיפלומטים המערי ה-יחיד המשרת מטהראן.

שמיר: פרס מדבר לא בשם המדינה

מאת סופרנו המדיני בירושלים

אם מר פרס יחבר על ועידה בינלאומית, ברור למי הנורמים שהוא מדבר משמו ולא בשם ה-מדינה, זאת נכדוק הנלום איזה אמצעים לנקוט — זאת אמר א-מנכל הליכוד מר יצחק שמיר כ-פגישה עם חאי המפלגתיים של הליכוד שמאו את התחייבותם למעל לתיקון חוק „מיגו יהודית", יחיר סיעה. ה-ליכוד בכנסת הביע אמש את ה-ערכתו כי עתה יהיה ניתן לשכנע את כל חברי הכנסת של הליכוד להמון בתיקון חוזק, בימים הקר-בים יתכנסו בציגים מן המפלגות ה-חדות כדי לגבש עמדה מתי להגיש לכנסת את התיקון בחוק הבטחה.

אתמול התכנסה מזכירות תנועת החירות וגם מדנה הערכות הליכוד לקראת האפשרות שהבחירות לכנסת יקדמו. חברת הקימה מטה פעולה להדברות עם המפלגות הדתיות כדי לסגור את הקדמת הבחירות.

המזכ״ל הרב יצחק לוי מתרעם על פרסומי עמדות הסותרות החלטות לשכת התנועה

מזכ״ל הכנוסה, הרב יצחק לוי, הביע אמש תרעומת קשה על חברי לשכת התנועה המפרסמים עמדות המדברות את ההחלטותיה של הלשכה, שהיא הגוף המוסמך המבוצע של התנועה.

הרב יצחק לוי הזהיר מפני הגרה לעדכן הפוליטיקאים, בך ניתר באמצעות מתן פומבי, להמדרות מדיות המדברות החלטות שהתקבלו באופן ממוקד ומסודר מלשכה.

במצב הפוליטי שבו אנו שרויים, חשוב ביותר שהתנועה לא תייצ בבכה שופרות ולא תבלבל את-המבוכה, אלא תאמר את דברה באופן ברור ומבוסס להחלטות.

לעצם הדיבור, שהתפרסם בעקבות הלשכה אמש, אומר הרב יצחק לוי, כי לא התקבלה שום הוחלטה ומלה, אלא מחברה בכיבה החלטה שדומה שהתקבלה בלשכה ברב קולות לפני לרעילה מחודש.

כל חבר, בשעים המזכ״ל, רשאי לבקש דיון חדש בכל נושא אך כל זמן שלא שונתה ההחלטה הרי שהיא מחייבת את כל חברי ההנהגה, ומי שמביע דעות ומסקנות כמנהל באחריותה של הנהגה.

יפתח מחדש ביה״כ באיסטנבול שבו נטבחו 22 מתפללים

הקונגרס היהודי העולמי הודיע על פתיחתו מחדש של בית הכנסת ״הרשלום״ כי איסטנבול. במקום זה, מזמן, נרצחו בספטמבר האחרון 22 מתפללים מהתקפת מחבלים מרשע.

בית הכנסת יפתח ב־30 באב-בסקס תפילות ביחודיות. ובין ה-נוכחים יהיו שר הדתים הרבי, מרגרט מסולה וכן גם בציג ה-קונגרס היהודי העולמי.

בשבת, ה־6 בספטמבר אש-תקד, השתלטו שני מחבלים מזוינים על בית הכנסת ועיי ירי אוטו-מאט ורימוני יד, טבחו 22 מת-פללים שהיו במקום. בית ה-כנסת המהודר נהרס, ומסבי ה-פיח ותמסר דם הוי עדות מזעזעת לזה שאירע. לפי דיווחים שו-נים, האחראי לטבח היה ארגון הטרור הפלסטיני של אבו-ני-דאל.

זמן קצר לפני התקפת הטרו-רימסים, הבחיים מבבצע שהחזר בצים בית הכנסת, שהוא הגדול ביותר באיסטנבול. עתה סיימו מחדש את מלאכת הביקון הה-ייחודי.

בקבוקי תבערה בעזה ובדרום הר חברון

בקבוקי תבערה הושלכו אתמ-ול לעבר מכונית ישראלית שנסעה ברחובות עזה ובדרום הר חברון. לא נגרמו איש.

כמוך לשעה 15.54 בצהריים הו-שלך בקבוק תבערה לעבר רכב ישראלי, שעבר ליד הדירה דורה, כקילומטר מדרום לחברון. הבקבוק הוז-ריא את המכונית החלקה על ה-כביש. לא נפגע איש ולא נגרם כל נזק.

מבצע חבלה נוסף במרכז פיקוד

מבצע חבלה שהיסמן בחתנה לי-הטפת הילדים בציר פוסק שבר-פרץ חיפה נתגלה ופוצץ בלא פגע בזכות צידוניות של אורח־מתנדב, הנהג לפרוץ פרמפיאדות.

האזהה הודיע סמוך לשעה 06.50 לשקד המשטרה על גילוי הפץ חשוד שהיסמן בתחנת המרכפיאדה של הילים שבעומת הציר פוסק בכיתון הנסיעה לחיפה. הבלני ה-משטרה הגיעו למקום ולאחר שה-כביש נחסם עד שני נהיביו, פוצץ המטען. איש לא נפגע.

חוסיין מנהל שיחות בדמשק

דמשק, (ויינר קהיים ועיצ) חוסיין, מלך ירדן, מם בשעה אחרי הצהריים של יום ה׳ לחבר-שק, ופגש שם מרי בשיחות עם נשיא סוריה, חאפז אסאד, על מה שהגדיר כ„מאמצים לליכוד שרי-רות הערבית" לקראת ועידת ה-שלום הבינלאומית המוצעת ל-מרה הקיכון.

בכיקור זה — הסיבי בספר ב-דמשק מאז ההתפרשות בין ירדן ו-סוריה בדצמבר 1985 — אחיר חוסיין לזהה לאסאד על השיחות שניהל בימים האחרונים בבצרים ובצרוק. חוסיין נפגש עם נשיא צרוק, סאר-דאם חוסיין, בבגראד בשעות הערב של יום ד׳, לאחר שביום הקודם ערך ביקור קצר הזמה מקאהיר ותר-עזה בשעה 14—22, באר שבע 13—33, אי-לת 22—37 מעלות.

תחזית מזג האוויר

חם ויבש בעיקר בהרים ובפנים הארץ.

בטמפראורות המינימום המקסימום המזרחות להיום:

ירושלים 14—28, צפת 17—25, חיפה 16—24, טבריה 15—33, נצרת 17—26, עפולה 15—28, שומרון 14—29, תל אביב 16—25, נמל תעופה בן גוריון 14—28, יריחו 18—34, עזה 14—22, באר שבע 13—33, אי-לת 22—37 מעלות.

לבית־ספר תורני גדול בבית־אל

דרוש מנהל

אנשים בעלי רקע תורני מתאים ונסיון מתבקשים לפנות אל: — 02-976447, 02-976249, 02-529682

נשי NIC״ת
רשת מוסדות חנוך בישראל

הנהלת רשת אמנ״ת — בית־ספר אמנ״ת גוש דן ואוניברסיטת בר־אילן

מודיעים על:

טקס קבלת פנים לתלמיד ביה״ס

יחזקאל ש״ץ

שזכה בכתר חתן התנ״ך העולמי (והארצי) לנוער יהודי

הטקס יתקיים, אי״ה ביום ב׳, י״ט אייר תשמ״ז, 18.5.87, בשעה 14:30, באולם ארגנטינה — אוניברסיטת בר־אילן.

בהשתתפות: ראשי מערכת החינוך ואישי ציבור, תלמידי ביה״ס ומוריו.

ידידי רשת אמי״ת ואוהדיה מוזמנים

המועצה הדתית בת־ים

מיוצגת ע״י הרב משה לוי זצ״ל

בס״ד

הודעה

לתלמידי ישיבות בני בת־ים

המועצה הדתית בת־ים מבריחה בזה על תחרות פרסים בכתיבת חבורים ועבודות בנושאים: הלכה ומחשבת ישראל

שלושת החבורים מבין העבודות שיוגשו, יזכו בפרס כספי מקרן המילגות ע״ש הרב לוי זצ״ל, ביום הזכרון ג׳ בתמוז תשמ״ז.

המועד האחרון למסירת החבורים והעבודות — כ׳ בסיון תשמ״ז (17.6.87).

החבורים המוגשים לקבלת הפרס יוגשו ב־3 העתקים מודפסים במכונת כתיבה על גבי ניירות רגילים לפחות על 3 עמודים. ויש למסור זאת למועצה הדתית בת־ים, תד׳ 115, בת־ים.

יצחק שודק
ראש המועצה הדתית

בס״ד

מבוא שנה לפעירת אשתי, בתי ואחותנו הבלתי נשכחת

חנה איידל (איידה) גולדרייך ע״ה

בת ר׳ ישראל גרין ז״ל

יתקיים אי״ה

חנוכת בית־הכנסת ״אהל חנה״ והכנסת ספר תורה לע״נ

ביום ראשון, ל״ג בעומר, י״ח אייר תשמ״ז (17.5.87), בשעה 3.00 אחה״צ, בגנה צוף כבקומרון — תחבורה תצא בשעה 2.00 מרח׳ סבנקין 15, תל־אביב —

בעלה
המשפחה בחו״ל

חברה קדישא גחש״א
לתל אביב — יפו והמחוז

בס״ד

ביום ראשון, כ״ח אייר תשמ״ז (24.5.87) בשעה 19.30 בע״ב, יתקיים אי״ה מאולם שע״י בית הכנסת המרכזי בשד׳ סמאבא 22 תל־אביב

ערב התייחדות ואזכרה

להאיר גבורא יקירא, איש חבר ורב פעלים, תומך ומוקיר תורה, שעמד על משמרתו באמונה בראש מוסדות תורה, חברה וציבור,

יו״ר חברה קדישא

ר׳ יעקב לסלוי ז״ל

לבר האר״י מבעמבוא, מחסדי הנוער ותיק ועבודה

דברי הערכה יישאו:

כבוד מרן הרה״ג עובדיה יוסף שליט״א
השר יוסף שפירא
עו״ד מיכאל צבינרי
ח״כ אברהם ורדיגר

ליציר משניות ע״ר:
דיר אברהם לכהן — בנו של הנפטר

תפילת ערבית — סמיכת הנוכחי
אל מלא רחמים

ציבור מעריצו ומוקירי זכרו מתבקש להשתתף

בית צעירי חב״ד ת״א
הרשת 23, תל־אביב

ילד, ילדה!

השתתפו בתחלוכות הגדולות של ל״ג בעומר בתל־אביב ותהנו מ־:

* תחרות הסיידות
* מופע מרהיב של דוגרו הקוסם ויקירדו הקוף
* חולמוכה סמנתית ומבוארת
* הגרלת פרסים יקרי ערך
* הרבה ורבה המתעה...

מתי ואיפה?

ביום ראשון הקרוב בין:

1) 10.30 מפגש מבריש הכרמל מבני יבנה
2) 11.00 מבקר בבית הספרי של נוה אביבים, אצל היא
3) 4.30 אחרי״ם בגן ויצרוני של נוה יבנה, רח׳ עבכן ברטה, תיא
4) 4.30 אחרי״ם מגלגל הקסמים של ביהל״ם, רח׳ ילין, רח׳ קרלין דרשא 12, רמת אביב.

הסעה לנחלת יצחק בשעה 3.45 אחרי״ם:

1) גן שינקין, ת״א
2) מתנ״ס רמת ישראל, רח׳ דם המכבים 24, ת״א

מחכים לראותכם

הודעה לציבור

לנוכח הסערה וחילוקי הדעות, שבקרב הציבור השוכן בציון, מועצת הרבנות הראשית לישראל מביעה בטחונה באלוקי מרום, שוכן בציון והבוחר בירושלים

כי ארץ ישראל תשאר בשלטון ישראל שלמה בגבולותיה.

פתוחה להתישבות בניה בכל חלקיה.

כאמור בהחלטות הקודמות של מועצת הרבנות הראשית לישראל.

ויתקיים בנו מאמר הפסוק „ה׳ עוז לעמו יתן ה׳ יברך את עמו בשלום".

מועצת הרבנות הראשית לישראל

יחד מספרך לרקב התורה לישראל

בס״ד

מתארגנת קבוצה דתית

לטיול באירופה הקלאסית

* אוכל כשר למהדרין
* שמירת שבת מלאה ומוקפדת
* מלווה קבוצה שומר מצוות

03-9340198
בערב 02-811477

„קום התהלך בארץ לאורכה ולרוחבה"

אליצור

מחלקת נשקורים עממי מרכז אליצור

(בראשית י״ב)

צעדות אליצור - אייר תשמ״ז

„צעדת השומרון"

לציון כ׳ שנים לשחרור השומרון

תתקיים אי״ה ביום א׳, ל״ג בעומר (17.5.87)

— זינוק וסיום בקרני שומרון —

מסלול ארוך: 12 ק״מ, משעה 10.00.
מסלול קצר: 6 ק״מ, משעה 11.00.

במקום הזינוק, הסיום, תיערך תערוכה צבאית, אהל מורשת חסיד, ותערוכה מפרי יצירותיהם של תושבי השומרון.

בסיום הצעדה, תיערך עצרת המונית — בשעה 15.00, בהשתתפות שרים ואישי ציבור.

בתכנית האמנותית: להקת הרבנות הצבאית, להקת פיקוד מרכז, להקת השומרון.

• בעצרת יוענקו פרסים לקבוצות המצטיינות.

„צעדת גוש עציון"

לציון יום ירושלים וחידוש התתיישבות בגוש עציון

תתקיים אי״ה ביום ד׳ כ״ח באייר (27.5.87)

מסלול ארוך: 12 ק״מ. זינוק משעה 9.30 בחר גילה לכיוון אלון שבות.

מסלול קצר: 6 ק״מ. זינוק משעה 10.30 בגרמי צור לכיוון אלון שבות.

ושתיה: ליד הגיע בלב הגוש. — יתקיים פסק חלוקת פרסים לצעדות המצטיינות, בנשאות הגרכמות באלון שבות.

בתום הצעדות יתולקו מדליות והעברות כבוד הלוש הרשמת. ביתוך להרשם ביום הצעדה בנקודות הזינוק.

פרטים נוספים ניתן לברר במרכז אליצור טל׳: 03-7513096/7, 03-7514298/9

נר חיה

ארגון לעזרה וסיוע רפואי

המרכז: ברח׳ ארלוזורוב 2 פתח־תקוה, טל׳ 03—9245638

הננו מודיעים בזאת, כי נפתח סניף

להשאלת מכשירים רפואיים בקרני שומרון

המשרד יהיה פתוח לקהל, החל מיום ראשון י״ח באייר תשמ״ז (17.5.87) בין השעות 21.00—22.00.

טלפון במקום — 052—39141

מכון ארכיון הלאומי

על העצבה

להפסיק את ההתבזות העצמית

בעקבות התיקון שבה נסחיימה שלום ישיבת הקבינט המדיני נתפסו ראשי „המערך" ו„הליכוד" לזיכוח שרוליסטי מה מבמעות הדבר — ואם יש בכך משום סתימת-הגולל על ויזמתו של מ"מ ראש ממשלה, שמעון פרס, בעניין הועידה הבינלאומית או ראי־קבלת החלטה פרדוקס אי־שלילת המשך מהלך זה.

אין זה ויכוח נהלי־משפטי גרידא, אלא הוא משקף את המצב המסובך שאליו נקלעה ממשלת־האחדות־הלאומית. לשתי המפלגות הגדולות פרכנויות מנוגדות להיקום זה, והממשלה ממשיכה לדבר בשני קולות, ואף לפעול בצורה זו. ראש־הממשלה מודיע לארה"ב כי מבחינתה של ממשלת־ישראל הניע לסיומו מהלך הועידה־הבינלאומית, ואילו ממלא־מקומו נסע אמר לארה"ב ומתמוון להמשיך בה ביוזמתו המדינית.

אחד מסממניה של האנרכיה בתפקוד הממשלה המדברת בשני קולות הוא סירובו של משרד־החוץ להעיף לציגויות ישראל בחו"ל את הודעת־הסיכום של ראש־הממשלה בחום ישיבת הקבינט, שלפיה אין סמכות להמשיך ביוזמה בעניין הועידה־הבינלאומית. מכירד־החוץ התעלם מפניית לבכת ראש הממשלה בעניין זה, ושיגר לציגויות מברק שבו נאמר כי לאור העדר הכרעה בקבינט יש ממשום־קו בעניין הוועידה.

התנצחות מבריחה זו היא סימפטום למצב שבו נתונה עתה הממשלה, כשכל צד עושה שבת לעצמו ומצפה לכישלונו של ידיבו. הויכוח גלש הרחק מעבר לצדדים העניינים של ועידה-בינלאומית והוא נראה אופי של ריב־מפלגתי מובהק, תוך השמצות והכפשות אישיות. נשיא המדינה, חיים הרצוג, קרא אתמול לשתי המפלגות הגדולות להימנע מהפיכת הוויכוח הציבורי ביניהן לויכוח אישי רצוף השמצות. יש לקוות כי קריאתו זו של נשיא־המדינה חיפול על אזניים־כרויות. אך תנאי לכך הוא שימת פסק־זמן להתנצחות הזדרדית הפומבית בין שתי המפלגות, בהתנצחות מעין זו נוצרת דינמיקה של היתפסות לשיקולים של יוקרה והפגנת־כוח ונסייה שלא לוטש בצורה הנכונה לתפרש כחולשה. הדבר מוביל להתקפות ולהתקפות־סכנגד להכרת האחריות ולאי־יכולת הממשלה לתפקד בצורה תקינה. יש להפסיק את ההתבזות העצמית של הממשלה, הפוגעת הן בתדמיתה כלפי חוץ הן ביחס אליה מצד העם.

ממשלת־האחדות־הלאומית הוקמה גם משום שתוצאות הבחירות לא אפשרו לאחת המפלגות הגדולות להרכיב ממשלה צרה וגם משום שהיה בכך כדי לענות על רחשי־העם ולהתמודד על בסיס פרלמנטרי רחב עם הבעיות הכלכליות, המדיניות והבטחוניות הניצבות בפני המדינה. מראש היה ברור כי ישנם גורמים שבהם חלוקות שתי המפלגות הגדולות וקווי־היסוד של ממשלת־האחדות נועדו למצות את המכותף ולאפשר לה לתפקד באופן תקין. היה ברור מראש כי הנוסא המרכזי שבו יש חילוקי־דעות הוא מעמדם של ידיהדה, שומרון וחבל־עזה אם וכאשר יעלה נושא זה במו"מ עם ירדן. אך הדבר לא מנע משתי המפלגות הגדולות להקים ממשלה משותפת מתוך הנחה שניתן לפעול בצוותא ולקדם עניינים שונים, גם אם נושא הדדה ושומרון עשוי לפרק בסופו־של־דבר את השותפות.

שיפור המצב הכלכלי והברת האינפלציה הוא הישגה הבולט של ממשלת־האחדות־הלאומית. קשה לשער כי כל אותם צעדים שנוקטו ואשר הביאו פירות ברוכים יכולים היו להיעשות אלמלא היתה הממשלה מורכבת משתי המפלגות הגדולות. מערכת־בחירות בטרם־עת, במערכת היחסים הבוערים כיום בין „המערך" ו„הליכוד", עלולה למסמס רבים מהישגיה של המדיניות הכלכלית, לגרום לבקיעים בתחום יחסי העבודה ולהחזיר את הגלגל לאחור, אל המצב שהיה לפני הנהגת המדיניות הכלכלית החדשה.

ברור, כי אילו עמדה עתה על הפרק בצורה כהותית שאלת הסדר עם ירדן ופל הפרק היה עולה ברשא „השטחים" שבו יש הילוקי־דעות עמוקים בין „המערך" ו„הליכוד" — הרי אין לטאטא זאת מתחת לשטיח. ויש מקום לפרק את השותפות ולפנות אל העם כדי שיביע את דעתו בשאלה גורלית זו למדינת־ישראל. אך עניין הוועידה־הבינלאומית, בנוסחאותיה ובלבריהיה השונים, נוגע בסופו־של־דבר רק במסגרת המו"מ ולא בתוכנו ומבחונו, שהם העיקר. העובדה שתתי המפלגות הגדולות בצורה כה קוסבית בעניין הועידה־הבינלאומית — „המערך" רואה בה חזות הכול לקראת מו"מ ישיר עם ירדן ו„הליכוד" רואה בה אסון למדינה — יש לה קשר ישיר לעמדותיהן המנוגדות לגבי עתיד יהודה ושומרון וחבל־עזה. אך חריפות המחלוקת ביניהן בשאלת הוועידה אינה נובעת רק מתפיסה מדינית שונה לגבי „השטחים" אלא משתי־בבים אליה שיקולים מפלגתיים ושעמים של יוקרה.

אם משניינות שתי המפלגות הגדולות באמת זבתמים בהמשך קיומה של ממשלת־האחדות־הלאומית, עליהן לחדול מחילה מן הבידוין הלאומי של ממשלה המושכת לשני כיוונים מנוגדים. יש להפסיק לאלתר את ההתנצחות ההדדית סביב הועידה הבינלאומית וליצור רגישה בנושא זה. על הממשלה והקבינט לדון בצורת יסודית ומתוך יישוב־הדעת באפשרויות הכונות לקידום מסא־ומתן ישיר עם ירדן, ולשים דגש בגיבוש עקרונות המו"מ. על שתי המפלגות הגדולות להפסיק את הפולמוס הפומבי ביניהן ואת המחר־מכר המפלגתי, ולדון באמת ובתלים כיצד לחזק את חישוקיה של ממשלת־האחדות-הלאומית, שהמשך קיומה חיוני לעם ולמדינה. הגיבה הצעת להפסיק את ההתבזות העצמית של ממשלה המדברת בשתי קולות וכל צד מצפה למעידתו של ירידו.

ישראל תרכוש פחם מסין העממית ומפולין

בעתיד הקרוב תרכוש, כראה, ישראל מסגן נסיוני של פחם מ־סין העממית וגם מפולין. מסר א־

תפול מנכ"ל חברת הפחם רם רון.

שר האנרגיה משה שחל אמר, כי עד סוף העשור יהיו 70 אחוז מת־שומות הדלק לייצור החשמל במ־דינה, בפחם שיהווה גם 30 אחוז מסך כל השומות האנרגיה למשק. לפי הה... ... יצלה יבוא הפחם מ־3.2 ק"... ... ב־1987, ל־6 מי־ליון ט... ... ב־1999".

ייש"ר הברה הפחם, צבי צפריר, אבר, כי בדינת ישראל חסכה 500 מיליון דולר בתמש השנים האחרו־מת, מאז תחל ביבוא הפחם. עד כה הובאו לישראל 13 מיליון טו־נות פחם. הוא ציין, כי אסון צ'ר־נוביל החיש בעולם את התהליך של הקבה תחנות כוח הבוצלות בפחם

הושבתה מערכת החינוך במיגזר הערבי

מערכת החינוך במיגזר הערבי הושבתה, במחאה על כי משרד החינוך צימצם את מספר הכיתות הנכבות לבתי הספר הערבים, ד"ר הלימודים בספרים רבים מתקיי־מים בכיתות שמורות ובתתי־תנ־אים.

השביתה מקיפה כ־150 אלף תל־מידים ב־46 כפרים ברחבי הארץ, וכן בערים שפרעם ונצרת.

„קומפיוטקס — 87", תערוכת הר־מחשבים המרכזית בארץ, תתקיים זו הפעם החמישית ברציפות בסוף החודש, במלון „הילטון" בתל־אביב, בתערוכה, אותה מארגן צוות „שסיר", ישתתפו כ־60 מציגים, המייצגים כ־100 חברות מן הארץ ומחו"ל, מטרה ישראלית שסיר.

אליך היהודי!

להכנת פרשת השבוע

במקרא, אתקלוס, ורש"י

רבוא עוד היום

שערי אהרן

על התורה

הופיע חלק תשיעי

לפרשיות

אמור־בהר־בחקתי

מחירו לרגל ההופעה

15 שקל

✶

בהזדמנות זו אנו מודיעים בי המבצע לרכישת כל סט „שערי אהרן"

ב־4 תשלומים

25 שקל כל חודש

במקום ב־130 שקל

נמשך עוד מספר ימים

ב ל ב ד

●

להשיג בחנויות הספרים

ברחבי הארץ

הפצה ראשית: „תפוצה"

ובביתו המחבר:

הרב רדוד, רח' הרצל 30,

בני־ברק, טל' 03—700875

חדורו פן תאחר

ירושלים

בירושלים ידרוש הרב ד"ר ש.ז. כהנא במועדון הוותיקים בשורה ר־בבני ברית בענייני הילולה ברשב"ם וכמנהגי ל"ג בעומר.

סגן הרמטכ"ל אלוף אהוד ברק:

צה"ל לא ירשה למתיישבי השטחים לקיים סיורים בטחוניים של אזרחים

צה"ל יפעיל אמצעים חדשים נגד מתפרעים

מאת מוסרנו המבאי

לא נתיר סיורים של משטרה אזרחיים בשטחים. אין לכך הצדקה תוקפית והדבר אינו משרת את מטרתו לאיסון. זהו מקור לסיכון חיי אנ־שים, כי בטעות יבולים להתקל בכוחות של צה"ל מחבר היאבק הפרת אש.

זאת אמר אתמול סגן הרמטכ"ל, אלוף אהוד ברק, בסכמו את הבי־עיות פיקוד המרכז, שנראשו ע־מד עד למינוי לתפקידו הנוכחי.

האלוף ברק אמר בתשובה לש־אלת סופר „העומה" כי כתוצאה ה־בתוון בלבד, יפעלו מתוך לישר־בים ההומרים בשטחים. הסדרי ה־בטחון הקיימים יימשכו גם בעתיד — אמר בציינו כי יש נוהלים עבר־עים לפעילות הבטחונית של תו־שבי השטחים. הוא מסר כי בעדי להגביר את הבטחון של התישבים יש כוונה לחזק את „משטר הנגדל" (מג"ב) על ידי תוספת אנשים. כולל מגויסים של צה"ל שיופנו ל־גוף בטחוני זה, הפושה עבודה מ־צויינת.

אמצעים חדשים

צהיל עומד גם להפעיל אמצ־עים נוספים לאלה של היום כדי לתבסיה את הבטחון ביישובים ר־בדרכים בין היתר בבנו גדרות ב־כמה איזורים, המועדים למדיצות נאסנו סמטאות ועוד.

אלוף פיקוד מרכז לשעבר הד־גיש עם זאת שאין בטחון מוחלט להצלחה ויתכן שיהיו פיגועים גר־ספים למרות המאמץ של כל גוד־מי הבטחה לבטיח זאת.

מתיישבים מתפרעים יעקרו

א. ברק מסר כי כבר כל מתיי־שב מתפרע בשכונים תוגש תלו־נה למשטרה. 3 הביעות הוגשו ל־מר עד כה. ההשטרה נתבקשה ל־סים במהילות את הקיירותיה כדי שאפשר יהיה להפיים לדין. הוא גילה בהסכר לכך כי חיל מוד סום של צה"ל דה בעת נסיון של מתי־שבים לפרוץ אזור.

סגן הרמטכ"ל ציין בדבריו כי חלה ירידה של 40% בהיקף הפי־גועים בשנה הקודמת בהשוואה ל־1985 במסגר הפרות הסדר ביהו־דה ושומרון חלה ירידה של 30% מתחילת שנה זו יש שוב עלייה ב־פיגועים, בעיקר של זריקת בק־בוקי תבערה.

צריך לראות את הנושא הבט־חוני בצורה כוללת ובחוש איזון — אמר אלוף ברק בהציגו נתונים א־לה. הוא גילה כי רוב מבצעי ה־פיגועים נתגלו, בעיקר תודות ל־עבודה הטובה של השב"כ. בין מ־בצעי הפיגועים שהרם נתעלו נגלל הפיגוע בקלקיליה.

סגן הרמטכ"ל אמר כי רק במק־רים שאין ברירה אחרת יורים ב־מפגינים והדבר נעשה רק בשיש סכנה לחיילים.

הוא גילה כי לפיזור ההפגנות עומדת לפרסם הימים, בהתריעי גומי וכדורים בעלי עצמה חלשה. באחד המקרים של ירי חילי צה"ל הו־צבר קצין בתפקידו באשמה של מעות בשיקול דעת שהביאה לפתי־חה באש. על עצם הירי הוא לא הואשם בשל הצורך להתבונן ב־התיחסו לגבול המזרחי עם ירדן אמר אלוף ברק כי ממשלת ירדן מונעת פעילות מחבלים משטחה.

סגן הרמטכ"ל אלוף אהוד ברק:

הפיכה צבאית באיי פיג'י

מאת כיסרנו הצבאי

בעמלות הבחיקות מוטעות מי־צה"ל להשתכש בסלהמה נגד מתפרעים המפיתים ערביים בנשק נורשש לירדן — ההכרי אתמול מהבריר של סגן הרמטכ"ל וקודם לכן אלוף פיקוד המרכז, אלוף אהוד ברק.

בתשובה לשאלת סופרנו הצבאי, בעקבות גירושם של שני מסיתים בעלי עבר עברי „חתרנית" נגד מדינת ישראל", אמר סגן הרמטכ"ל כי היה קשה לפעול בגדם קודם לכן בשל החשש שהגירוש לא יע־מוד בפני מבחן של בג"ץ. אנו נגיי רשיות בעבר בחיל האויר ב־שיעמוד במבחן של בג"ץ — אמר אלוף אהוד ברק.

המגורשים בעלי עבר עשיר של פיגועים

שני פעילי פת"ח ביהודה ושומ־רון, חליל שאשור משכם ומרואן בארגוני כרמאללה גורשו במאי לירדן. השניים היו פעילים בכר־רים מטעם ארגון הפת"ח שפעלו בפעילות הסתה, הפגנות אלימות ופורות סדר נרחבות באוניברסיטת אל גג'אה וביר־זית ברמאללה ו־קידום מטרות הטרור באזור.

חליל שאשור, ילידי 1948, תושב מחנה הפליטים עסכאר בשכם, ר־צה 12 שנות כאסר לאחר שנשפט ב־1970 ותודה בגיום לפתות הדש־תפות בוריקת ריטמים בשכם. המשיך בפעילות שיינת בין כתלי הכלא ולאחר שוחרורו בסרס 1982 החל ללמוד באוניברסיטת אל־נג'אח, שם התבלט כפעיל מרכזי של ארגון הפת"ח. עקב פעילותו בארגון הסתות הפגנות אלימות נעצר פעמיים ב־1985 לשלושה חו־דשים וב־1986 לחצי שנה. הצב־דים הללו לא הועילו ושאשור המ־שיך בהתמדה בפעילות עוינת. ואף הגביר אותה והיה מראשי מארגני הדגלת הסדר והחמורות שהיו באל־נג'אח.

כרזאן בארגוני יליד 1959 הער־שב כפר כובר בנפת רמאללה, רי־צה ארבע שנות מאסר לאחר ש־נשפט ב־1978 והראשם בחברות ב־ארגון עוין, אימצי חבלה ויידוי פצצות. המשיך את פעילותו הער־ינה בבלא ולאחר שיחורור ב־1982 אף הגביר אותה בעיקר ב־תוך אוניברסיטת ביר־זית. בעקבות פעילותו הארגונית נאסרה כניסתו לחצרות אוניברסיטת ביר־זית. ב־מאי 1985 נצא הער. את צו הגב־לה ועל כך נשפט ונידון לתקופת מאסר כספי. באוגוסט 1985 נעצר לשישה חודשי מאסר מינהלי לאחר שהוברר כי הוא המשיך בפעילותו החתרנית. מאז שיחורורו מהכלא ב־פברואר 1986 המשיך את פעילותו העוינת והיה מראשי מארגני הפ־גנות והפרות סדר חמורות שהיו באוניברסיטת ביר זית.

3 אחוז היטל על אשראי במט"ח

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

ועדת הכספים של הכנסת אי־שרה אתמול את הצעת האוצר ו־בנק ישראל להטיל היטל של 3% על אשראי במטבע חוץ מחו"ל. תקרה החוק יהיה מ־31 במאי.

ההיטל יחול על רוב סוגי האש־ראי במט"ח כולל אשראי יצוא־נים עליו יינתן לחם אחזור. הגביר בהתיעצות עם שר האוצר יוכל ל־הוסיף או לגרוע מההיטל 2%.

צפוי מדד גבוה מזה של קודמו

מאת מוסרנו הכלכלי בירושלים

מדד נבוה מהשוואה למדדים הקודמים צפוי לחודש אפריל.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עומדת לפרסם היום, בהתריעים את מדד חודש אפריל. באוצר מעריי־כים שהוא יהיה גבוה בהשוואה ל־מדדים מתחילת השנה, זאת ב־השפעת מרומים עונתיים (הלבשת קיץ, העלאת האגרות התאמת מדד הדיור). עם זה אין צופים שהמדד יבטא שינוי במגמה הבסיסית של המחירים במשק. מחודש מאי צו־פים למדדים נמוכים יותר.

בקצה העט

מאת צב

הממשלה במשבר חמור

בתחילת השבוע הוגתה לנו אשליה: לאחר ש־אנשי פרס ושמיר כילו את כל החיצים האפשריים מאשפותיהם, הנאמנים — באיחור רב — הקבינט של עשרת הדולים, המורחב הנכון למשא ומתן ישיר ולבירור שקט, רחוק מקהל הבחרים ה־פוטנציאלי לכנסת ה־12, ויש נראה שהעמדים נכו־נים לדאלוג רציני. אבל חיש מהר נוכחנו שהיתה סעות בהערכה ולאחר התבסאויות קיצוניות ו־חריפות של רמקי שמיר — הוגמה תרגיעה המבדר מה.

בסור זה, כבר באמר הכל נגד הועידה הבינ־לאומית וסיכויה השואפים לאפס. בכל שעובדים הימים — הולך ומתרחק קיום הועידה עצמה. אגרת שולח מהשבת ששוגרת לשמיר ולפרס ה־מגדרת ברורות בועידה (אחרי הימנים רבים קר־דמים) מציגה גם תנאים לקיומה שכולם מקובלים על ישראל אבל אלה הם תנאים בבתיבת „על מנת שנגיע לרקיע".

ואלה התנאים העיקריים: 1) בלי השתתפות אש"ף; 2) השתתפות הסובייטים — רק אם יקשרו קשרים ד"פלומאטיים עם ישראל והחיה עלייה מ־רוסיה; 3) הועידה תהיה רק מוחיה למו"מ ישיר ישום פתרון לא יי־כפה על צד מוצדי־רים. גם אם תנאים אלה יתקיימו בפועל, שבתה של הועידה לא תפנה כליל, אך שתות במידה ניכרת. אך כל בר־דעת יכול להבין שמבחינת הצד הערבי־רוסי הם תנ־אים הכרחיים. לא ב־כי אמר, באחרונה, מזכיר האו"ם, כמה פעמים שהועידה מוסלת בסקף וכך אמר גם הנשיא מי־טראן. גם המיכה האמריקאנים בועידה איבה גל־הבת.

מהצד השני, מאותתים מירדן שתוטיין מציג תנאי חדש להשתתפותו: שיתוף מרבי. תנאי זה משמעותו נטיבה מהמלך. והחוזרתו לאסד. ועוד: הם אסאד ישתתף בלי אש"ף, וחרי גם הסובי־ים דורשים שיתוף של אש"ף — הערבים, ר־ביחוד אסאד, יפגרן אביהם?

מכאן שמסיבות אלה היה עדיף לתת לצדיני ישראל באשר הם שם, את הכבוד להכשיל את ה־ועידה ובה יעשו שירות לישראל כפי שעשו כבר לא פעם. וכלל שישראל תקבע עמדה אחידה ל־ועידה ועמדתה תתגבש — כן יחסר לה.

מהמיפגשים בין אנשי סיעות הליכוד המע־רך בדיוני מושב הקיץ של הכנסת, עלה שהכל נרתעים מקיום התצוחות של ערב בחירות, גם משום שהדבר יזיק למדינה וכלכלתה וגם משום שהדבר יפה לא בציבור הישראלי ולא בצי־בור במדינות ידידותיות ולא־ידידותיות. שלא לד־בר על העדר תכליתו של משא ומתן בנושא כשה־כל יודעים שלמחות „הוצי השביי" לא יתן למפע תוצאותיו אם הוגיעה כאלה. כאשר סאדאת החליט לעשות הסכם עם ישראל, כשהליכוד עלה לשל־טון, ידע מה שעשה: אילו ההסכם היה מוצע ל־מערך — הליכוד היה מתנגד לו. ואכן, ראשי ה־ליכוד של הימים, אחרי עידן בגין — היו רובם כמולם נגד ההסכם ורק המערך הציל את בגין.

אין להקיש, בכל הנ"ל, מהסכם עם מצ־רים ל„ועידה הבינלאומית". מה שרציתי להדגיש הוא שוויתורים, באמצעות הועידה ו/או מרים ישיר, לא יתכן לעשותם אם לא יהיו מקובלים לפחות על הגרעים המרכזיים במדינה.

הבו יחס כבוד לצה"ל

אינני רוצה להתייחס לפעולות הפרשיניות של אנשי „בוש אמונים" בקליקיה ובמקומות אחרים. בפירוש יש פנים לכאן ולכן תינני מקבא ברב בן־גון שהצלית לבטל לעצמו השקפה נחרצה. מדבן שכוונתי בדברים אינה לפגיעה באנשים (ובראש שם) שמצערותם באה בתנקשויות לא מוכחה, אלא להפנות בוכחות ביישובים הערביים שנועדה ל־הדגים בפני תושביהם את האפשרות שמעשי אלי־מות עלולים ליהפך לדו־סיר־ים.

מה שבשום פנים ואופן אין לסבול זו הת־נהגות מזלזלת ולעתים גם חצופה ישמצנית כלפי כוחות הבטחון ובראשם אנשי צה"ל. ה־ממונים על שמירת הבטחון והסדר, לא יתכן כלל ובשום מקרה, שאזרחים — ואפילו מיוחסים פמו חברי כנסת ואחרים — יפרצו את משמרות הצבא ולא ישיבו לוהוראותיהם. כסר שנצטוו על ידי הממונים עליהם. לא יתכן שאנשים כאלה יקראו בפני חיילים הזהרה ובה בקשה לוועבור לממ־נה עליהם שאיטר הפריצה של המשמרות, היא הוראה נאצית.

לצערי, עלי לקבוע שהאחריות לתגובות כואת כלפי אנשי צה"ל, נופלת גם על רשויות צה"ל עצמן שאינן מגיבות על יחס מעליב וגם מצד אזרחים. לצה"ל צריכה להיתון הראוה שכל מי שנוגע אותו ייענה בו במקום ויעמוד לדין.

הליכוד שולח לחנו על פני הנגים

זה קורה: נהגו אדם במכונית וחנה פתאום המכונית מתעקשת וסרבה להמשיך. מסתבר שאחד החלקים נשבר. מתחילים לחפש חלק חילופי — ואהה: לא משיגים חלק זה וצריך להמתין עד שיגיע מחו"ל. אך בעל המסוך אמנון על שירות נאמן ללקוחותיו מכיר סתתר בחלקי חילוף ישנים. פונים אליו ומגיה מזל! יש חלק כזה שסרק מ־מכונית ישנה, משיימים ומחדשים אותו והמכונית זחזרת שוב על פני הבבישים.

כדבר הזה קורה גם בקאליצה: נתגלה תקר, המערכת אינה מסוגלת לזוז ולהמשיך, משבר צוף באופק — והכל בגלל מסמר קטן. נזכר מישהו ש־אי שם מסתובב לו חבר כנסת בלתי משומש. ש־מחניק בקול הדרוש. כך נתמזל מזלו ואבן מאסה הבנוים היתוה לראש פינה. למרבה המזל גם אותו חיב (תבה נדבר גלויות) אף זה אינו שוש לפי־כי אמר, באחרונה, מזכיר האו"ם, כמה פעמים שהועידה מוסלת בסקף וכך אמר גם הנשיא מי־טראן. גם המיכה האמריקאנים בועידה איבה גל־הבת.

מהצד השני, מאותתים מירדן שתוטיין מציג תנאי חדש להשתתפותו: שיתוף מרבי. תנאי זה משמעותו נטיבה מהמלך. והחוזרתו לאסד. ועוד: הם אסאד ישתתף בלי אש"ף, וחרי גם הסובי־ים דורשים שיתוף של אש"ף — הערבים, ר־ביחוד אסאד, יפגרן אביהם?

מכאן שמסיבות אלה היה עדיף לתת לצדיני ישראל באשר הם שם, את הכבוד להכשיל את ה־ועידה ובה יעשו שירות לישראל כפי שעשו כבר לא פעם. וכלל שישראל תקבע עמדה אחידה ל־ועידה ועמדתה תתגבש — כן יחסר לה.

מהמיפגשים בין אנשי סיעות הליכוד המע־רך בדיוני מושב הקיץ של הכנסת, עלה שהכל נרתעים מקיום התצוחות של ערב בחירות, גם משום שהדבר יזיק למדינה וכלכלתה וגם משום שכל חרשי לתוצאות הבחירות הדרשות. כך נוצר מחסום הקרוי „מאזן האימתי". מכל מקום היה הרושם שיצירת משבר בממשלה, בין אם יבו־רום לבחירות ובין אם לא, בגלל ביצה שלא נולדה ואולי גם לא תיולד — תעוזה עשוה מאין כמוה.

שני פעילי פת"ח גורשו לירדן

מאת כיסרנו הצבאי

בעמלות הבחיקות מוטעות מי־צה"ל להשתכש בסלהמה נגד מתפרעים המפיתים ערביים בנשק נורשש לירדן — ההכרי אתמול מהבריר של סגן הרמטכ"ל וקודם לכן אלוף פיקוד המרכז, אלוף אהוד ברק.

בתשובה לשאלת סופרנו הצבאי, בעקבות גירושם של שני מסיתים בעלי עבר עברי „חתרנית" נגד מדינת ישראל", אמר סגן הרמטכ"ל כי היה קשה לפעול בגדם קודם לכן בשל החשש שהגירוש לא יע־מוד בפני מבחן של בג"ץ. אנו נגיי רשיות בעבר בחיל האויר ב־שיעמוד במבחן של בג"ץ — אמר אלוף אהוד ברק.

המגורשים בעלי עבר עשיר של פיגועים

שני פעילי פת"ח ביהודה ושומ־רון, חליל שאשור משכם ומרואן בארגוני כרמאללה גורשו במאי לירדן. השניים היו פעילים בכר־רים מטעם ארגון הפת"ח שפעלו בפעילות הסתה, הפגנות אלימות ופורות סדר נרחבות באוניברסיטת אל גג'אה וביר־זית ברמאללה ו־קידום מטרות הטרור באזור.

חליל שאשור, ילידי 1948, תושב מחנה הפליטים עסכאר בשכם, ר־צה 12 שנות כאסר לאחר שנשפט ב־1970 ותודה בגיום לפתות הדש־תפות בוריקת ריטמים בשכם. המשיך בפעילות שיינת בין כתלי הכלא ולאחר שוחרורו בסרס 1982 החל ללמוד באוניברסיטת אל־נג'אח, שם התבלט כפעיל מרכזי של ארגון הפת"ח. עקב פעילותו בארגון הסתות הפגנות אלימות נעצר פעמיים ב־1985 לשלושה חו־דשים וב־1986 לחצי שנה. הצב־דים הללו לא הועילו ושאשור המ־שיך בהתמדה בפעילות עוינת. ואף הגביר אותה והיה מראשי מארגני הדגלת הסדר והחמורות שהיו באל־נג'אח.

כרזאן בארגוני יליד 1959 הער־שב כפר כובר בנפת רמאללה, רי־צה ארבע שנות מאסר לאחר ש־נשפט ב־1978 והראשם בחברות ב־ארגון עוין, אימצי חבלה ויידוי פצצות. המשיך את פעילותו הער־ינה בבלא ולאחר שוחרורו ב־1982 אף הגביר אותה בעיקר ב־תוך אוניברסיטת ביר־זית. בעקבות פעילותו הארגונית נאסרה כניסתו לחצרות אוניברסיטת ביר־זית. ב־מאי 1985 נצא הער. את צו הגב־לה ועל כך נשפט ונידון לתקופת מאסר כספי. באוגוסט 1985 נעצר לשישה חודשי מאסר מינהלי לאחר שהוברר כי הוא המשיך בפעילותו החתרנית. מאז שיחורורו מהכלא ב־פברואר 1986 המשיך את פעילותו העוינת והיה מראשי מארגני הפ־גנות והפרות סדר חמורות שהיו באוניברסיטת ביר זית.

פגקס הבוחרים מוכן לבחירות

פגקס הבוחרים לכנסת ולרשו־יות המקומיות יוצג לעיון הציבור החל מיום ראשון (17.5.87) ב־1200 משרדי משרד הפנים, רשו־יות מקומיות ונקודות יישוב.

דובר משרד הפנים שמסר על כך, ציין כי פגקס הבוחרים יוצג לע־יון הציבור עד ל־26 במאי 1987 ו־כי כל אזרח אשר אינו מופיע ב־פגקס הבחרים, רשאי להגיש ערר על כך ולהגישו ללשכות למיהול אוכלוסין של משרד הפנים עד ה־4 ביוני 87. דובר משרד הפנים ציין עוד, כי בפגקס הבוחרים לי־כנסת נכללים 2.8 מיליון בוחרים ו־כי בפגקס הבוחרים לרשויות נכ־ללים 2.95 מיליון בוחרים.

חיפשה (לשוא) מיקלט אצל רוצחי עמה

1942 — נלקחה אף היא לאושוויץ ממקום מקלטה המאבר במנהר המעלאנדי. לפי שנמסר בשעתן גרמני „די צייט" ובוסס על ידי מר שלום רוזנבלד אמרה לאחותה, „בואי אותו, אנו הולכים למות למען עמנו".

לשוא מנסה האפיסיור הנוכחי מאולום השני, במבצע סמלי — להעניק את אדית שטיין לקדושה — להתנער מחמאה הנפשע של הכנסיה הקתולית שגם אם, אולי, לא היה בכוחה למנע את השואה — היה בידיה לעצל רבבות יהודים אילולא נקטה מדיניות של השלמה ואפס מעשה נוכח מפשי הרשעה המאסיביים.

אין יודע כמה הזו מחשבותיה האחרונות של אדית שטיין. לפי ההלכה היהודית ממילא נשארה יהודיה כפי שנולדה. גם לפי דבריה מרכיה ל־אושוויץ — שמרה עד הרגע האחרון על הזדהותה עם מוצאה.

חמישה ימי עבודה או 40 שעות לשבוע

במשבר הרעיוני של הועידה שנתקיים לפני שלו־שה שבועות — האיר הרב ישראל רזון באור שונה מהמקובל, את הרעיון של המשיה ימי עבודה בשבוע, שהחיבט הדתי, כידוע, מקובל להשוב שרבות מהפעילויות בשבת, הקשורות בחילול שבת, נגון: נסיעות הביקורים אצל קרובים ומכרים, משחקי ספורט ואחרים — יהיו מעטה (כלומר: מאז הנהגת 5 ימי עבודה בשבוע) ביום חול. לדעתו, של הרב רזון, דוקא העבודה שיהיו לעובד שני ימי מנוחה — תפתח פתח רחב למיקנקים ול„גשרים" לחילול שבת יותר גרוע. כל זה, כמובן, מתוך ההנחה שהתופשה תהיה בימי שישי־שבת.

עתה, פירסם דובר מפים פירוש אחר לענין של 5 ימי עבודה בשבוע. מזכר, עלתה מפים באחרונה על סיסמה של 5 ימי עבודה ואפילו החליפותה בסיסמה הנדושה של אחוות עמים. בשיחה עם עתונאי נשאל: „הדתיים כבר לחצו את ידיכם ד־ה־חשיב: „אנו בחלם מרגים לכך שבהצעתנו, ולא ברצוננו, אנחנו עלולים לשחק לידיהם. הם יכו־לים לקפוץ ראשונים על ההצעה ולומר: קחו את

זוד הכנסת. אבנם הכנסת אינה בראש דאגותיו שהרי הוא כלל אינו מעיל בה אבל הוא הע־תגת: ה"כ שאינו מעיל בה — מבה יוכה את אלוה וכיצד ישוב אליה בכנסת ה־12 כלומר: כי כשר־ה בסיד כשר, עפק נאה לשוני תצדדים נהכל מסר־כם ונמוד: הליכוד יקביב לו מבראם אי שנים, בחירות חדשות לא יתקיימו; רוחם נקי והמעיד מובטח.

על באמת: ציסקה שאין בה דופי.

הוא רק מעוררת תהייה: למה צריך לתת זריקת עידוד לאותו דיבר שיתנגד לבחירות חדשות? וכי בלי זה היה מבביע בעד? שאלה טובה משיב לי מכר: היה ..שש שבא יקדמנו אחר.

ומלבד זה, הוא ממשיך: הציסקה עשויה ל־הועיל גם בכנסת ה־11. הדי לחכיכה!

חנוכנוסי העתונות שלנו

אזרח ישראלי, שבדון בזמנו לשנות מאסר בעון עבירות כלכליות, מת השבוע בגיל 64 באמון פתאומי.

אותו אזרח, מילא בזמנו תפקידים רבים ומ־גובדים בתחום הכלכלי במדינה, ממקורבי של ספיר (דיל) הכל יכול. נעצר, הודה באשמה, נדון לשנות כלא לא מעטות והחזיר את הכספים אשר קיבל שלא כחוק.

אחרי שריצה את עונשו חזר הביתה ולתחום ה־כלכלי. מאז ועד יום מותו עברו כבר שש שנים. בעם ישראל, תקף הכלל „כיון שלקה אחיך הוא". המנה שילם מחיר יקר על מעידתו חזר להיות אזרח נאמן ומכובד.

כלום יש מקום לפרסם ידיעה, ארוכה כפי ש־תהיה, על מותו ללא עת בעמוד הראשון, על ארבעה טורים ובנוסח — „מת — — — אשף המיגנסים שגזל מליונים מקופת הציבור". אמנם, המחברת מצטטת כמה מלים מפסק הדין בזמנו נגד המנוח — אבל עוד לפני הלוויתו?

אילולא דמוסמיגא הייתי אומר שאחר שתו, בכל הפגנים והעתונאים, חלקם ניכר בדיולם ובצמיחתם של אנשים. הם הם שנוהגים, מעמים המכנסים עבהם, לגלוה „אנשים חזקים", „אשפים פיננסיים" וכיוצא בהם. אפילו פרשנים שליליים מובהקי מוכתרים על ידם בנאיים כמעט הירואים כגון „האנס האביב". פרצי מסעות „עשי מלאכתם במתחיות וצאת מן הכלל" ועוד.

לא, פעם מתברר שיש מתנוחים והמהיגים, שעשו את הקריירה שלהם, הודות לקשרים הטובים עם העתונאים ולהן שמצאו בעיני האחרונים. ולא אחת מתברדת הסתות. אבל זה כבר בא בשלב מאחר.

לפיכך חובה כפולה ומכופלת על עתון לנהוג הזרות בבקרה שלמגינו ובשם שאין לנחם מעשחת שמתה כוסל לפניה — מתחייב אישוק בריטיו לפר־ות באיתה שעה לאור כח שאירע אחרי שסתתם נוגלה, לפני עשרים שנה, ולדרך שבה שילם את המחיר.

מה חושב הנוער?

סקר מעניין על הלכי הרוח בין הנוער הלומד (גילאי 18—16) ערך ד"ר אהרן פיין מהאוניברי־סיטה העברית על פי בקשת המרדשה לנוער על שם יגאל אלון.

על פי המימצאים שפרסמה התעוכאית אלי־זה וולך מ„דבר", נוסחו השאלות לא בשחרר־לבן אלא בדירוג של „0 עד 100%. למשל ה־שאלות על הדבקה ממלכתית ודתי בחמש דר־גות שחן „0" — שהיא שלילית; 25%; 75%; 100%. לפי סדר הדירוג הה זכו ב„0" הרשי־מות: ליכוד (26.6); המערך (23.4); המפד"ל (65.8); אגודת ישראל (77.5); שאי"ס (82.9). בסבירות של 100 אחוז זכו המפלגות: חלי־נוד (16.7); המערך (15.1); המפד"ל (1.4); אגודת ישראל (1.0); פא"י (0.9); מפ"ם (0.6); כ"ך (7.8); ש"ס (2.0); התחיה (0.9); בדירוג שבין 25% לבין 75% (סולל) מסתכמים האחוו־זים כך: הליכוד (56.4); המערך (61.6); המפד־"ל (32.7); אגודת ישראל (20.8); שאי"ס (16.2); מפ"ם (36.0); כ"ך (23.2); ש"ס (28.0); התחיה (51.0).

מובן שכאן חשוב מאד הדירוג הפנימי וכמל־שהוא מתקרב ל־75% הוא חלה, חדר כלל, ופותח.

אם הבחירות לכנסת יוקדמו להשנה ישתתפו בבחירות כ־75

מכון الأصل

הצופה

מוסף של שבת

בעיניים פקוחות

מאת יצחק דויטש

תכנית הוועידה הבינלאומית משעירה את ישראל והיא מוצגת כבעיה גורלית שלה. יוזמי המהלך הצליחו לערוך לצר־בור בישראל „שטיפת מוח", והתכנית מר־צגת כהישג דיפלומטי גדול. יש כבר הת־בטאויות על כך ששמעון פרס נכנס לדפי ההיסטוריה מכוח יוזמתו זו — כמביא שלום למזרח התיכון.

אין ספק שבמלבים מסויימים מופיע שכנוע פרס כ„איש מכירות" מוכשר, אבל איש מכי־רות כיכשר איננו תמיד הערובה לכך שזאת אמ־נם מוכר סחורה טובה. מבחינת מדינת ישראל הנראה הטוב וגורלי מכדי להשתכנע אך ורק על־פי יקסמיו של איש מכירות מוכשר. לאחר ההתרברבות מהופעות אלה ואחרות ראוי לב־דון את הדברים לגופם באופן יסודי. יש לה־רת בטחים, כי לפחות לא רובצת מלכודת.

מצב בסיסי קשה

האמת צריכה להיאמר, כי יש לישראל קש־רים לא רק בסגרת, אלא גם במהות. כאשר יצת הרגע שישראל תשב למשא־ומתן עם ה„צד הסני" בעניין הסדר בארץ ישראל, יעמדו בעיית קבות. עדיין לא שמענו, ותהיה זו באי־

לפני לכתה למו"מ ישיר וכן יש מקום לכך שמדינת ישראל „תעשה חושבים" באופן יסודי: מה היא יכולה לוותר מבחינת עתידה ובטחונה? היכן היא יכולה להתפשר? האם עדיף לה ויתור ברור על סיכוי לשלום, או שמא היא מובטחת יותר בגבולות הנוכחיים בלי שלום

ויית הנה זאת, כי הצד השני יהיה מוכן ל־הכרים עם ריבונות שלנו על ירושלים, יהו־דה ושומרון. מאידך גיסא, לויתורים כלשהם מצידנו יש מסמעות אכזריות:

● מבחינה היסטורית, לאומית ונאמנות ל־מקוריות היהדות קשה להעלות על הדעת ויתו־רים בירושלים, יהודה ושומרון.

● מבחינת בטחונה ועתידה של ישראל וי־תור על השליטה במקומות הללו מעוזה סיכון רב. הצבת כוחות בין בין, והידרדר מש־בעם העמדת מרכזי האוכלוסין של ישראל ב־מרחב הנתחים. בעל העומק המצומצם של ה־מדינה, זו עלולה להיות בעיה קיומית.

בלכתה למשא־ומתן ישיר וכן, יש מקום לכך שמדינת ישראל תקרים ו„תעשה חושבים" באי־פן יסודי: מבחינת עתידה ובטחונה — מה היא יכולה לוותר? היכן היא יכולה להתפשר? האם עדיף לה ויתור ברור על סיכוי לשלום, או שמא היא מובטחת יותר בגבולות הנוכחיים בלי שלום? שאלה זו, בכל הפשטות והאכזריות, עומדת גם במשא־ומתן ישיר חזון.

כיוון שיש לישראל משאת־נפש עליונה ל־שלום, יש לחניה כי תלחץ על עצמה לוגיע ל־הסדרים פסיסיים, אשר גם אם יהיו כואבים, אזי תהיה זו הקרבנה למען השלום. הבעיה בריבון שכנה היא קשה מאוד, ודרושה הנה־גה גדולה, עם בסיס רחב מאוד, כדי לקבלה. בתהליך ציבור החברה ובניהול המשא־ומתן עליה לא ייתכן שנהיה נתונים לחלוקים חיצו־נים. כעבר לאלה שעמם מתנהל המו"מ.

ההשוואה עם סיני

בפולמוס המתנהל בישראל בנושא זה במש־לולו הרחב מעלים את הטיעון: היה דגם סי־ני — שם ויתרו על כל סיני. בעניין זה ראוי לזכור דברים בסיסיים:

● אין זה מקדש לומר כי כל מה שנעשה בסיני אכן היה טוב ואידיאלי. מתוך שיקולים רחוקי־כפירה גם בעניין זה.

● סיני אינה בדיוק ארץ־ישראל מבחינת המקורות ההיסטוריה של עם ישראל.

● ההסדרים שהושגו בסיני אין בהם כדי ליצור את הסיכונים הבטחוניים למדינת ישראל, כפי שיכולים להיתרחש בהסדרים ביהודה ושומרון.

● הנכסים של סיני הוא עצמו הישקת על החזקתו. החזקת כל השטח הנצום הזה היתה בעיה קשה לצה"ל, ולא במקרה התלבטו או בסדרי הביטחון במרחב זה.

● השלום עם מצרים, גם כאשר הוא שלום קר ובעיתות, כבר כיסה את עצמו בעשר שנות שקט בגבול זה ובעובדה שהתנהגה המצרית הי־תה מודעת להתחייבויותיה גם במצבים רגישים מאוד שהיו בתוך הזמן.

ממילא כל השוואה בין ההסדר בסיני למצב ביהודה ושומרון אין לה מקום. הבעיות והתג־אים שבפניהם עמדנו שונים מאלה שאנו עומ־דים בפניהם היום.

לחצי חוץ

המצב שבו נעמוד במו"מ להסדר הוא קשה ועדין, עד שאסור לנו לאפשר גורמי־לחץ נו־ספים שיקשו על עמדתנו. במו"מ זה נעמוד בפ־ני צד שכנגד. נצטרך אז לשקול היטב מה נר־תנים ומה מקבלים. בעיצומו של משא־ומתן זה יהיה צלינו לבחון היטב: בתנאים כאלה — האם זה סביר? מה עדיף? האם הסיכוי עולה על הסיכון? האם מותר לשלם מחיר שכזה?

הבעיות שבאלה תהיינה קשות שבעתיים אם באותו זמן יהיו גורמי חוץ שיפעילו עלינו לח־צים.

ועידה בינלאומית היא בהכרח גורם לחץ ש־כזה. יש לראות בעניין זה את המרכיבים ה־באים:

● מרבית המשתתפים הפוטנציאליים בוועי־דה זו כבר הביעו דעתם בסוגיות שהיתורים ה־נדרשים מישראל.

● יש ביניהם השומרים על נסיגה נמהרה של ישראל מאותם שטחי הארץ שיעמדו ב־משא־ומתן.

הטיעון כי זו תהיה רק ועידה פותחת הוא מופרך מעיקרו. המדינות שבהן מדובר לא יבוו־או כדי להאציל מברכתן לעורם זה. הם ילון את התהליך בין באופן רשמי ובין במערכת לחצים חיצוניים — וזאת גם במקרה הטוב ביו־תר שבו יתנהל מו"מ ישיר.

במו"מ כה קשה וכה מורכב שאנחנו אמורים להשתתף בו, יהיה זה חוסר אחריות גמור להס־כים ליצור לעצמנו תנאים נוחותים מראש. הם פלולים להשמיט מעצמנו את היכולת לנהל מו"מ ותפסיר ולקבל החלטות על פי מהבה הענין של־נו. מלכתחילה חל מו"מ בתיעוד ביותר, אבל יש לנו חוסש לחתליש מה. טוב בשבילנו... ה־חסות" הבינלאומית תקבע לנו מראש אווירה בינלאומית שתכתיב לנו שכנות המסכנות את בטחונה ועתידה של ישראל.

טשטוש של „איש המכירות", הבטפול כלפי פנים, אסור שיסנוור את עינינו. הדיבר הדיפ־לומטי שעליו מדובר הוא מפוקפק מעיקרו. ה־אם הבעיה היתה לשכנע מדינות אחרות לתת־ערב בנושא שלנו? במשך כמעט ארבעה עשו־רים משתוללת ישראל לשכנע שיש להכריע ב־נושא במו"מ ישיר — ומה הגדלה בכך שמשכ־נעים אחרים לנוסחה של ועידה? מי שמבקש למען שזו תהיה רק קצת ועידה, כלומר ש־היא תתפוגר לאחר ההתכנסות ותחיר את ה־צדדים בעצמם, הרי זה כאילו ביקש להבדיל בין הריון ל„קצת בהריון". תהליך שכזה אי־אפשר לעצור.

שיקולים בעד ונגד ועידה בינלאומית

מאת יעקב אדלשטיין

מתוך חנתה שמהלכיו של שמעון פרס בעד ועידה בינלאומית הם מהלכים עניי־ניים ולא קשורים לשיקולי מדיניות פנים ורצון ללכת לבחירות, נגשה לבחון את השיקולים בעד ונגד ועידה בינלאומית מתוך הגיון מדיני, ולא מתוך פולמוס מפ־לגתי.

אי אפשר להימנע מלהניח הנחת יסוד, ש־הדרישה לוועידה בינלאומית היתה תמיד דרי־

פרס אינו יכול לנהל מו"מ בשם חצי מהממשלה ✶ כיוון שנכנס ליוזמתו המדינית, קשה לו לצאת ממנה אלא תוך משבר, שמשמעותו פיזור הכנסת והכרזת בחירות ✶ ייתכן שזו הדרך שאליה חתר במשך התקופה שבה פעל לקראת כינוס הוועידה

שה ערבית. ברור גם שהמלך חוסין אינו מסו־גל להיכנס למו"מ ישיר והוא זקוק למסרייה בינלאומית.

למסמך שהתגבש בפגישתו של פרס עם חו־סין אין שום מעמד, שכן איש לא חתום עליו. לא חוסין ולא פרס. חוסין יכול להתכחש לו ברגע שימצא לנכון. בהואם למסמך הזה, מו־כ"ל האו"ם מומן את הצדדים לוועידה בינ־לאומית, ולא לפתיחה כפי שמר פרס רוצה. אין במסמך זכר למלה „פתיחה" בינלאומית.

הזימון של מזכ"ל האו"ם מבוסס על החלטות 242 ו־338 של מועצת הבטחון, כולל מה ש־קרוי „הנחיות הלגיטימיות של הפלסטינאים".

אמנם ניתן לומר שיש כאן פריצת דרך. חוסין מוכן למו"מ, אבל אין בכך חידוש. כבר בעבר התבטא חוסין כמה פעמים שהוא מוכן למו"מ ישיר. בשנת 1985 הכרין באו"ם שהוא מוכן למו"מ, והכריזה דומה השמיע בביקורו בבית הלבן. אלא שאז רצה לקבל מראש פר־ביות שדרישותיו יתקבלו. התרזוש הפעם הוא שהוא אינו מפרש דרישותיו מראש. את הפר־ביות לדרישותיו הוא רוצה לקבל באמצעות המשמעות בוועידה. בינלאומית.

אין סימן לשינוי המדיניות הסוביטית

הלחץ שיופעל על ישראל להשתתף בוועי־דה יסכל את המאמצים של ישראל להתנות את הכניסה של בית־המועצות לוועידה ב־קבירת יחסים דיפלומטיים עמה ובהיותרי יצי־אה ליהודים. היא תקבל כרטיס כניסה חופשי לוועידה, ללא המורה. תהיה זו טעות גורלית לאפשר לבריה"מ לנצל מחדש ליהיה בוועידה בינ־לאומית. כל עוד ישראל וארה"ב חוסמות יחד את דרכה, יש סיכוי שתשפר את מדיניותה. אבל אם יופעל לחץ על כיוון הועידה, יחלש גם הלחץ על הסוביטים לעמוד בתנאים. תהיה לכך גם השפעה על תיקון ביקסון בכל הנוגע לאפקת מזון ושמורות לבריה"מ תמורת ויתו־רים בתחום הגירת יהודים. אמנם רוסיה הגי־בילה את היתרי היציאה, אלא שהיא מציאה קודם את מה שמכנים „הסירובניקים". מעירוי הסיצרוריות, ואחר כך תנעל שוב את הסיצרים. בינתיים אין סימן לשינוי המדיניות הסוביי־טית. היא עדיין מפצילה לחץ לצירוף אש"ף לוויעידה. האחרית הערבית משרתת את האינ־טרס הסוביטי, ולכן מתאמצת בריה"מ כל כך לאחד את הפלגים באש"ף.

במסמך אין סעיף המינע את הזמנת אש"ף לוויעידה. האו"ם יכול להזמין את אש"ף, ויכ־לם דעות האומרות שהוא חייב לעשות זאת בגלל מיאמדו של אש"ף באו"ם. המסמך דן בהזמנת הצדדים ולא בהזמנת מדינות. לעומת זה במזכר ההבנה מתנת 1973 בין ישראל לארה"ב נכלל תנאי שכל משתתף נוסף צריך לקבל את הסריה ישראל. במסמך הזה לא נאמר דבר על הרש־תפים. אמנם מיוחסים בו דאיי־יחסים הלגי־טימיים של הפלסטינאים. יתי בעיקרא במסמך ריש דיוויד. אבל כאן הדברים הוצאו מהסצרים. במסמך קמפ דיוויד ריש עניין זה בדיעבד הסכם האוטונומיה ולא הזכון נפרד. כל הבעיי־הנוכחי בתיעדי. ישראל מוכנה לקבל את אש"ף בתנאים מסויימים.

במסמך הנוכחי אין זכר לקשרי קמפ דייוויד. הרציונלים ערבוניה לישראל. הוא הסכם הבלים היחיד ביב לישראל עם מדינה ערבית. מבחינ־ה להתבטס עליה. עכן כל בסיס אחר הוא עניין הרתפחה מדינית. אמנם בעיא מעורר ביום. חוסני מובארק, אינו מגלה אחדה להסכם קמפ דייוויד ומנע מלדבר עליו. אבל דווקא בגל כך צריכים אנו לחוכיח דבקות בו.

חוסיין זקוק למסרייה בינלאומית, לא לפ־תיחה, אלא למטות. הוא מקוות בעזרת לחץ של המעצמות להשיג ויתורים. כך שקשה לקבל את הדעה שהוא ויתור על התנדבות הבעצמה במו"מ. גם אם הוא יהיה ישיר. אמנם מנע לחתום גם הפעם מזכר הבנה עם ארה"ב, שימנע מהלכים לא צפויים, אבל מזכרי ההבנה נוחתמו כמו בשנת 1970 כאבר גונאר יארינג נחל בדמ"ם ריבוניים האיים. הה עם יבריה"ב ריך אינו אוהב הדבר את הדרישה. הציר התנהל המדים

(סוף בעמוד 5)

והיה אם „תצליח" הוועידה

מאת אליהו חן־ציון

הקבינט המדיני בשתי ישיבותיו השבוע לא הכריע בשאלת הוועידה הבינלאומית ונ.שא זה נשאר בינתיים פתוח. אך קרוב לוודאי שרעיון זה עדיין לא ירד מעל סדר היום. מדינאי המערב, ששעו לילות כימים לשכנע את האמריקנים „להציע" לישראל, למצרים ולירדן, ואולי גם ל־סוריה, את תכנית הוועידה הבינלאומית — עשו בוודאי שיעור בית על האפש־רויות הפתוחות שלה. נשאלת איפוא ה־שאלה, אם נתנו את לבם ודעתם לחשוב — כיצד יראה היום, למחרת הוועידה, גם אם יתקבל הפתרון האופטימלי ש־וועידה כזאת מסוגלת להעניק לישראל...

הבה נבחן מה הן האפשרויות האופטימליות כמר פרס והבריו מצפים מוועידה כזאת? אפשרות א' — השגת הסכמה ל„תכנית אלון", כיום בה ויתורים טריטוריאליים „מצומצמים"... אפשרות ב' — ויתורים טריטוריאליים מפ־ליגים על פי הגישה המדינית האמריקנית ה־מתבטאת ב„תיקוני גבול" בלבד.

במסגרת הפתרונות עליהם רומזים שר החוץ ועסקני המערך בכל אמצעי התקשורת — לא יצוו להוכיר את תכנית קמפ דייוויד. הרי לדברי מחוללי „מיתקפת השלום" עצמם — הסכם קמפ דייוויד, כבר מיצה את עצמו — ומדוע, אי־פוא, יסכימו הערבים לדון בהסכם שאבד עליו הכלח?

גם „הפשרה הפונקציונאלית" אינה מסבע־עובר־לסחר, מכיוון שיש לה דמיון להסכם קמפ דייוויד, והרי זו צילה מספקת שיש לדחו־תה על הסף.

על־פי הלכי־הרוח של הפרטנרים בוועידה וליד שולחן המשא ומתן, הנחצעה „המתונות" ב„הסכמה" למדינה פלשתינאית שיהיה לה קשר קונפדרטיבי עם ירדן על פי גבולות 1967. ואילו המילטנטים שבהם, ידרשו מדינה פלש־תינאית עצמאית על פי החלטת האומות המאחו־דות מ־1947. כ„חשב מדיני" תיחשב „פשרה" כזאת לחיות אי"שם באמצע. כלומר, מדינה פלשתינאית קונפדרטיבית עם ירדן, ב„תיקוני גבול" מזעריים. זה כבראה הסיכוי האופטימלי של חיני רצין „מתקפת הכלום" מביות־מדרשו של מר פרס ופורריו — בילין, שמיר ונובים.

חוסיין ינסה להוציא „מתוק מצד"

לצורך השלמת התמונה מן הראוי לבדוק את הלך־מחשבותיו המכוערים של המלך חו־סיין שנוא „המתונים הערבים" ב„שמחת העניים" זו.

הצעד הבא של המלך חוסיין יהיה להחזיר מאות־אלפי הפלשתינאים, היושבים במחנות ה־פליטים בירדן, ביחד עם רבבות פלשתינאים בלתי־רצויים נוספים, בסיסמה של „שיבה אל המולדת" או „רשב בגים לגבולם".

איש בעולם לא יופל למגע מחוסיין לעשות זאת. גם אם נגסה לצנן בהסכמי השלום וחלו־שות האוסרות על כך. על כל פנים, ישראל לא תוכל להפוך מהלך. כזה. כ„קאוזס בלי" ויקשה עליה מאד לצאת למלחמה. בעל כך.

המלך חוסיין ייהנה ע"י כך מכל הצולמות. מצד אחד הוא ייתפך ל„גיבור לאומי" ומצד אחר השתחרר מאוכלוסייה פלשתינאית עוינת בארצו.

מה יהיו התוצאות מנקודת ראות ישראלית?

ישראל אמנם „תשתחרר" מהצורך לשלוט על מיליון ורבע ערבים שביהודה, שומרון ועזה, ואולם מצד אחר, תמלא האיזון בשניים הצר מיליון ערבים, אשר יעיקו בכובדו־המשא ל־כיון מזרח — בקצת הירדן ולכיון מערב — כלומר, גבולות „הקו הירוק".

מצב זה יגרום לתסיסה לאומית גוברת ו־הולכת במרכזי האוכלוסיה הערבית שבתחומנו, ומובב שלא יגלה פיוו לאחינו את אשר עלול לקרות!

היישובים הרחוקים ביהודה, שומרון ועזה — גם אם יישארו במקומם, במסגרת הסכם — לא יעצרו כוח, ובמקום אז מבאחוד, גורלם יחרוץ. תוצאות עגומות אלו יביאו לתסיסה פנימית עמוקה כזאת — שיערערו את אשיות המדינה המצומקת.

ישראל תיהסף לפעולות טרוריסטיות על ה־גבולות ובתוככי הקו הירוק — בתנאים פולי־טיים נוחותים, לא נוכל להפעיל את הזרוע ה־ארוכה של צה"ל, בהופעות, בלי שהדבר יגרום למשברים מדיניים בינלאומיים מסוכנים מאד.

בפו דינו נזרע את זרע־הפורענות עיסכון את קיומה של מדינת ישראל. רק אז, אילו, נאזור עוז וגבורה לצאת למלחמת־מנע חדשה — ו־נאחיל הכל מחדש...

תסריט קשה כזה, או דומה לו, הייב להדריך את מנהיגי המדינאים הרוצים, אולי, להביא את השלום — אבל עלולים להביא על עם ישראל ומדינת ישראל שהגורות קשות כאחריתן בי־שורה.

אנו מקווים שהעם במדינת ישראל לא יתו־ידו להרפתקאות פוליטיות, הפלולות לגרים לתוצאות הרות־אסון.

תפיבתנו היבה להיות בהתישבות מסריית בכל רחבי ארץ ישראל השלמה, ולנטע את הו־מתקנות המדיניות באיבה.

הפתרון האופטימלי שוועידה בינלאומית משוגלת להעניק לישראל עלול להביא לכך שבמו ידינו נזרע את זרע־הפורענות שיסכן את קיומה של מדינת ישראל

מבדואים, נאמנים, ובזמותם ישב לבשה על כסא מלכותו.

מאז, שונה המבנה הדמוגרפי של מלכותו לבלי היכר. האלמנט הפלשתינאי הולך ומש־תלט על ממלכתו וחלקו באוכלוסיה כבר מגיע למצלה מ־60 אחוז. לולא אותו הבשטר הדיקס־מורי בידרן — גם מגורכיה זאת שייכת להיס־מרית.

בדור איפוא, שאין למלך חוסיין עניין אף לא באחת מהחצעות חיה פחוות עליהן בשמחה. אלא שהעובדה שהפלשתינאים בממלכתו מהוים רוב מחלש באוכלוסיה של ירדן — מחייבת את חוסיין לגלות „סבריוטיות פלשתינאית" ולהצ־ניר על רצונו לגזל את חרפת הכשלונות הצב־איים במלחמות 1948 ו־1967", בדרך מדינית. יש להניח שהמלך חוסיין ינסה להעניק „מתוק מצד". אם תקום מדינה פלשתינית קונפדרטיבית עם ירדן, אז שיטפוה מרבית העסוקים של הוזה שומרון ועזה לממלכתו — יוכל לקנות לעצמו שם־עולם בקרב הצולם הערבי, מהרי הטאורוס ופד המפרץ הפרסי — כמהורר וכנואל. ב־דיעבד, יגזל המלך חוסיין את השובדות המדיני־ות החדשות ויעשה לפעות את הבעיות הדימו־גרפיות בארצו.

„תצליח" הוועידה

מאת אליהו חן־ציון

אנו מניחים שהמלך חוסיין מתנגד להקמת מדינה פלשתינית עצמאית, כשם שהוא מתנגד למדינת פלשתינית קונפדרטיבית עם ירדן. ל־אמיתו של דבר, חוסיין מוכן לוותר על „הע־נוג" של צידוף יהודה, שומרון ועזה, או חלקם, לממלכתו.

כל אחד מהפתרונות הללו, כופן בחובו פצצת זמן לממלכתו ההאשמית. בל נשכח שעד מלחמת העצמאות ומלחמת ששת הימים היתה אוכלו־סיית ממלכתו בדואית בעיקרה. מרביתה רודי צאן ורודי גמלים, כפי שגם המלך חוסיין עצמו מעיד. „אבא הוד מלכותו" היה פורכב כולו

(המשך מעמוד 4)

הצעד הבא של המלך חוסיין יהיה להחזיר מאות־אלפי הפלשתינאים, היושבים במחנות ה־פליטים בירדן, ביחד עם רבבות פלשתינאים בלתי־רצויים נוספים, בסיסמה של „שיבה אל המולדת" או „רשב בגים לגבולם".

איש בעולם לא יופל למגע מחוסיין לעשות זאת. גם אם נגסה לצנן בהסכמי השלום וחלו־שות האוסרות על כך. על כל פנים, ישראל לא תוכל להפוך מהלך. כזה. כ„קאוזס בלי" ויקשה עליה מאד לצאת למלחמת. בעל כך.

המלך חוסיין ייהנה ע"י כך מכל הצולמות. מצד אחד הוא ייתפך ל„גיבור לאומי" ומצד אחר השתחרר מאוכלוסייה פלשתינאית עוינת בארצו.

מה יהיו התוצאות מנקודת ראות ישראלית?

ישראל אמנם „תשתחרר" מהצורך לשלוט על מיליון ורבע ערבים שביהודה, שומרון ועזה, ואולם מצד אחר, תמלא האיזון בשניים הצר מיליון ערבים, אשר יעיקו בכובדו־המשא ל־כיון מזרח — בקצת הירדן ולכיון מערב — כלומר, גבולות „הקו הירוק".

מצב זה יגרום לתסיסה לאומית גוברת ו־הולכת במרכזי האוכלוסיה הערבית שבתחומנו, ומובב שלא יגלה פיוו לאחינו את אשר עלול לקרות!

היישובים הרחוקים ביהודה, שומרון ועזה — גם אם יישארו במקומם, במסגרת הסכם — לא יעצרו כוח, ובמקום אז מבאחוד, גורלם יחרוץ. תוצאות עגומות אלו יביאו לתסיסה פנימית עמוקה כזאת — שיערערו את אשיות המדינה המצומקת.

ישראל תיהסף לפעולות טרוריסטיות על ה־גבולות ובתוככי הקו הירוק — בתנאים פולי־טיים נוחותים, לא נוכל להפעיל את הזרוע ה־ארוכה של צה"ל, בהופעות, בלי שהדבר יגרום למשברים מדיניים בינלאומיים מסוכנים מאד.

בפו דינו נזרע את זרע־הפורענות עיסכון את קיומה של מדינת ישראל. רק אז, אילו, נאזור עוז וגבורה לצאת למלחמת־מנע חדשה — ו־נאחיל הכל מחדש...

תסריט קשה כזה, או דומה לו, הייב להדריך את מנהיגי המדינאים הרוצים, אולי, להביא את השלום — אבל עלולים להביא על עם ישראל ומדינת ישראל שהגורות קשות כאחריתן בי־שורה.

אנו מקווים שהעם במדינת ישראל לא יתו־ידו להרפתקאות פוליטיות, הפלולות לגרים לתוצאות הרות־אסון.

תפיבתנו היבה להיות בהתישבות מסריית בכל רחבי ארץ ישראל השלמה, ולנטע את הו־מתקנות המדיניות באיבה.

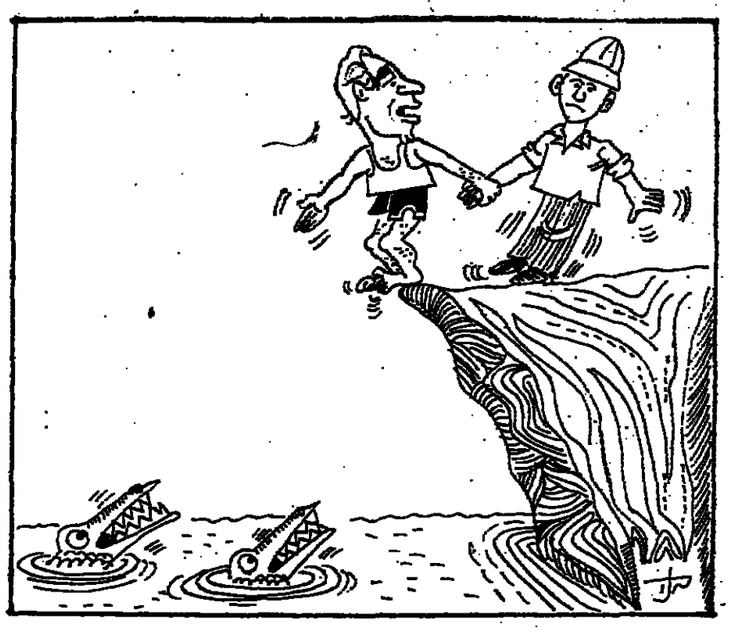

„בוא נקפוץ - מקסימום נחזור"...

השר יוסף (יוסקה) שפירא בראיון ל„הצופה":

על הבטחון מופקדים רק כוחות הבטחון

מאת שאול שיף

השר יוסף (יוסקה) שפירא התייצב השבוע לצד אותו פלג בגוש אמונים", שהסתייג ממעשיה של מזכירת „ה־גוש", הגב' דניאלה וייס, בקלקיליה. אגב בירור עמדתו בנושא זה, קיבלנו הבהרות לגבי הנעשה היום ביש"ע בכל הקשור להקמתם של יישובים חדשים. מובן שסיימנו באקטואליה — התנגדו־תו של השר שפירא לכינונה של ועי־דה בינלאומית — נוסח פרס.

נזיגת מסמכי את מקיבה של דיאנה ווים בקלקיליה. מה הבא אחרי לנקוב מצד זה דוקא עכשיו? הרי קרבו לה חו־מה „פרחים אירבים" של „גוש אמונים" ומתנחלים ביש"ע?

אינני יודע על סיורים אלובים. יש הפנ־נות ספונטניות, זה דבר לגיטימי, ומותר ל־הפגין גם בקלקיליה ולנסות לסכנע ערבים שאנחנו רוצים לחיות יחד איתם בשלום וכי אינגו יכולים להסלם עם סרוי. אבל בכאן

פעולות כמו זו שנעשתה בקלקיליה גורמות להרחקת לבו של הציבור מתמיכה במאבק על שלמות הארץ ✶ יש ליצור כלים לבחירת הנהגה ל„גוש אמונים" שתייצג את הקו המרכזי שלו ולא תיטה לקצוות ✶ הליכה לוועידה כזאת או אחרת אשר במשגרתה יידון עתיד השטחים והיישובים ביש"ע, גם אם תוכרז כוועידת פתיחה בלבד; היא הרת סכנות ולכן אין שום דרך זולת מו"מ ישיר, ואליו צריכים לשאוף

רגד לגרימת נזק והריסת-התכתית של חיים מכותפים עם הערבים — המרחק רב. על ק־ביהון מופקדים רק כוחות הביטחון ומי ש־הוסכך עליידים.

יש בהחלט מקום לשקול משמרות ביטחון של מתנדבים, לשמירה על הבבלים והדר־כים. בזכנו התנדבו רבים לשמור ביישובי יש"ע בדילות אבל הכל חייב להיות בידיעת ובהסכמת כוחות הביטחון.

המאבק על שלימות הארץ הוא עכשיו בעיצומו ואנחנו צריכים להיזהר מלעורר תגובות שלילות כלפי הזדגלים בשלמות ה־ארץ וכלפי אלה המבקרים מבחוה זו. פעו־לות כפי שנעשו ב„מחר קלקיליה", גור־מות, לדעתי, להרחקת לבו של הציבור ב־תמיכה במאבק על שלימות הארץ.

האם ניתן להסיק מדבריך שמאבא ולהבא תתנגד לכל הפעולות שאינה „לפי ד־ספר"?

נגד כל מהלך בלתי חוקי

אני חוזר שוב: אני נגד כל מהלך בלתי חוקי. אבל גם בתחום ההתישבות „דמוגס־טרציות" מותרות. הטרדות ב„כאילו" בקי־מים יישובים ומאחזים, כדי לבטא את אי־ההשלמה עם הקיפאון בהקמת יישובים חד־שים, הן לא פחות לגיטימיות מהפגנות. הרי־הי שמה אילו חברי „שלום עכשיו", בפי־מנים את שיטותיהם ומפגינים נגד ההתי־שבות ביש"ע עליידי הקמת יישובים ב־גליל. ביניהם הם מסתפקים רק בהפגנות ולא עשו שום דבר קונסטרוקטיבי לייישוב הארץ. זה גם אתגר להנהגת הפרוד ולכמ־פון פרס העומד בראשה, להפנות את המרץ הרב של אנשי „שלום עכשיו" מפעילות עק־רה של מחאות, לפעילות קונסטרוקטיבית של התישבות בגנב, הנראה על פתוחיהם ב־זכן האחרון.

שלום אמה מר לאמנה שפילה ב„גוש אמו־נים" יבוא יום אמר לאמנה מרין שלו: מה? אמרן?

לא יהיה פילוג בגוש אמונים

אינני סבור שיהיה פילוג. ב„גוש אמו־נים" גדלה „הנהגה ספונטנית" ביכי הבראי־ית שלו, והיא הובילה את המהלכים הגדו־לים של „הגוש" ולזכותה מפעלי ההתיי־בות הגדולים ביותר בארץ. מאז בעבר בנים הפעילות התמסדה ויש מקום לבחון את ה־דרך שבה בחרת מנהיגות „הגוש". לא יי־הכן כמנהיגות תבחר את עצמה. יש לי־צור כלים לבחירת הנהגה שתיצג את הקו המרכזי של „הגוש" ולא תיטה לאף אחד מי הקצוות. להערכתי זה חדבר שאכן יק־רה ומכילא לא יהיה פילוג.

ביכי הכבר שבאו כמה בבשלת האמ־ית הלאומית לא מבטאה הנחתיות ב־דבי יהודה של עשות יישובים חדשים?

אינני יכולים לסחור בדברים מהותיים

אין ספק שזהו אחד הויתורים שנעשו כדי שאפשר יהיה להקים את ממשלת האחדות הלאומית, לצערי מפעל ההתישבות מוק־פא לא רק בש"ע אלא גם בגולן, בגליל ו־בנגב. מספר היישובים שהוקמו באזורים אלה מאז קום ממשלת האחדות אינו עולה על מספר אצבעות יד אחת. אין ספק שאם תנו־עתנו אכר הבריה, הגיבה ובניה, הם חלוצי ההתישבות וגם החלק המכריע בעלייה, הרי־פא יותר גדולה חזקה בכנסת, היינו יכו־לים להביא לביצוי גם בתחום הזה אפילו ב־תוך ממשלת האחדות. והארועים של הימים הללו מוכיחים עד כמה מפלגה אכר זקו־קים לקולה יכולה להיות גורם מכריע בגדר־אים הבאים.

אנחנו אינגו יכולים לסחור בדברים מהו־תיים והחשיבות הקיומית של ממשלת האח־דות, אינה מאפשרת לנו להיאבק באופן חופ־שי על נושאים הקרובים ללבנו גם אם הם חשובים ביותר.

נציגים מאפיאלה: מה רע בהצעתו של עשקון פרס? מדוע שלא נעמד לחשיב שלום עם מדינה ערבית נוספת? מה הבדלנו מהדרישה עם הערבים? אם הצע־נו אדה אמת שמלא לא נוגע לשלום המו"מ ישמקון פרס ייצוח מבחינה לאי־מת?

אין שום דרך זולת מו"מ ישיר

הדוגמה שהבאת ממצרים היא הנותנת כי אין להיחפז ולהרגנות להצעתו של שמעון פרס, הוא יכולה ללמדנו עני דברים. האזור מאין מה ללכת למו"מ לפני שמובים ל־השבית כמעט באורח מוחלט את הצד כי כנגד. המו"מ עם מצרים לא התחל לפני ש־הובטח סיבי כולה תחזור. דבר שני — הנ־הגת הצם כולה הבטיחה בצורה ברורה שיא תיכבד בעניין הישובים בסיני והללו לא יפו־גו, והדבר החמור הזה נעשה מבלי כאיש הבלה על דעתו שידימו יד על הישובים הליכה לוועידה כזאת או אחרת, אבר במס־גרתה כצור פתיד הטחים הישובים בש"ע. גם אם תוכרז תחילה כוועידת פתיחה בל־בד. היא הרת סכנות וסכנה מוחשית, ולכן אין שום דרך זולת מו"מ ישיר ואליו צרי־כים לשאוף.

אין להיכנס לכל צורה אחרת של מו"מ זה הימור מסוכן. במו"מ עם מצרים התע־רבה הצעמה. אמנם ידידותית וראה את הנתי־צאה. רק. מו"מ ישיר, ראש מול ראש ולא כל התערבות של גורם מבחוץ. מובן שיש להעיד הרבה לתוכנו של המו"מ, מה יש לנו להציע ומהי גישתנו לגבי ירדן והפלשתי־נאים. יש־נה אופציה ירדנית, יש־נה אפיסה האומרת שירדן היא היא המדינה הפלשתי־נאית אבל לא אכנס כרגע לביתוה האופציות של הבדים. זה מצריך מחשבה עמוקה ו־חריגה ממוסכמות.

„בקבוקנות" וסיבותיה / מאת נעמי גולן

- „בקבוקלנד", „בקבוקיאדה", חיי יהודים בסכנה — ואצלנו משחקים בסמנטיקה ובלשון נופל על לשון. ב־ג'נין מתעופפות אבנים, בקלקיליה — שמונה ימים רצופים, כל יום והבק־בוק התורן שלו. חוליית מחבלים גל־כדה בגבול הצפון. כשפניה לעבר תח־נת האוטובוסים של נהריה (התכוונו לפתות באש על הנוסעים ביום ששי בצהרים). בירייתו התעופפה אבן לעבר אוטובוס של תיירים ופגעה בתיירת, ב„שער שכם" הניפו דגל אש"ף ודגל „פלשתין" שלשום בצהרי היום.

„הפסקתי לקנות ירקות בקלקיליה" הודיע לי השבוע שכן פתח־תקוואי, ואילו יצחק הלד, ראש עירית כפר־סבא אמר: „בשכונה של כפר סבא, אריאל ואלפי מנשה אחד הוא, ואינו ניתן לחלוקה".

בני קצובר: יו"ר המועצה האזורית שומרון: לצערנו מתפשרים עם הטרור ✱ ד"ר אלי רכס, חוקר במכון דיין: אין הידרדרות במצב הבטחוני ביש"ע

כלומר — מהו מדעדע תחת רגלינו. „חמש דקות מכפר סבא" ועשר כפתח־תק־וה כבר לא בטוח לנסוע. אבל ד"ר אלי רכס חוקר במכון דיין, המתמחה בחברה ה־ערבית בישראל וב„שחיים" אומר: אין שי־נוי. הכל כראשתקר. ומי שאומר אחרת — מפגין את התכונה הישראלית המפורסמת — זיכרון קצר.

ללא זיכרון קצר — קשה לחיות בישראל. התרגלנו, אחרי כל אסון, לנבב מהר את הדמעות, לחנוק את הבכי בגרון — ולומ־שיך הלאה. ד"ר רכס מדגים זאת בימים אלה בהם נפתח משפטם של חברי ה„גיהד האיסלמי" בעזה במה שאירע לשני נהגי המוניות בדרום. היום עזרן ז"ל נרצח במר־כז עזה כשיצא לקניות. הודיעונו, נבהלנו — אבל המשכנו ללכת לעזה לעשות שם קניות בזול. ושבוע אחרי כן נרצח שם יש־ראל קיסרן ז"ל.

„אלא מה את רוצה — שנסגור את ארץ ישראל בפני יהודים"? שואל, מתריס, בני קצובר, יו"ר המועצה האזורית שומרון, של־שום בערב: „אדרבא, שימשיכו לטייל ב־חבל עזה. שימשיכו לקנות בקלקיליה, ה־פתרון אינו הסתגרות אלא נקיטת אמ־צעים כאלה — כיבסיחו את כוחנו".

על האמצעים — בהמשך.

בינתיים אנחנו עוד מעריכים את המצב.

אין מספיק אינדיקאטורים

ד"ר רכס: בשנת 1987 אין מספיק אינ־דיקטורים שיצדיקו להגדיר אותה כשנת מפ־נה בהתרחשויות הפנימיות בקרב ערביי ה־שטחים".

מדוע אם כן הצטברו בשבועיים ה־אחרונים כל כך הרבה מעשי הב־לה?

ד"ר רכס: יש כמה סיבות שהזמן גרמן, כמו למשל החלטת המועצה הפלסטינאית מלפני שלושה שבועות להסלים את ה־מאבק המזויין. עובדה שמיד אחרי החלטה — עברו הפלסטינאים למעשים.

אם מעשים אלה מתבצעים בסכינים וב־בקבוקי תבערה ולא בנשק — זה לא אר־מר שאין מישהו המתכנן אותם או מכוון אותם מבחוץ.

צה"ל הצליח בעת האחרונה (וזה חידוש!) למנוע העברת אמל"ח (אמצעי לחימה) דרך גשרי הירדן לתוך ישראל.

בגלל הקושי להשיג כלי נשק עברו הבר־אוגוני הסידור בתוך ישראל למעשי סידור ספוראדיים, לסכינאות ולבקבוקי תבערה תו־צרת בית.

האבנים והבקבוקים הם התחליף לקלצ־ניקובים שקשה להשיג. דהיינו מאבק מ־זוייף".

דברים אלה מחזקים אבנ. סיעונים על מתנחלי יש"ע וסותרים את נסיונות מארד הבטחון לרמז שמדובר בתנועות של דם ספונטאני מצד האוכלוסיה האזרחית הצל־וזה של קלקיליה והסביבה על „פרובוקציות של גוש אמונים". אדרבא — כל ההצהרות הפומביות של תושבי שומרון הערבים מע־דות על רצונם בשקט ועל התנגדותם ל־לחמנות.

חייבים להסיק שפעולות האיבה הם פרי מוח מתכנן היושב במפקדות אש"ף.

אם כי, אומר ד"ר רכס, יש גם תוספת פעילות בדרג התאגרגנרי המקומיות ב־גלל המתח המצטבר. התושבים הערביים ב„שחיים", מסביר רכס, חיים במתח של אי הודאות במשך עשרים שנה. זהו תהליך מצטבר שחייב מדי פעם להתפרץ, מצין שה־רור קישור.

הערה: האם אין ההכנה לה־עידה בינלאומית גדולה הרגעה כ־יחס לאוכלוסייה הערבית כה בשעה שהן מעלות את לחץ הדם של ה־מתנחלים היהודיים?

הבארומטר ביוש"ע עולה בהדרגתיות

ביהודה ובשומרון בארומטר הלחץ עולה בהדרגתיות אבל בהתמדה בגלל סיבות אח־רות.

א. יחסי אש"ף „חוטיין התדרדרו. יש בעצם ניתוק:

ב. לפי הביתחים וההצהרות שלהם אין שום תוחלת לכיתון של פתרון בעית האי־זור;

ג. הלחץ הכלכלי גובר.

בעקבות ירידת כוחו הכספתו של מעמד הנפט בארצות ערב — מעבירים היום פחות כספים מבדות הנפט בשפרץ הפרסי (שם מועסקים אלפי בנים של משפחות מה־שמרת ומיוחדה) — אל המשפחות שב־ארץ הקסנת. ההורמה — מעלה את המתח.

ש א ל ה: האם הקשיים המסחריים הקיימים שבין ישראלים לערבים ב־שחקי קלקיליה ובמקומות אחרים — אינם מקלים את ירידת ההכנסות משבחות הנפט? האם אין בכחם ל־תרום להתרופפות המתח?

ד"ר רכס (בהיון): קצר מלכלי אינו פו־תר בעיות של הזה לאומית. הם מצאו בקבוק תבערה שלא הספיק להתנפץ. אני מקווה שלא יפריעו לנו.

אני מקווה שיסכימו עמנו שחשוב לעמוד על כך שיהודים יוכלו להסתובב בכל חל־קי ארץ־ישראל".

עם הדברים הללו — קשה להתווכח. אבל הם מוארים היום באור אירוני, רב־משמעי, על רקע הפרסומים לפיהם הגיע שר החוץ, שמעון פרס, להסכם עדי עם תוסיין מלך ירדן על החזרת יהודה ושומרון לידיו.

מה יקרה אז לתושביהן והיהודים? הם יכולים להישאר במקומותיהם, מתוב הסופר של ה„פינגשיאל טיימס", מקור האינפור־מציה.

אם המידע נכון — כמו בקלידוסקופ ש־קיבל תזוזה פתאומית, כל חלקי התמונה מסתדרים בסדר חדש ומקבלים משמעות אחרת. גם נסיונם של קצובר ואנשיו לקבל רשות להגן על עצמם — נשמע הגיוני יותר.

אגב, משיחתי עם מתאם הפעולות ב־„שחיים", שמואל גורן, לפני כחודש התרשי־מתי שזוהו ניסיון חסר סיכוי...

קצובר מסכם: „לא נתפשר עם הטירור — הכריזו שר החוץ ושר הבטחון לאח־רונה. לצערנו — מתפשרים גם מתפש־רים!"

משמר אזרחי עם סמכויות

בני קצובר, יו"ר המועצה האזורית שומ־רון, מסכים עם ד"ר רכס שבמציאות — אין החמרה במספר מעשי הפיגוע. „אבל כיגרצת יהודי — קל וחומר אשה בהריון ואם צעירה ואחר כך ובאותו איזור שה־דבר קרה כל יום מתעופף בקבוק תבערה הצבא אינו מצליח להשתלט על זה ולעצור את ההתעופפויות המסוכנות — אי אפשר למדוד את הזרדה בסבלאות סטטיסטיות".

שאלתי: האם יש לך פתרון למצב?

קצובר: ההצעה שלנו, והיא איננה חדשה, להקים משמר אזרחי עם סמכויות.

שאלה: „מיליציה"?

קצובר: לא הוגן ולא נכון לכנות זאת מיליציות. אנחנו מבקשים במסגרת החוק ובאישור צה"ל ונורמי הביטחון לאפשר לנו להגן על מקומות היישוב שלנו.

לצערנו, מתנגדים להצעה ומונעים מאי־תנו להגיש עזרה יעילה ואפקטיווית לצה"ל. מה שנשאר לנו זה איפרא לשלוח חברים לטייל בכל כפר ומושב ערבי אן יקחדי כדי להראות לכל העולם שאותנו לא יפחידו ולא יגרשו.

ש א ל ה: המטיילים הללו מצוידים בנשק?

קצובר: לחלקם יש נשק שנמסר להם ע"י צה"ל ולחלקם — אקדחים פרטיים. המסיי־לים רגלית — הולכים ללא נשק. אבל במחנה עין מלוה אותם ג'יפ ובו חבר"ה מזויינים. אין שום הצדקה לסיכון חיים מיותר. אני מסביר שוב — אנחנו לא עוזר־ים סיורים כאלה כדי לעזור לצה"ל אלא כדי להוכיח שאנחנו לא נרתעים בגלל בק־בוקים וגם כדי לחזק את המוראל ותחושת הבטחון של הציבור הכלל. שום דבר איננ נוגד את החוק במעשה הזה.

אנשינו מסיירים כבר שבע רובדה שה־סיורים מביאים תועלת. הם מצאו בקבוק תבערה שלא הספיק להתנפץ. אני מקווה שלא יפריעו לנו.

אני מקווה שיסכימו עמנו שחשוב לעמוד על כך שיהודים יוכלו להסתובב בכל חל־קי ארץ־ישראל".

עם הדברים הללו — קשה להתווכח. אבל הם מוארים היום באור אירוני, רב־משמעי, על רקע הפרסומים לפיהם הגיע שר החוץ, שמעון פרס, להסכם עדי עם תוסיין מלך ירדן על החזרת יהודה ושומרון לידיו.

מה יקרה אז לתושביהן והיהודים? הם יכולים להישאר במקומותיהם, מתוב הסופר של ה„פינגשיאל טיימס", מקור האינפור־מציה.

אם המידע נכון — כמו בקלידוסקופ ש־קיבל תזוזה פתאומית, כל חלקי התמונה מסתדרים בסדר חדש ומקבלים משמעות אחרת. גם נסיונם של קצובר ואנשיו לקבל רשות להגן על עצמם — נשמע הגיוני יותר.

אגב, משיחתי עם מתאם הפעולות ב־„שחיים", שמואל גורן, לפני כחודש התרשי־מתי שזוהו ניסיון חסר סיכוי...

קצובר מסכם: „לא נתפשר עם הטירור — הכריזו שר החוץ ושר הבטחון לאח־רונה. לצערנו — מתפשרים גם מתפש־רים!"

ר' יוסף הגלילי — איש מירון / מאת חיים פיקוש

שקית חבר שהיתה תלויה בקיר ה־מזרח של בית משפחת פיקל, תושב הכפר טורן השוכן באיזור ההרי שבצפון מזרח קרפטורוסיה, סקרנה מאוד את הילד ה־קטן, יוסי'ל, בן השלוש. עד שבבוקרו של יום, גרר הילד את השולחן הגדול אל הקיר, הצמיד אליו כסא, טיפס והחל למ־שש את תוכנה של השקית. או־אז נבנסה האם, גרתעה מהעזות הילד, אך הבינה כי המשיכה שלו אל השקית נובעת פשוט מסקרנות.

„שב, יוסל'ה, שב ואספר לך מה יש בשקית זו" — אמרה בלהש, ואחר גילתה כי הסבתא הזקנה המתגוררת בעיר המקובלים, צפת, ש־בארץ ישראל, נוהגת להעלות גרות על קברו של הרשב"י במירון, ואת שאריות הפתילים והשעוות היא צוררת בשקית זו ושולחת אלינו, לסגולה. אך דע לך בני, כי האור העולה מהגרות הדולקים על קברו של התנא האלוקי מאיר את כל שמי ארץ הקודש, באור יקרות"...

זו היה בתיאור דרמאטי זה כדי להביא לכך שיוסף פיקל, לימים ר' יוסף הגלילי, איש תורה ועבודה, יאמץ אל ליבו את השם מירון, וכל אורחותו ומסכת חייו יהיו קשורים למקום זה שבמרום הגליל. „גם כשאני מתגורר בבני־ברק, ליבי בגליל ובמירון בפרט" — אומר ר' יוסף, והכל מאמינים לו. יודעים את סודו ומבינים את מניעיו. לעזוב את הכל, את הבית, המשפחה, כדי „לעלות למירון" ובכל ימות השנה.

כך יעשה ב„ימים הנוראים". כך גם בכל חודש אלול, בימי אב, ואף ביבי החנוכה. ובין אדר. אך היום הגדול הוא יום ל"ג בעומר. אראו לובש ר' יוסף הגלילי את ה„קפטן" המשקאי הכחול ומהלך בין המוני החוגגים כ„מלך בגדוד". לא מעט שיקע כאן ר' יוסף את חלבו ודמו. הקיע אף את הסכונותיו כדי להבטיח לבאי מירון את „כוס הקפה החם" והמשיך בכך את מסורת זקני מירון. בקומה של „אבסניית אורחים" מופלאה המכבסת, כמעט את הכל. ובלבד שתבוא למירון...

בחדר סמוך, במעלת הקומה השנית, בצל קברו של התנא האלוקי, מנהל ר' יוסל'ה את מסילת הצדקה שלו, בסיירות גדולה, באהבה רבה. ואין זה מהדברים הקלים לספק את כמויות הענק של חלה, סוכר וחפה, ארוחות חמות וסנדוויצ'ים. אלה מוערכים ב„מאות אלפי דולרים" בהערכת בני מירון. המכירים את „יכולת הכנסה" הגדולה של רבי יוסף הגלילי.

מפעל הכנסת אורחים פועל שנים רבות ליד קבר הרשב"י במירון ומספק כמויות ענק של מזון ומשקה להמוני החוגגים בל"ג בעומר ✱ את המפעל מנהל ר' יוסף הגלילי, שמאז עלותו ארצה לפני כחמישים שנה קשור במירון ✱ „גם כשאני מתגורר בבני־ברק לבי בגליל בכלל ובמירון בפרט" — הוא אומר

אל המקום הזה נמשך הוא, הגלילי, בעבו־תות אהבה. מיום שכף רגלו דרכה בארץ־ישראל, לאחר שנים רבות חלם את חלום העלייה לארץ ישראל וראיתו את אותו המקום הקדוש. וכך כשעלה בשנת 1935 לארץ ישראל כחלוץ הפועל־המזרחי בצ'כוסלובקיה, הצטרף לגרעין חלוצים שהתיישבו ומנית במושב מצ־פה שבמבואות טבריה, ולימים, כשחברי ה־גרעין הזה הקימו את מושב „הזורעים", חשב גם הגלילי להצטרף אליו, אך פעילותו כעפיר על פי הנחיית ה„הגנה" ועבודתו בשמירת יישובים ואח"כ בפלוגות הלילה של ויינגייט, שילובו בפעולות הדרכה ובסחון שוטף, מנעו את השתייתו המבעשית ליישוב זה. אך לימים עם כינונה של המדינה, נעשה יוסף הגלילי מדריך ומלווה את המתיישבים החדשים במו־שבי הפועל־המזרחי בגליל.

הפרק המאלף בחייו קשור אל כיבושו ושחרורו של קבר התנא האלוקי במירון. שוב רצה הגורל, ואותה פלוגה מחטיבה 7 של חיל השריון שפלשה ושחררה את איזור תל־השומר, נקראה „לעלות למעלה" — לגליל. לא לפני ש„התעכבה" ושולבה בקרבות לטרון הנודעים, וכיבושה של נצרת. אך היום המאוחר של ר' יוסף הגלילי, סמל המבצעים של הפלוגה, היה ביום שנקרא אל המפקד, כדי שינחה ויכוון את יחידת הסיירים לעבר מירון, הכפר הערבי, שחוילי קאקוג'י השתלטו עליו ועל הבקום הקדוש ליהודים שם.

„היה זה, נזכר יוסף הגלילי, כשיחידת שהתה בהר כנען. מרחוק נצנצו אורות הכפר מירון. ואנו, אנשי היחידה הדתיים פניגו ל־אמירת סליחות, מתוך ידיעה שאחר כך יוצאים אל השטח. אך כאותו יום אירע רצח ברנדוס בירושלים והפעולה בוטלה. אחרי החגים — הבטיח המפקד — נחדש את הסיירות לשמ־רוה של מירון. ואמנם כן, כשנרגעו קצת הרוחות בארץ בעקבות הרצח, חודשו ההכנות להסתערות החטיבה על האתר הקדוש. מפקד הפלוגה ביקש לפני כן להפגיז ו„לרכך" את המטרה. אבל תשב כאור כפגיעה בקברו של התנא האלוקי.

„אז אז נזכרתי שבאכתחתי תמונה של קבר התנא אומר ר' יוסף הגלילי, ואת התמונה הצגתי בפני המפקד והסברתי לו כי מתוך שהן מעלות את לחץ הדם של ה־מתנחלים היהודיים?

חריגה ממשאלת המייסדים

כאן מוצא לנכון ר' יוסף הגלילי להזכיר פרקים של ראשונים. הן הוא נמנה על המס־שיכים העוסקים במלאכת קודש זו, ואכסניית האורחים החלה עוד לפני שנים רבות כשר־אברהם גלנטי הקצה את השטח שמצל לקבר התנא האלוקי בשביל הקמת בית הכנסת ה־אורחים. „המקום ישמש להכנסת אורחים בלבד, ישיבה של תורה יש לנו בצפת" — נאמר אז בחדרת המייסדים. לכן, כשהיום מבקשים בני הדור הספרדית בראשותו של הרב דיין מצפת להקים דוקא ישיבה במקום הזה, רואים בכך זקני מירון חריגה ממשאלת המייסדים, ומה מצער הדבר כשבמהלך הקמתה של הישיבה פוגעים, פיזית במבנים המיועדים לאורחים. „הם הרסו את הריסבה שלנו, והחריבו את ה־ציר, פגעו בחדרי הנשים המתנדבות וציוד של אלפי דולרים הלך לטמיון" — קובל ר' יוסף הגלילי ו„הוא ראה בהיה לבוני הישיבה, שיעמדו לפניהם ר"ח ויקימו את הדר־ר־סות. „למה מיבלו את רגשות הרע"! — זועק ר' יוסף ונזכר כי מיהיה זה המתבצע בימים אלה פונע בו קשיות ונרים לו צער עמוק.

מאן פרש לגימלאות, כאיש אינוד המרשי־בים של הפועל־המזרחי, שיחד ר' יוסף הגלילי על כתיבתו של ספר. „נו, על מה יכול לכתיב יהודי". הוא מציר בבדיחותיו. „ברוך על מי־רון". „לבו של יהודי טוב, וה", כעיד הרב, מיה צבי נרית. „רחש דבר טוב, לספר לדור יבוא על כל הגדולות והנצורות אשר ראה ואזר שמע במירון. בהול חסידים ואנשי מע־שה, גדולים וטובים, ולהציב יד לבעלי הנפש אשר נכספה וכלתה נפשם להסתופף בצילא דהימנותא ובתנאים היימם הגיעו למדון ועשיו שם בתורה ובתפילה".

כנים על שנים ליקט יוסף חומר על מירון של אז, על זקני מירון ובאי מירון. לילות כיישם עשה בריכוז החומר. בעיבודו, ושתה אשיריים בכיתו דפי ההגהה המכילים מאות רישם של עמודים. והספר כשיצא לאור, עוריר לייפיר אור על האתר הקדוש ועל הפעילות שהתרחשה בו ובסביבו במשך מאות בשנים.

אך הוא זכה דוקא ל„קבלת פנים חמה", שכן טובה"לה, הגבאית הזקנה, הערה לו שהוא „נגלבתי קשות, אך בליבי נדרתי נדר, כש־איאזא כבר בארץ ישראל, אערוך עצמי אל חבורת המתנדבים המספקים את המשקה הזה חינם. „כדי שכאן לא יסתובבו אנשים רעבים"!

ואמנם, את הנדר הזה מקיים ר' יוסף הגלילי זה עשרות בשנים. כיום הוא ה„מובילי" בכל הקשור לאספקת המזון, היה לגבאי הראשי כשלידי מסיימים מתנדבים רבים: בהם ר' יעקב פרלמוטר, סגנו למפעל חיסה של „הכנסת־האורחים", המזכיר ר' אברהם שייע קרליבך, מחסידי ברסלב, ר' דוד כהן איש ירושלים. וכך, מתנדבים אלה מרכזים תרומות נדיבים בכל ימות השנה ודאגים ל„אספקה הקטנה" הזו של חלוקת מאות אלפי כוסות חה וקפה, סנדוויצים, לשוהים במקום בימי שבת וחג, והכל — חינם אין כסף!

סביב המפעל הזה נרקמו כבר אגדות. הכיצד מצליח ר' יוסף לרכז סכומים כה גדולים כדי לרכוש, למשל, את הכיריים הגדולים להכים את המטבח, את בית התבשיל, כיצד כיפר את חוות החדרים המיועדים לאירוח הבאים, והוא נכון לספר ולפרט מי הם באמת התורמים — גוברות הפועל־המזרחי, מוצצות דתיות, ושלא לדבר על אנשי משרד הדתות, בהם ר' משה זליקוביץ, הממונה על המקומות הקדושים. היודע מקרוב את פועלו של ר' יוסף ומסייע בכספים. אך מחבה התורמים הגדול באמת הם — באי המקום עצמם, המכירים מקרוב את המפעל הזה.

יוסף הגלילי (משמאל) במפעל הכנסת אורחים במירון

מכר ספרים כדי לקנות כרטיס נסיעה למירון

מסתבר, כי גם לדבר זה סיפור כאלף. — „כשעליתי ארצה לא היה לי פשוט כסף להגיע למירון. נזכרתי „הקרע" בחיפה. ואז נזכרתי כי באמתחתי מצויים כמה ספרי קודש יקרי־ערך. כאב לי הלב למכור ספרים אלה, אך מה יכולתי לעשות ונכספתי כל כך להגיע ל־מירון"... ואמנם ברגש קיבל תמורת הספרים שמכר, ואלה הספיקו לו לעלות על האוטובוס הערבי ולהגיע למירון. אך הרעב הציק לו מאוד, וכך מצא עצמו נדחק בתור המתמשך סביב דוד הקפה חרותה שעשי צפת וטברייה חילקו אז לבאי מירון כשפחית שימו־רים ריקה ביחון „כדי שימלאו אותה במשקה החם"...

הזיכרון 4

ברק, ליבי בגליל ובמירון בפרט" — אומר ר' יוסף, והכל מאמינים לו, יודעים את סודו ומבינים את מניעיו. לעזוב את הכל, את הבית, המשפחה, כדי „לעלות למירון" ובכל ימות השנה.

כך יעשה ב„ימים הנוראים". כך גם בכל חודש אלול, בימי אב, ואף ביבי החנוכה. ובין אדר. אך היום הגדול הוא יום ל"ג בעומר. אראו לובש ר' יוסף הגלילי את ה„קפטן" המשקאי הכחול ומהלך בין המוני החוגגים כ„מלך בגדוד". לא מעט שיקע כאן ר' יוסל'ה את חלבו ודמו. הקיע אף את הסכונותיו כדי להבטיח לבאי מירון את „כוס הקפה החם" והמשיך בכך את מסורת זקני מירון. בקומה של „אבסניית אורחים" מופלאה המכבסת, כמעט את הכל. ובלבד שתבוא למירון...

בחדר סמוך, במעלת הקומה השנית, בצל קברו של התנא האלוקי, מנהל ר' יוסל'ה את מסילת הצדקה שלו, בסיירות גדולה, באהבה רבה. ואין זה מהדברים הקלים לספק את כמויות הענק של חלה, סוכר וחפה, ארוחות חמות וסנדוויצ'ים. אלה מוערכים ב„מאות אלפי דולרים" בהערכת בני מירון. המכירים את „יכולת הכנסה" הגדולה של רבי יוסף הגלילי.

שיחות השבוע ✱ מאת מוטי זפט

ד"ר יהודה בן־מאיר:

צעד חשוב קדימה בהצגת אידאולוגיה ברורה של התנועה הדתית־לאומית

הוועידה האידיאולוגית של התנועה הדתית לאומית, קיבלה באחרונה כמה החלטות ברורות ועקרוניות, בנושאים שעד כמה עמדתה של התנועה לגביהם לא היתה ברורה לציבור.

החלטה להידרש לנושאים אלה ב־צורה ברורה „וללא התחכמויות" וס־ייע, ללא ספק, להציג את התנועה הדתית־לאומית באור הנכון והיפה שלה.

זהו עוד צעד חשוב לשיקומה, ונדבך נוסף שיסייע לה לתפוס את המקום הראוי לה בפוליטיקה הישראלית.

על החלטות הוועידה שוחחנו עם ד"ר יהודה בן־מאיר, יו"ר הוועדה המתמדת והנשיאות של הוועידה.

ש. החלטות הוועידה האידיאולוגית של התנועה — כלום הן תפנית־חדת ודשה?

ת. החלטות הוועידה אינן תפנית־חדת. חדשה של התנועה הדתית לאומית, שכן האידיאולוגיה של התנועה היא מה שניתן ערך במעמד הר סיני. אולם, החלטות מהוות תפנית־חדת, בהירה ולעגנה, שהתנועה לא הציגה כמותה זה שנים רבות. נושאים שהיו ממושפשים, נושאים שהיו שנויים במחלוקת, קיבלו עתה תשובה ברורה. יש קוד־משותף — חוט שני, המקשר בין כל החלטות הוועידה בנושא המרכזי: תורה ומדינה — הצגת הפעולה־הזה של הציונות הדתית השונה באופן ברור מאלה שמימין ומאלה שמשמאל. האידיאולוגיה שלנו מוצגת עתה בצורה נאה, איננה מתחמקת.

ש. נושא השירות הצבאי לבנים הוא אחד המרכזיים שהוועידה נקטה לגביו עמדה נחרצת ונאה. מה היה בפיס ההחלטה?

ת. הוועדה קבעה ביום בדול עמדה ברורה וחד־משמעית בנושא זה, שלא כפי שהיתה עד כה. הוועידה החליטה, שהתנועה רואה בשירות צבאי מצוה גדולה ומוחלת על כל אדם משיר־אל. לרבות תלמידי ישיבות. הוועידה דחתה בריב גדול הצעה למוקד מהחלטה, שמצוה זו מוטלת גם על תלמידי ישיבה, וקבעה, שהדרך לשמור רשות הערך המקודש בלימוד התורה היא אך ורק בשילוב תורה עם שירות צבאי.

הוועידה דחתה את המושג „מרותו אומנותו" כתירוץ לאי שירות בצבא בכלל, בעת שאנחנו בעיצומה של מלחמת מצווה.

העמדה שקיבלנו היא עמדה הלכתית, עמדת־תורנית, ציונית ולאומית תר־משמעית.

ש. נראה אותו, שהתנה עד כה כאורת־ממשמעה, היא שירות לאומי לבנות — בסגנית מבוכמת שהקימה המפריל לפני שנים רבות. מה תתודש מתה בנושא זה?

ת. התנועה החליטה, שכל חברה מתנועה נתי בעת לשרת את המדינה במסגרת השירות הל־אומי. הדגש הוא על כל הבנות. בוועדה המתי־מדת היה ויכוח על המלה „כל" אך ובחלט לכי לול מלה זו.

יתרה מזו, הוועידה קבעה שהיא רואה בשירות הלאומי לבנות חוקה לשמה.

אנחנו דוגלים בשירות התנדבות במובן הזה שלא תהיה מרות של משמרה וכדומה האוכפת התנדבות זו, אך במקביל, איננו רואים זאת פכון, שבת כלשהיא יכולה שלא לצאת לשירות לאומי. זו חובת לאומית, מוסרית וחברתית של כל אחת, ולכן כללנו בסעיף זה את המלה „חו־בת".

מאחורי ההסתייגות שנתקבלה על ביטול ביום הבנות, עומדת הזכרה המרורה, שאין לעשות אבחנה ואפליה בין בנות דתיות לאינן דתיות. המצב הקיים מ־1950 הוא, שבת שאינה דתית זוכיבת בנים ואילו בת דתית יכולה להצ־היר על דחיזתה לאיר מסורה מגיוס. אף פעם לא השלמנו עם הפלרה זו. היא פשוט אנטי־תיזה לאחדות העם. לכן חבענו, שגיוס בנות לצבא יחולף בבר שכל בת תמסור לבחור לה את המסגרת בין הלכה לצבא לבין הלכה לשירות לאומי והיעיר — תרומה למדינה.

ש. אילו נושאים מרכזיים אחרים מטוקר בהחלטות?

ת. קיבלנו החלטה בנות והסתגרות והזב־דלות. נתנו דגש לכך שאנחנו רוצים להשתתף בעיצוב דמותה של מדינת ישראל בכל התחומים.

בנושא הרבנות הראשית הדגשנו חד־מש־מעית, שקיבלנו הרבנות הראשית לפני כ־ה. הוועידה הדגישה, שהתנועה רואה בשירות צבאי מצוה גדולה ומוחלת על כל אדם משיר־אל. לרבות תלמידי ישיבות. הוועידה דחתה בריב גדול הצעה למוקד מהחלטה, שמצוה זו מוטלת גם על תלמידי ישיבה, וקבעה, שהדרך לשמור רשות הערך המקודש בלימוד התורה היא אך ורק בשילוב תורה עם שירות צבאי.

הוועידה דחתה את המושג „מרותו אומנותו" כתירוץ לאי שירות בצבא בכלל, בעת שאנחנו בעיצומה של מלחמת מצווה.

העמדה שקיבלנו היא עמדה הלכתית, עמדת־תורנית, ציונית ולאומית תר־משמעית.

ש. נראה אותו, שהתנה עד כה כאורת־ממשמעה, היא שירות לאומי לבנות — בסגנית מבוכמת שהקימה המפריל לפני שנים רבות. מה תתודש מתה בנושא זה?

ת. התנועה החליטה, שכל חברה מתנועה נתי בעת לשרת את המדינה במסגרת השירות הל־אומי. הדגש הוא על כל הבנות. בוועדה המתי־מדת היה ויכוח על המלה „כל" אך ובחלט לכי לול מלה זו.

יתרה מזו, הוועידה קבעה שהיא רואה בשירות הלאומי לבנות חוקה לשמה.

אנחנו דוגלים בשירות התנדבות במובן הזה שלא תהיה מרות של משמרה וכדומה האוכפת התנדבות זו, אך במקביל, איננו רואים זאת פכון, שבת כלשהיא יכולה שלא לצאת לשירות לאומי. זו חובת לאומית, מוסרית וחברתית של כל אחת, ולכן כללנו בסעיף זה את המלה „חו־בת".

מאחורי ההסתייגות שנתקבלה על ביטול ביום הבנות, עומדת הזכרה המרורה, שאין לעשות אבחנה ואפליה בין בנות דתיות לאינן דתיות. המצב הקיים מ־1950 הוא, שבת שאינה דתית זוכיבת בנים ואילו בת דתית יכולה להצ־היר על דחיזתה לאיר מסורה מגיוס. אף פעם לא השלמנו עם הפלרה זו. היא פשוט אנטי־תיזה לאחדות העם. לכן חבענו, שגיוס בנות לצבא יחולף בבר שכל בת תמסור לבחור לה את המסגרת בין הלכה לצבא לבין הלכה לשירות לאומי והיעיר — תרומה למדינה.

ש. אילו נושאים מרכזיים אחרים מטוקר בהחלטות?

ת. קיבלנו החלטה בנות והסתגרות והזב־דלות. נתנו דגש לכך שאנחנו רוצים להשתתף בעיצוב דמותה של מדינת ישראל בכל התחומים.

בנושא הרבנות הראשית הדגשנו חד־מש־מעית, שקיבלנו הרבנות הראשית לפני כ־ה. הוועידה קבעה ביום בדול עמדה ברורה וחד־משמעית בנושא זה, שלא כפי שהיתה עד כה. הוועידה החליטה, שהתנועה רואה בשירות צבאי מצוה גדולה ומוחלת על כל אדם משיר־אל. לרבות תלמידי ישיבות. הוועידה דחתה בריב גדול הצעה למוקד מהחלטה, שמצוה זו מוטלת גם על תלמידי ישיבה, וקבעה, שהדרך לשמור רשות הערך המקודש בלימוד התורה היא אך ורק בשילוב תורה עם שירות צבאי.

הוועידה דחתה את המושג „מרותו אומנותו" כתירוץ לאי שירות בצבא בכלל, בעת שאנחנו בעיצומה של מלחמת מצווה.

העמדה שקיבלנו היא עמדה הלכתית, עמדת־תורנית, ציונית ולאומית תר־משמעית.

ש. בנושא שירות לאומי לבנות — אם כבר הסכמה הוועידה בנושא זה מצומצמת לכל כך, מדוע שלא ייעשה מרבי בסמכות תוך?

ת. שאלת הסמכות היא חשובה. יש כה עניין הלכתי, שניתן להבינו, שלא תהיה של הבנות מערכת כפיתות, שתחיה לוקן אפשרות להיות מידי יום בבית וכדומה. הצענו, שהמדינה תקבע את העקרונות. לא. חייבים דוקא באמצעות חוק. יש דרכים אחרות להביא לכך שבא תערת את המדינה. למשל, שמי שלא תמלא חובה זו, — יחמנו ממה דברים ושירותים שהמדינה מע־ניקה.

אגב, הצעתנו היא שכך יחיה על כלל הבנות במדינה ובהוצל האפליה בין בנות דתיות לש־אינן דתיות.

ש. מדיני הוועידה, אפשר ולה לקבל את הדרשה, שהתנועה מתחבטת בשאלה, האם החלטות הרבנות־הראשית הן בבדר מסק הלכה או חוות־דעת מלבד. האם יש קו מדיני בעניין?

ת. יש ויש. בנושאים הלכתיים: דאי עדיפת הרבנות הראשית היא פסק הלכה. אולם, הרבנים הראשיים בעצמם התבטאו לא אחת, שלא כל החלטה שלהם היא פסק־הלכה. כך, למשל, ב־שאלות פוליטיות. בנושאים כאלה הרבנים הרא־שיים מחווים דעה ולכן יהיה משקל רב אצלנו, אך זה לא פסק הלכה.

הוועדה קראה לרבנות הראשית להשמיע דע־זה בכל הנושאים שעל הפרק, וגם אם אינה נכללת בסמכות פסק־הלכה, יהיה לדבר אצלנו משקל רב.

כל החלטות שקיבלה הוועידה, הן צעד חשוב קדימה מבחינת אידיאולוגיה ברורה. לא מפוש־טת ובלי התחכמויות. הן מאפשרות אידיאולוגיה אמיתית של הציונות הדתית והיא יכול לגבש מאחוריה את רוב הציבור בעם.

דב לאוטמן, נשיא התאחדות התעשיינים:

יש להעמיד את התעשייה בראש סולם העדיפויות

לפני מאה שנה הקים ליאון שטיין מפעל קטן בשכונת נווה־צדק שבת"א. לימים גדל המפעל עד שהעסיק 150 פועלים. אולם לבסוף פשט המפעל את הרגל. עם זאת, נכנס המפעל להסטו־ריה בחלוץ התעשייה העברית.

מאה עגים של תעשיה, אלה מפעלים פרד־סים על מפת הארץ, משרוך בעל ועד מפוס. מהדגנים בכירים בעלי שם עולמי ועד מפעלים פשוטים.

הכנסת והממשלה נפלו השבוע חלק מעיגות שעורכת התאחדות התעשיינים לציון מאה שנות התעשיה העברית.

בין תגיגה לחגיגת שוחחנו עם נשיא הת־אחדות התעשיינים דב לאוטמן.

ש. התעשיה הפעילה מאה בת שנה, מהם אדריכיה ובלולה?

ת. התעשיה היא מסע ארוך של עבודה מפ־רכת, של אמונה יוקדת, של חזון ואהבת יש־ראל. אין ספק שהתנוע הבדיה של התעשיה החל בשנות ה־60, ביוזמתו ויזידוו של פנחס ספיר המנהל. בעת שכיהן כשר התעשיה. בניגוד לעבר, שהתעשיה באה לפתוח בעיות חברתיות כקליטת עולים בשנות ה־50 וה־60, הצלה ענף הפרדסנות וכדומה, עומדת כיום התעשיה במני עצמה, במכשיר להשגת עצמאות כלכלית.

אולם, כדי להגיע לכך, יש ליצור מהפך בחשיבות של כולם, כולל הכנסת והממשלה, הערכיות להעמיד את התעשיה בראש סדר ה־עדיפויות. לצערי, בשנים האחרונות איבדה התעשיה את העדיפות שהיתה לה. בעבר, זאת כתוצאה מסיבות בחיקה.

התעשיה בישראל מתפתחת בעמל כפיה, וכ־עורת הגידים המסלבתים ותיחלצות נוספת של התעשיינים, נוכל להכפיל את היצוא תוך 6—7 שנים.

ש. התעשיינים עשר כבר את שלהם כתרומה ליעד זה?

ת. המהפך צריך להיות גם בגישה התעש־יינים והעובדים בנושאים קריטיים כמו הג־ברת פריון העבודה. בעשורים הקודמים הק־דמנו בגילוי פריון העבודה אפילו מדינה כיפאן ואילו עתה הגידול אצלנו שואף לאפס. עלינו מוטלה החובה לשפר את הניהול, להגביר את הידוע והבטון ולחזק חזק לגדלת היצוא. המתרון שכ

ל"ג בעומר בהלכה ובחסידות

בתוך ימי ספירת העומר האפופים עצב וצער על מות תלמידי רבי עקיבא מצוי ל"ג בעומר שהוא יום של שמחה והילולא. מקורותיו של יום זה שמורים במסקנת ובביונו אפוף משתורין, כפי ש־רמזן דורשי רשומות את הפסוק: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (גל = ל"ג בעומר).

הדגה הרחבה לסיבת צביונו המיוחד של ל"ג

באין חזון ייפרע עם

(בעקבות המושב האידאולוגי של ועידת התנועה)

נאת נאיר אזרד

אין תנועה שאין ה מאבקי כוח על עמדות ועל תפקידים. זהו, כנראה, חלק בלתי נפרד ואולי גם חיוני, בכל תנועה. אולם ברור לכל, כי זו הבנויה רק על מאבקים פרסונאלים, שופה שתתמוטט ותתבטל, מעין אהבה החלויה בדבר, בטל דבר — בטלה אהבה!

תנועה חייבת לנהל על יסודות ועקרונות אידאולוגים המאבקים על עמדות ותפקידים הינם אך אמצעי! אם כך הדבר לגבי כל תנועה, הרי לתנועתנו אין הזדקקות לא לא בסיס אידאולוגי. כי בסה נבדלנו מיתר התנועות אם לא ביסודות ויחודיים לנו, שאין להם את ורע ולא חלקיך. יסודותינו מושתתים על תורה ועבודה, ישוב ובניית ארץ ישראל והגנה פיסית ורוחנית על קיומה, מערבות ושותפות במיגון הפשיה ב־ארץ, שילוב דת ומדינה, מדע ומצא וכו', הברה ביישוב ארץ ישראל ובאמרעות ה־מלווים אותנו, מאז והברה על מצמאתנו, שאתחלתא דגאולה...

במושבי תרעיה הראשונים, בעת שעסקנו בהתרוצצויות מתישות, במאבקים על מי־נויים, בבחירות פרסונאליות, היה חשש כבד: הנה אנחנו „ככל הגויים" ולא „אור לגויים", כי בסה נפלנו מיתר התנועות. חיכיתי בציפיה למושב האידאולוגי, וכלל שאיחרו מעמי כבדו הנחשות — מן לא יתקיים בלל מושב זה, ואם כן יתקיים מה יהיה סיבו, ומה תהיה מידת הנחשתתנו בו?!

(ראיתי. בו מבחן־אמת לתחדשותנו. לא בכוחי כינוהו „הצבת תצרת הזהות שלנו", הוים, לאחר מעשה, מתברר לשמות הכל, כי תשורת־זהות וכל מה שגלוזה לה ראויה להצבה ולגאותה. לצירי הועידה החשובים גם עקרונות האידאולוגיה לא שוות ואף יר־תר במיגוים. מידת הנחשתתות בהתחשב בנסיבות היתה נבוהה מאוד. ציבור גדול יצב דרך במשך כ־14 שעות, נאבק על כל מלה, השתתף במרץ בדיונים עד כדי כך ש־בסופם שני נושאים מתוכננים הספקנו רק נושא אחד.

היה זה יום יפה לתנועה, תשובה וכדאי להקדיש ולהשקיע כל מאמץ, לתת תגובה ותשובה לכך בקרב הציבור בארץ, דתי כדתי־לוני, להבליט את הייחוי המיוחד שבתנועה שבא לביטוי בחלקו במושב זה, ולא הדיון לגבי המושבים בנושאים המתוכננים ל־דיון.

בצורה זו נחזק את דימויינו בקרב ציבור רחב ובע"ח עלה נעלה ויכול נוסף!

(המחבר הוא יו"ר הנוער הפועל המזרחי של התנועה).

שיקולים בעד ונגד

(מתוך מעמוד 3)

עם סגירתו, ביקשנו את מעורבותה של ארה"ב מדי לסייע בפתרון הבעיה. כיום אין חלופות לועידה בינלאומית. מאז שנת 1984 מדבן חוסיין למים רק באמצעות מסריהה. בינלאומית. לכן הקריאה למים ישיר היא חסרת תכלית. אם הפצם לא ותקבל החלטה חיובית בדבר קיום ועדה. כדי יש חשש שיתולו שיגויים בעמדה ה־ירדנית. לפני 13 שנה נהלו מים חשאי עם חוסין, עד שבאה ועידת רבאט ושמה קץ לניסיון זה. עברו עשר שנים עד שחוסין הסכים לחזור לזירת המים.

קיימת סכנה אחרת. צפויים שינויים במדינ־יותה של ארה"ב. שנה זו היא האחרונה לפעילות מרינות של ממשלת ריגן. שנת 1988 תהיה שנה של בחירות בארה"ב. בשנת 1989 יוקם ממשל חדש. ממשל כזה לא ייכנס לפעילות מדינית מיד, אלא יבדוק מחדש את המצב. שנתיים לפ־חות לא תוכל ארה"ב להיות שותף למים, אם הוא לא יתחיל עכשיו. ייתכן שיחולו גם שינויים בבריה"מ. מדיניה זו נמצאת כיום בתח־ליך של שינויים ומתפכים. אין לדעת לאן זה יוביל. בורבציב הצהיר שהרעדר יחסים עם ישראל הוא דבר לא נורמלי, כך שבריה"מ נתונה לשינוי מדיניותה.

סטטוס קוו — מצב מסוכן

אין להסתמך על הסטטוס קוו הקיים בזירה המזרח תיכונית. כבר קרו מקרים בעבר, שדווקא בתקופה שקטה, אף ממושכת, פרצו מלחמות או מתפכים מדיניים.

שנת 1973 הנתה שנה שקטה, עד שפרצה מלחמת יום הכיפורים. סטטוס קוו הוא מצב מסוכן, צריך לסלסלו, תוך נקיטת יוזמות מדי־ניות.

מסמך ההסכמה בין פרס לחוסין, מעצים זו־גים אלה, הוא הישג. ההסכמה עוסקת בהליך הפרזנטרולי, ואין בו רמז לתהליך המים עצמו. אין הסכמה מראש על תוכן הדיונים ועל סיכו־מים. אפשר יהיה לעמוד בתוקף על העמדות של ישראל, בזמן המים, ואין בממסך שום סכנה לויתורים בעתיד. אפשר להיאבק על ניתוק הוועידה מסיונות כפיה בין מצד בריה"מ ובין מצד ארה"ב.

ברור למדי שלמחלקים האחרונים לקראת כי־נוסה של ועידה בינלאומית מתלוים שיקולי פנים. מר פרס יודע שמהלך זה צולל להובלת למשבר ממשלתי, ובכל זאת הוא מתמיד ללכת בדרך זו. אלא שפרס אינו יכול לנהל מים בשם הצי מן הממשלה. כיוון שנכנס להרפתקה זו, קשה לו לצאת מכנה אלא תוך משבר, ש־משמעותו פירוד הכנסת החכרות בחירות. ייתכן שזו הדרך שאליה חתר במשך התקופה שבה פעל לקראת כנוס הועידה.

עשבים שוטים סביב אותה ועידה

סיכומו של שבוע

לא. ופעם אינני בא לציין כי משני הי־צדדים אדקי, ונמצי הועידה הבינלאומית אי מבנגיה. לא אלה ולא אלה יודעים על נמון על מה מדבר, ומה הם המיכונים ו־המכנות הנרמים מזה. ואיו לא נאמר כי תנ־מכי הועידה הם הרוצים משלום, ואילו בנ־נגדיה. אלה מעוניינים בשלום. זה פשוט כיל־ליף העובדות ועיוות האמת.

מה שחשוב הוא לנכש עשבים שוטים, הי־מצמיחים סביב הבעיה הזאת. רבים ודאי זו־כרים הימנו עבדימים הנם, בזן נתן מנחם בגין את הסכמתו ותתימתו לוויתורים מפלי־גים בסיני, למען הסכם שלום עם מצרים, ההשיג תמיכה של הרוב בכנסת, אמרו נצי־גי ישראל וחזרו ואמרו כי בשום פנים ואופן לא יהיה דין שסחי יהודה ושומרון כדי סי־גי. היו שהוסיפו הבהרה, לפיה, בסיניה וי־תרנו הרבה, על מרחבים ועל יישובים, כדי שלא נצטרך לעשות כן ביהודה ושומרון.

לפיכך מוזר, מיותר, מזיק ומסולף לומר בימים אלה, כי אחרי שבסיני ויתרנו כה הרבה, למה לא לוותר גם ביהודה ושומ־רון? האומרים כן מכחישים גם „תגא דמ־סייע" לאויבינו, ומוסיפים: הייתכן שלמצ־רים בלבד נוותר הרבה ולהוסיין נוותר מעט, וחרי חוסיין לא יוכל לקבל זאת?

אלה דברי הבל שיש בהם, כאמור, נזק מיני בטחוני רב למדינה, ויש להוותם על הסף ובהחלטיות.

ומכאן לכנגון ולחשיבות הדיון בין ראשי הבערך לבין ראשי הליכוד. לכהוב ולדבר בלהט בעד אותה ועידה, או נגדה, זה סבעי ומוצדק ואין למנוע זאת. אולם, רבותי קבר־ניטי המפלגות המרכזיות, אפשר לבסא זאת בכבוד, בנימוס ובבהירות בלתי פוגעת ב־זולת. נוותר על ביטויים להדגבת דברנו, יי־נדגיש כי הסגנון הוא האדם. מבהיגים אלה מדברים בלשון שוק, ההיבור הרהב צופה ומאזין להם ולבבו סף דבעה וצער.

דיברי חכמים בלשון נקיה.

יונה כהן

הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון, ביקר השבוע במרחב יהודה לאחר שקיבל סקירות על הנעשה באיזור מפי המפקדים, נפגש הרמטכ"ל עם ראשי המועצות המקומיות במרחב יהודה, שוחח אתם ועמד מקרוב על הבעיות באיזור.

בתמונה: הרמטכ"ל נפגש עם ראש המועצות המקומיות, בניהן קריית־ארבע, אפרת, גוש עציון ודרום הר־חברון. (צילום: יחידת דובר צה"ל)

בחינה מחודשת של הסכם

לאחר הקיפה של יותר מ־37 שנה שאו חתימת ההסכם בין המ־הדרות הפועל המזרחי לבין הי־הסתדרות העובדים הכללית, דן השבוע הרוב הפועל של הפועל המזרחי במתיחו של ההסכם, מ־תוך הנחה כי במציאות השנים „משהו צריך להשתנות בהסכם זה, שהוא כשלעצמו — היובי".

ואמנם, ההסכם עמד לא אותת בבחנן הזמן בימי אבטלה ומצו־קת תעסוקה של נסיונות לתכ־ריח עובדים לעבוד בשבת, זכו־יות וחובות חברים במערך הבלי־אות של קופת חולים, ועוד.

את הצורך לבחון מחדש את ההסכם הגדיר אליעזר אבסבר, מזכ"ל הפועל המזרחי בכך שנו־צרו בו חללים רבים שיש לטל־אם, ובמיוחד צריכים לבחון את מערך היחסים עם מועצות הפו־עלים, האיגודים המקצועיים, ו־עוד

חלק מהחברים ביקשו לעת כזו לבחון גם את דרך שילוב הפו־על המזרחי בהסתדרות הכללית, תוך הבלטת היתרונות הרבים כ־יש לכך. כמו הישגו הנדבש ב־מוסדות ההסתדרות ובחברת ה־עובדים, הערכת, כי שילוב כזה רק יביאם זכויות נוספות לחב־רים.

בארוך ניסא, היו שביקשו ל־המשיך ולקיים את ה„יחודיות שבדרך רעיון תורה ועבודה" ו־מסירת הצמאות האידיאלוגית, אם כי יש מקום ליתן תוקף רב יו־תר לנציגות התנועה, באיגודים המקצועיים.

כך או כך, הכל מסכימים שה־דיון הוא הכרחי, ואף חובה כי „נועז", שכן עד כה לא הועלה הנושא לבירור יסודי ומקיף. הת־כנסות זו של הוועד המרכזי של הפועל המזרחי, המקיים ישיבו־תיו באופן סדיר מאז כינונה של מסגרת זו לאחר ועידת התנועה, מורה על דרך ראויה של התא־רגנות ומתן תוקף ראוי למסגרת של הסתדרות העובדים הדתיים, בצד ההיצמדות הכללי־תנועתית. דברי החברים רק הבליטו את החשיבות של המוסד, שבהרכבו החדש בולט מספרם של הצעי־רים, של נציגי עיירות הפיתוח וההתיישבות הדתית — המרכבית והקיבוצית ועסקנים בעלי צ־סיון. בפעילות ציבורית־דתית, עתה ניתנת להם במה מתאימה לפעילות חשובה נוספת בפ־מרש רעיונה של תנועת תורה ועבו־דה.

חיים פיקרש

„טעם טוב" של סטודנטים

באבקם של הסטודנטים על שכר לימוד נמוך יותר יש צדי־דים שונים.

כטוענים בדבר אך טבעי ש־התלמידים במוסדות להשכלה גבוהה יבקשו להבטיח לעצמם שכר לימוד נמוך יותר. שכר לי־מוד של 1800 דולאר או 2000 דולאר, הוא בהחלט הוצאה כב־דה על הסטודנט ומשפחתו. גם הסכום הנמוך יותר, המוצע ע"י שר החינוך והתרבות, יצחק נבון, של 1120 דולאר עדוגו מכוסה למדי, ואם אפשר להקטין — למה לא? מין הגיונוקים הטובים ב־עד הקטנת שכר הלימוד גם הפו־כת הליכוד הגבוה לטוחה לכל נפש, ומכילא סיפות דור שיש בו יותר השכלה ודעת.

יש למסבע צד שני: ישראל עומדת בפני משאבים מוגבלים. אם מקצים אותם ליעד אחד, הם באים בחסרה על חבבון יעד אחר. הרי יש צדיפויות לאומיות ויש גם צדק חברתי. כהראי לזי־כור גם שכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה בישראל אינו מהגבהים בקרב מדינות בעלות יכולת כקבילה.

מוטר לגרוס כך ומוטר לגרוס אחרת. מה שפוגם בטוב אינו הפגנות הסטודנטים בעד שכר לימוד נמוך, אלא צורת ההפגנה שלהם. קרנוואלים? מילא כבר הי באלה. בדחות תפלות? ניחא. אבל איך להסביר את „המוטו" מדיני בטחוני? דב למדינה, ויש להוותם על הסף ובהחלטיות.

ומכאן לכנגון ולחשיבות הדיון בין ראשי הבערך לבין ראשי הליכוד. לכהוב ולדבר בלהט בעד אותה ועידה, או נגדה, זה סבעי ומוצדק ואין למנוע זאת. אולם, רבותי קבר־ניטי המפלגות המרכזיות, אפשר לבסא זאת בכבוד, בנימוס ובבהירות בלתי פוגעת ב־זולת. נוותר על ביטויים להדגבת דברנו, יי־נדגיש כי הסגנון הוא האדם. מבהיגים אלה מדברים בלשון שוק, ההיבור הרהב צופה ומאזין להם ולבבו סף דבעה וצער.

דיברי חכמים בלשון נקיה.

יונה כהן

תפנית של איש נאור

אריה נאור, שהיה מיכיר ה־ממשלה בתקופה מהם בנין, בנת של הברת הכנסת לשעבר אם־הר רויאר־נאור, הצטרף לצוות ההסברה של בר פרס למען ה־ועידה הבינלאומית.

אריה נאור התפטר מתפקידו כמזכיר הממשלה לאחר שהסתבך עם עיתונאי, כאשר זה טען כנג־דו כי הוא הדליף לו סוד מדיני מן הממשלה. ביזד היה פתק ב־כתב ידו של נאור ובו פירוט הסוד המדיני. כל טענותיו של נאור כאילו הדברים שמסר היו כבר ידועים, לא עורו והוא נאלץ ל־התפטר.

נאור טוען, שהוא בעצם מל־שיך את דרכו של בנין בענייני ה־ועידה הבינלאומית. הוא הביא ציטוטים מדברי בנין בשנות ה־שבעים למען רעידת ועידה בינ־לאומית. גם מר פרס הביא ל־יידיעת הקבינט ציטוטים מפורסים מדברי בנין והתחלטות הממשלה בתקופתו, שיש בהם כדי להר־כיח כי מר בנין תמך בשעתו ב־ועידה בינלאומית.

מר בנין נאלץ לצאת מן ה־כתיקה שגזר על עצמו, ובפעם הראשונה מאז פרישתו הרשה ל־עיתונאי לצטט אותו באומרו ש־הדברים שאמר בשנת 1977, אין להם כל קשר עם מה שקורה ב־שנת 1987. אז בא סאדאת לירו־שלים, התייצב בפני הכנסת והי־ציע שלום. הוועידה היתה רק עניין שכני בלבד, שהרי היה ברור שמדובר בהסכם שלום עם מצ־רים. כי הוא שולל את רעיון ה־ועידה הבינלאומית בימינו, אך מחייב מו"מ ישיר.

אך דברים אלה לא הפריעו ל־אריה נאור להמשיך בתפקידו כ־חבר צוות ההסברה של פרס ל־מען הועידה הבינלאומית. כאיש נאור הוא מבין טוב יותר את מה שאמר בנין בשנת 1977, ולדעתו דברים אלה טובים גם לימינו. כאשר נשאל על כך ראש הממ־שלה, יצחק שמיר, הביב כי גם כשהיה נאור מוכיר ממשלה לא שבעו נחת ממנו.

פעילים ב„חירות" סבורים ש־נאור מתוסכל. כמה מחבריו, ה־קרויים „נסיכים", נבחרו כחברי כנסת ואילו הוא נשאר בצל.

י.א.

עט לשחוק

ראש־הממשלה סתון כי הצעתו של ממלא־מקומו אינה בשלה להכרעה וכי אין כל שינוי בעמדת הליכוד. מר פרס, לעומת זאת, מהזיק בדעתו כי היא, ההצעה, בשלה, אך הוא, שמיר, בשלו.

●

בערוך פועלים להפלת הממשלה ולהקדמת הבחירות ולשם כך מחזרים במרץ לקבל תמיכה מהמפלגות ה־דתיות. מר פרס יודע כי רק משם עשויה לצמוח ישועה לחוק התפלות.

●

בגוש אמונים מנסים להדיח את הגב' דניאלה וייס ולבחור מזכ"ל חדש במקומה. לדברי המתנחלים, הפעם היא נתפסה בקלקיליתה.

●

ביקורת קשה נמתחה על דניאלה וייס, מזה, ועל יואל בן־נון, מזה, על התבטאויותיהם ומעשיהם ודווקא במחנה שלהם — גוש אמונים, ומסבע הדברים, הקרישה לכך התקשורת סיקוד נרחב. כך תמיד כשיש מאבק בין־גושי.

●

פרקליטו של נאפסו נראה שבע־רצון גם לאחר שבג"ץ דחה את בקשתו לפרסם חלקים מהפרוטוקולים שליון את משפטו. לדבריו, לא נאפסו הסיכויים.

●

גם אם מספר קרבנותיו לא הגיע לכך, בכל זאת אומרים כי פרשת נאצי זה — קצב מ ל י ו ן.

●

תוצאות האירוויזיון הכיחו כי לא תמיד אפשר לסמוך על מהמרים אך גם הבישלון לא הזה מהמרים (מים בקבוק).

אילן בומבך

בחינה מחודשת של הסכם

לאחר הקיפה של יותר מ־37 שנה שאו חתימת ההסכם בין המ־הדרות הפועל המזרחי לבין הי־הסתדרות העובדים הכללית, דן השבוע הרוב הפועל של הפועל המזרחי במתיחו של ההסכם, מ־תוך הנחה כי במציאות השנים „משהו צריך להשתנות בהסכם זה, שהוא כשלעצמו — היובי".

ואמנם, ההסכם עמד לא אותת בבחנן הזמן בימי אבטלה ומצו־קת תעסוקה של נסיונות להכ־ריח עובדים לעבוד בשבת, זכו־יות וחובות חברים במערך הבלי־אות של קופת חולים, ועוד.

את הצורך לבחון מחדש את ההסכם הגדיר אליעזר אבסבר, מזכ"ל הפועל המזרחי בכך שנו־צרו בו חללים רבים שיש לטל־אם, ובמיוחד צריכים לבחון את מערך היחסים עם מועצות הפו־עלים, האיגודים המקצועיים, ו־עוד

חלק מהחברים ביקשו לעת כזו לבחון גם את דרך שילוב הפו־על המזרחי בהסתדרות הכללית, תוך הבלטת היתרונות הרבים כ־יש לכך. כמו הישגו הנדבש ב־מוסדות ההסתדרות ובחברת ה־עובדים, הערכת, כי שילוב כזה רק יביאם זכויות נוספות לחב־רים.

בארוך ניסא, היו שביקשו ל־המשיך ולקיים את ה„יחודיות שבדרך רעיון תורה ועבודה" ו־מסירת הצמאות האידיאלוגית, אם כי יש מקום ליתן תוקף רב יו־תר לנציגות התנועה, באיגודים המקצועיים.

כך או כך, הכל מסכימים שה־דיון הוא הכרחי, ואף חובה כי „נועז", שכן עד כה לא הועלה הנושא לבירור יסודי ומקיף. הת־כנסות זו של הוועד המרכזי של הפועל המזרחי, המקיים ישיבו־תיו באופן סדיר מאז כינונה של מסגרת זו לאחר ועידת התנועה, מורה על דרך ראויה של התא־רגנות ומתן תוקף ראוי למסגרת של הסתדרות העובדים הדתיים, בצד ההיצמדות הכללי־תנועתית. דברי החברים רק הבליטו את החשיבות של המוסד, שבהרכבו החדש בולט מספרם של הצעי־רים, של נציגי עיירות הפיתוח וההתיישבות הדתית — המרכבית והקיבוצית ועסקנים בעלי צ־סיון. בפעילות ציבורית־דתית, עתה ניתנת להם במה מתאימה לפעילות חשובה נוספת בפ־מרש רעיונה של תנועת תורה ועבו־דה.

חיים פיקרש

ל"ג בעומר בהלכה ובחסידות

נאת הרב יונה מצגר

בעומר קשורה בארועים המסורים חשובים. יום זה יום לציון שמחת הבאתן שנהלו היהודים בארצ־מיסי מרד בר כוסבא. רמים שונים נמצאו ב־מקורותינו המספרים על מגפה קשה שפגעה ברבבות מתלמידי ישראל וגרמה לקטל רב בקרב תלמידי ר"ע. כמתואר ביבמות ס"ב: „...אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לר' עקיבא מגבת ועד אנטיפרס וכלם מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה... כולם מתו מיתה רעה. מאי היא — אסכרה".

כותב המאירי על דברים אלו: „נקבלה בידי הגאונים ז"ל שביום ל"ג בעומר מסקה המיתה ומתוך כך נהגים שלא להתענות בו". לכן ביום ל"ג בעומר מפסיקים את מנהגי האבלות: עורכים חתונות, מסתפרים ומתגלחים ועורכים הילולא גדולה, על קברו של רבי שמעון בר יוחאי במירון. שזה יום פטירתו.

יש המסבירים שלא רק ביום זה פגה האבילות אלא שמכאן ואילך שאר ימי הספירה מותרים בחתונות ובגישואין. זהו דעת מרן הבית יוסף (או"ח סימן תצ"ג). ויש המלקים ואומרים את שאר הימים הללו שמל"ד בעומר ועד העצרת כמובא במנהג אבותם (סי"ק־מ"ז). על כל פנים כולם מודים שבל"ג בעומר עצמו מרבים קצת בשמחה ואין אומרים בו תחנון (מלבד שיטת המהרי"ל).

רבים מפרשי הדורות מרוו למצוא טעם מדוע הפך יום ל"ג בעומר כאבל לדם טוב, הלא חז"ל קבעו ביבמות (שם) „שכולם מתו מפסח עד עצ־רת"?

ר' אברהם בן נתן הירחי בספר „המנהיג" כותב: „שמעתי בשם זרחיה, רבנו הלוי הלוי מגירונדא, שמצא כתוב בספר ישן הבא מספרד, שמתו תלמידי ר"ע מפסח ועד עצרת הקצרה". מסבר ב„בית יוסף" והוא מ"ו יום קודם העצרת, כאומרם „עד עצרת המאוי", „עצרת הגי" שהם מ"ו יום בניסן ובתשרי (עצרת = כמוצרת, חודש חבשה עשר ימים). וכי שהסיר מ"ו ימים ממ"ט ימי הספירה, נשארים ל"ד. והם ל"ג שלמים.

למהרי"ל יש דעה כאב מעניינת. כידוע הריעו תבמנו שדוקא ביום ל"ג בעומר חלה תפנית בתמה־גות הדאבל? וז"ל המהרי"ל: „תלמידי רע"ע שמתו, לא מתו אלא בימים שאומרים בהם תחנון, ובימים שבין פסח לעצרת, שאין אומרים בהם תחנון — לא מתו. ואלו הם: ר' יומי הפסח, שני ימים של ראש חדש אייר, יום אחד דר"ח סיון, ושבע שבתות. בסהיכ שבעה עשר יום שאין אומרים בהם תחנון ובהם לא מתו. ולכשתחסר י"ז יום ממ"ט נשארים שלושים ושנים ולכן עד יום ל"ג — אסור, ומל"ג בעומר ואילך — מותר".

ה„תם סופר" בתשובותיו (יו"ד סימן רל"ג) כותב, על יחודו של ל"ג בעומר בחיות הים. גו התחיל הכן לרדת לישראל במדבר. קיימת דעת שבים ל"ג בעומר יצאו רשב"י ו' אליעזר בנו — כן הסברה שבה התחבאו מפני הרומאים במשך שלוש עשרה שנה, דעה אחרת קובעת שבים זה נפטר רשב"י ולכן עורכים הילולא ביום המצולת המדיב. לדעת ר' יעקב אמדין (יעב"ץ) יום ל"ג בעומר זכה לחיות יו"ט עפ"י הקבלה, כי בו הספירה הוא „חד שבחא" שהם חיצים המקיפים שבימי הספירה. וכידוע אצל הסנהדרין „מלא חיצ־ו — זכאי", לכן נקבע כיו"ט.

המהרש"א בחידושי אגדות (מועד קטן ל"ח: י") מסביר את מהות השמחה בל"ג בעומר, בהשוותו את ימי הספירה לחמשים שנות חיי אדם, שלאחר שעברו עליו רוב שנותיו בלא חטא שוב אינו חוטא, „וכל לדבר שאנו מדקדקים לעשות יו"ט קצת בל"ג בעומר שבו עברו רוב ימים שהם כי חלקים ממ"ט ימי הספירה".

בעל שו"ת „שם אריה" (או"ח סימן י"ח) — רבי אריה ליבוש מלחובר מעמק את שמחת היום, „לזכר הנס שניצול רשב"י מחיה רשה ולא נהרג בידי אדם, קבעו יום מיוחד לימים שמחה, שמח מיתה בידי שמים ולא בידי אדם, ושבו יום זה יום משתה ושמחה, על הנס שנעשה לו, שהצילו ה' מחרב מלכות, והאריך ימים ושנים אחר הנהרג, עד שמת בידי שמים... לכן שפיר אנו מודים ומהללים להשית על הנס לרשב"י ז"ל...".

ממנהגי היום במסורות השונות

לכן מרבות השנים נתקבלה מסורת בקהילות שו־נות, שיום ל"ג בעומר הוא יום של שמחה ומסירת נאת הצמיחה מנוגים שנים הקשורים לשמחת היום. כפי שכתב המהרי"ל: שביום זה נהגו לסיים מסכת ולקיים סעודת סגולה. מנהג נוסף־הזה, שביום ל"ג בעומר יצאו לטיולים לענג את נפשם בחתונות ריצת הירי בנק וקשת — ע"י תלמידי רשב"י.

בספר „ליקוטי יהודי" מסופר שאנשים אשר הגיעו לגיל 60 ערכו ביום זה סעודה של שמחה כי יצאו מכלל ענוש כרת. ובמבנבי ק"ק הנכמיה מתוא־שביום ל"ג בעומר לא למדו המלמדים. התוקנה היתה, שכל מלמד יחלק לתלמידיו לאחר תפילת שחרית ל„שו" ל„שו" הוצאות הון מכיסו של המלמד, ולא מכיס הול־מידים, כדין עדים, מיו בשבט, מיו באב, וכמנהג קדמונים שבהנו בימים אלה.

יש המבדירים שלא היתה משמעות מיוחדת ליום ל"ג בעומר, אלא דוקא ליום י"ד אייר, אותו, אמת שני, שנהגו לעלות בו לקבורות צדיקים, ולא מפנ־ו נשתנו שם מספר ימים, ולמעמים אף עד יום ל"ד אייר שהוא ל"ג בעומר.

בשם הגר"א נאמר כי רשב"י הוא המרכז לחלב ל"ג בעומר. כי בהר מנאור שלושה עניגים חשובים בחיי רשב"י אירעו בל"ג בעומר. ביום זה הוסמך, כן ביום נשא אשה, וכו ביום נפטר. לכן נרשמו עדויות רבות ע"י דרשני מסעות לארץ ישראל, ובהם פירוט רב על הילולא לציון קברו של רשב"י בל"ג בעומר.

רבי ישעיהו הלוי הורביץ, רבן של פרנקפורט ומראג מסבר בספרו השל"ה: ומל קברי של רשב"י לומדים הוהר... כי כמה נסים אירעו שם, כי צריכים ללמוד הוהר באימה וביראה ובדביקות גדולה, ואח"כ לשמחה הלב בשמחה רוחנית בלא שום אכלות ושתיות, כי לא באלה חפץ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה, ואח"כ נוהגים גדרות ומתאבלים חפילות". ומסבר „הלולות והילולא במירון". מובא שמסגני צפת נאספו ביום ל"ג בעומר ליד קברו של רשב"י, וכמה שנשארו שבעה ימים שם. הי־מקובלים שבהם הוסיפו להנהגה במירון עד ערב שבועות.

ה„אור החיים" הקדוש, היה נוהג אף הוא לעלות למירון, כפי שמתואר באגרת תלמידו: „הנה יום בשורה, נסענו מעכו לצפת ונבכיא, לראות את פני האדון ה' צבאות בארץ הגליל... אשרי עין ראתה כל אלה, ובכמסו למירון ביום רביעי, וישבנו בזאת הבית שיש בו קבר הרשב"י ממש, ולמדנו שם בחשק גדול ובאהבה גדולה את ספר הזהר. במשך השנים המקום נהפך למקום קדוש, והיו כאלה שהנו לשלוח לגולה שפר מאדמת קברו של רשב"י.

הרהורים וערעורים על צביון היום

היו פוסקים חשובים אשר התנגדו לקביעת יום ל"ג בעומר כיום שמחה. ה„חתם סופר" בתשובתו המפורסמת (יו"ד סי' רל"ג) בענייני ארץ ישראל, מוכיח את ל"ג בעומר והילולת רשב"י, ומעיין ב־דבריו כי כבר „כמה כרכורים כרכר בעל „שדי חמד" (אייה סי' תצ"ו) על המנהגים שנעשים ביום בימים שבעשה להם נס. אבל לקבוע מועד שלא נעשה בו נס, (לא החזיר בשרם, ובפוסקים בשום מקום כרמז וברמיזה, רק מביאה הספר, והעניין מנהגיו הוא, מ"מ לעשות הם שמחה והילולה... לא ידעתי אם רשאים לעשות כן".

הערעור על קביעת יום ל"ג בעומר כיום הלולא ושמחה נבשכו גם בדור הבא. כפי שכותב בעל שו"ת „שאל ומשיב" (סי' ל"ט) הן לגבי עצם היום, הן לגבי נושאים שונים הנהגים ביום זה. בתשובתו עוסק רבי יוסף שאול נתנזון בדין ברית מילה — בתשעה באב שחל להיות בשבת, ובהערכת דרך אגב כותב: „ל"ג בעומר ידיע של כל ישראל הוא... אבל באמת גם שם תמהתי, דהרי אודבא במות צדיק וחכם יש להתענות ואנו מתענים על מיתת צדיקים, ואיך נעשה ידיע בכמה רבנו הגדול רשב"י? „ואם הוהר קרא הלולא דרשב"י", היינו לו בודאי שמחה היא, שהלך למנוחה, אך אותנו שוב לאנחה".

ר' יחיאל מיכל פרנס לוחב: „הן כבה משפטי השמאלים בכל ימי מרדיהם לצאת לקבורות ולי־שמח עם המתים אך כי הזה למשל בפי הצבים לאמר: הני היהודים — בין הקדירות, זאבי הקדירות, זאבי הצרצרים — בין האפרוחות, זאבי הישמעאלים — בין הקברות. וכי ידע אם אין הכמנו זמה להם איזה ירושת פליטה מעבודת זבחי כוכבים. ובכל זאת, מצא לו הכמנו מהלכים בינינו. האמנם, כי חלילה לו לבן ישראל לשמא עצמו ברגל, אך ביומא דשגא, הלירו לעצמם לחקות את הישמעאלים..." (מאמ־רים בעניני ארץ ישראל, ח"ב מ"ח עמי 173 ב־הערה).

ר' יוסף סופר בעל ספר „עדות ביהוסף" מספר בגיבו אחד שצעק בזמן ההילולא: „רשב"י כת באותו היום, ואיו לבכות בכיה גדולה בזה היום... לאחר בצרוף נתבטלה השבחה".

בעל שרית „שואל ומשיב" (סי' ל"ט) מביע את התנגדותו נגד מנהג שריפת הבגדים שנהגו לשרוף בגדים עליו ב„ל"ג בעומר, והם עוברים על „בל תשחית", וגם על מלכים ונשיאים לא התירו לעשות רק בבגדי הבגד. ופשיטא שביטי הארי"ז ושאר קדו־שים אשר בארץ לא היו עושים רק לימוד על קברו והתפילות והתענוגים ובזום זה יתעורר רחמים על ישראל.

ביקורת דומה כתב בעל שרית „חקרי לב" — לר' יוסף חזן (יו"ד סי' י"א) על שריפת הבגדים בעת ההילולא ליד ציונו של רשב"י. וז"ל: ואיני מוצא בה צד היתר, דנראה דאיכא אסור „בל־תשחית" דרבנן. ואיני מאמין שהראשונים בנהנו כן, אם לא נשתרבב המנהג כחדש. ואפילו בשמחת בית השואבה לא היו מדליקים כי אם מבלאי מכנסי הכהנים. ואי משום דשורפין על המלכים, אין זה כי אם במלכים ובעת מיתה... ועם שידעתי גדולת השבחי ז"ל בשמים ממעל ועל הארץ, ומי אני לדבר בדבר הנוגע לכבודו ז"ל, אך ידעתי כי לא לענין תנף יבוא ולבבי אומר לי דאין רצונו בכך".

תשובות להשגות הפוסקים

על השגות אלה בצביון השמחה וההילולא ביום ל"ג בעומר השיב רבה של צפת הרב שמואל הלוי בקונטרס „כבוד מלכים" (שיצא לאור בשנת תרל"ד), שם כתב כנגד המתנגדים ב„בל תשחית" על שריפת הבגדים בהילקה, — לא אסרה תורה אלא דרך השחתה, ואין לו שום טעם והנאה אלא גוף ה־שחתה". דברי קשים להבנה מבחינה הלכתית. הרי סוף סוף איזה טעם והנאה יש למנהג שריפת הבגדים? לכן נאלץ הרב הלוי להרחיב בשמעות הקדושה ששרתה בעת ההילולא, ומנה לעניינים רוחניים נעלים.

אכן, בחוגים מסוימים קיימת רתיעה לתביע עמדה ברורה נגד בצביון ההילולא ביום ל"ג בעומר, מטעת חשש לאסונות בלתי מבעים הנלולים לפגוע ב־מתלוגנים. כפי שכתב בעל „חבת ירושלים" ר' חיים הלוי הורוביץ בשם רבו ר' מרדכי מקרע־מנין שעלה לארץ ישראל בשנת תקע"ז וז"ל: „והמיהנא ששמעת מפי מ"ר מהודים ז"ל, איך ששמע שבדול הדור רצה לבטל או ביטל שמחת ל"ג בעומר, וקיבלו אנשים ונשים, שהיה גורמה בענין מהלולות חיו, ולשמחה מה זו עושה, ונגזר עליו גזר דין, וכמדומה לי שלא השלים שנתו ר"ז". על כרחך ישראל קדושים הם, וחכמת הקדו־שים, הלולה מסיימתם שתקובל תפילתם בי ודאי כוונתם רצויה לשמים".

אבל, אף אותו בביר שכספר עליו ר' יוסף סופר בספרו „עדות ביהוסף" — אשר בער בחוגגים על שמחתם במקום שהיו צריכים לבכות ומסופר שם שאכן נתבטלה השמחה באותה שנה, אך למחרת הלה בנו יחידו של הבביר במחלה קשה — ומת. בגלילה בא רשב"י אליו בחלום ואמר לו: אתה בטלת שמחתי לכן אני אבטל שמחתך". וכיון שראו כך הגיחא ליה בשמחה זו, עושים שמחה גדולה מאותו זמן בכל מאי דאפשר". לכן כתב רבי חיים ויטאל ב„שער הכוונות": „ובתנתי כל זה להורות כי יש שורש במנהג הז"... והעיר בעל ספר „מאורת שלמה" (הרבי מרדזמסק) כי ראשי התיבות רבנו הסידוי שמור — בגימטריה = „הזר". כי נשמתו המתוקת של הצדיק וכחוי עוזבה עומדת שמור לשמירה על כל מנהגי חסידיו ומקיבי אדר שלנו.

על כל פנים, בצלייתנו לקברו של רשב"י שומה עלינו לתת את הדעת למעמד קדוש ומרומם זה כפי שתארו בעל „נחלה לישראל" לריא"ז מרגליות (כתב יד) „כושה וכלימה לכסה פניכו, בשתכו לבא אל הקדש לבירון, ובנכסים בין שני הרים ובגותים, שני הציונים הקדושים של הרשב"י והרא"ש בנו,

هكذا من الاصل

מעיון בספרים וספרים

המכון אשר בלוד / נואת אהרן בוירסקי

חברת הזה שהעיקר היום על כנו ניעד להיות ביתו־ליעוד הספרית העברית ובית חקר לה, כפי שעמו כעיד עליו. ושמו: בכון הברכן לחקרי ספרות. על שם פרופ' אברהם מאיר הברכן זכ־רונו לברכה, יקל שם אשתו תיבדל לחיים אר־כים מרת בלהה הברכן. הוא שיסדה את הבית הזה, והיא מקיימתה את חקלתו, ונתנה בתוכו את תיכנו היקר, את אוצר הספרים של הפרופ' הברכן, ועשתה זאת באיבוץ כוחות תנקי הנכסים, בריחה הגדולה וברוח בעלה.

המעשה הזה שעשתה מרת הברכן, מכיון לעומת הסקפה היהודית, ואפיקה של תורת ישראל. כעשה שנתן מכה את הלחות בסבסון, ושבר באוון את הגיתה, נקבע באומה הישראלית לחוק, ספרים צריכים בית ביתיר נתיבים ב, והיה הבית הזה, בית של הספרים, וחם יהיו אדוני הבית, לקבוע בו הלימות על פי הנתיבות בהם. כי על כן הבית הזה יכונה ביא ללמוד בו, נקרא בלשון עכנו: בית הספר. ולא יוצא בלשונות עבי אירופה שם כיוצא בזה. האבולים הצרפתים וכן הרוסים והגרמנים וה־ינגלים קיבלו את שם המקום הבינוד לליבתר, קיבלוהו כן היונים, ובזכותם הוא נקרא בשם SCHOLE. ובמכתבים הכם: פנאי, זכן הפנר לרוסיד. וכן הוא נקרא אם SCHOOL, אם ECOLE, אם SZKOLA, ואם SCHULE. בפי כל אומה כפי סבע לשונה. בעברית הלוה לא כפי ולא בית לספר. חכמת שאבו ישבים בבי קרוכו — בית ספר הוא, הבית שעיסקים בי הספרים שפרופ' הברכן הנה כהם, יעתה לעמרה אותם מרת הברכן לכלל, ותהיה הבית בית יצד לדורכי הכמה, כי יבואו בשעריו וילבדו בו.

*

**כשעמה פרופ' הברכן לארץ־ישראל ולירו־שלים בתחילת שנות השלושים, עלותה עמו חכמה ודעת בכמה תחומים של מדעי היהדות. ובלולש־לים יושבו חכמים הרבה, והיתה הארץ מלאה דעת. והנה באו אל הברכן עשה רושם. בכח ז ודאי היה הברכן יושב גם הוא בגלית אמות של מחקר הכמים רבים אחרים. אבל הוא לא כבש את חכמתו, ולא היתה לו תורתו לשעשע נפשו בלבד, כי היה יוצא מחוד משכיחו כל שעה, ומחבר ספרים, וכיתב מאמרים בכל מקום אשר פנו אליו, לכל דורשי הדעת בכל פינות העם. לא היה הברכן כארם הוורע חולקת שחיבו לעצבו, בשביל שתבדל לו יבול למאכלו, אלא כאיש המבולא חפציו ורעים, ומבקר אותם לכל רוח, ובאשר שלו הוורע שם תעלה שבולת, ויהיו ה־ורעים מאכל לכל רעב. דעת שפעשה בארץ בנושאים של הספרות העברית העתיקה, אנשים צעירים שנתעורר בהם ההמון ללמוד בסכנות במדעי היהדות. אנשים מבוגרים שמצאו ענין להתעסק בספרי הכמי ישראל מן הדורות הרא־שונים. אלה הם הבעלולים שעלו מחבורו־יו ומ־מאריו של פרופ' הברכן. ואחר כך הצמיח תל־מידים באוניברסיטת תל־אביב הורע וקבר בדיון.

המחקר זה הבאתכל בדבר הנוכר, הוא לומד איתו וכגלה את כחו ופותר את סתר. הבעשה הספרותי הזה הדבר עצבו, הוא הכוח עצבו שה־סופר הבראי לכלל הוויה, ובה הסוד. המעשה ובחקרי והבעשה הספרותי לא תמיד הם דרים בבדור אחד. אבל הברכן שוחקר היה, נתן הבורא בידו חלם אנוש, וקסת סופר תלה במתניו. בכשרונו כשרון סופרים כתב חיבורים לכלל ישראל, אשר שאבם מן המעיין הבפכה של העם. ב מי לא ירגש ואיזו נפש לא תהבה לעת קרוא בספר „ביצוגות גאולה", שחיברו סמוך ליומד המדינה. בחיבור הזה סיפר את רעיוני גאולה וכיכופי המשיח שאכרו גדולי ישראל, חכמים ושאינם חכמים, בדורות האחרונים. מאי הגאולה שבספר בערים כאש ומארים כאש. היומה מגבה המחבר ללות בהם את תקומת המדינה, בשביל לחמם את לבותינו ולהאיר את עינינו כי גלאה ונשמה שזכינו לדבר שהיה לעם ישראל ולגדליו כשאת נפש וחלום.

מלבד שהיה הברכן איש מרע מומחה בכמה תחומים, היה גם הכבר־ספרים. ביבליוגראף. בר־מצמת זה היה בלבד באוניברסיטה העברית בירושלים. חכמתו של עם ובידותיו בעיצת עד מיום שספריו מצרים. הוא היה בקי בכל בחכמת הספרים ובתולדותיהם, ותולדות הספרים כרוכות בתולדות עם ישראל. הבי קראו לעם ישראל עם הספר, כי עם ישראל וספרו היסטוריה אחת להם. שניהם באו כאחת לעולם, בבצעד הר סיני בצות מתן תורה, נהיה ישראל לעם וספר בדיו. וכניהם גדלי יחד בתקופת הבבר ובתקופת הבשגה, ובסגברה ידם של אויבי ישראל עליהם, ברבי הבדים ובימנו. שרפו אותנו ואת ספרינו יחד. כי גורל אחד ובספס אחד לעם ולספריו. מתבר הבלו כן דיקתרוט: הרבה ספרים הם וכמדן הכלל כן דין הספרים: הרבה ספרים הם בהתחבל בבער של ספר, והיה זה כמו שאותה בהתבל בפרי של אדם, שבסראה פנוי אתה מכיר מבצו ואופיו ומוצאותיו. כן ראה הברכן בעשר של ספר, הוא קרא את הרמזים מה שכתוב בו, ושל האיזון שהדברים כתובים בעשר. הברכן כתב ספר על „תולדות הדפוס בצפת". הבנה בספר הזה מקופלים בו פרקים בתולדות עצת עצמה, מעניני רוחניות ובשמיות. תורה וקבלה, יבאי הקלכלה של צפת. שערי הספרים שנדפסו בצפת היו לו כשערי הניר עצמה.

*

כדי בצרון יש לחכמת ישראל, זו הטיבה הנתיקה. הרבה אנים עברו על היהדות בגרות אירופה ללא שיריו של ר' יהודה הלוי וללא חזונו, כי לא נמצאו עד שעבד שבואל דוד לוצאטו. הוא שדיל, בראת הנקע־עשרה הוציא לאור לראשונה שירים של ר' יהודה הלוי. ואוריו התחילו חכמי ישראל אחרים להוציא לאור שירי שאר משוררים. ידו של הברכן היתה כמו כן במעשה הגדול הזה של גילוי כתביהם של משוררי ישראל הספרדים, כאשר עשה לשיריו ר' שמואל הנגיד.

אבל בשירה העברית של ימי הביניים שהיתה חברה כבנים. ישנה פינה אחת, שכל אחד כאחיו סר אליה, ואין־עלי־פי כן היא שרויה בצל. והכמיי ישראל אנשי המדע. לא פנו אליה אלא לעתים. אלה הלילים שנתחברו באשכנז ביבי הביניים. הלא הן הסליחות הכתובות בספרי הסליחות ובי־מיחים. וכל מי שסידור בביתו, מגיע כדי פעם בפעם אל דפי הדבשות הלם. מצד זה הם ידועים ומפורסמים בעם ישראל פרסום גדול, ככל מקום שר השירים אלה כחיבים כלפני החוקרים לחקור בהם. אבל הפיוטים האשכנזים אין כיוצא בהם בשירים שנכתבו בספרות עולם. כעם ישראל שלמה יחיד בעמים כן שירים אלה יחידים הם ביחודם. מחבריהם המשוררים אנשים חכמי עול־לם, כמהרי אופה שהיתה משוגבדת לתוצה ובעמדת על עברי פי פחם — אלה מחברי הס־ליחות שכתבו את שירים בדמע, ולבנד עניהם יהודים נרצחים ונשחטים על קידוש השם. משור־רים אלה כבדי שלעפים, נושאי אחריות, כ־רי הוראה, יושבי על מדין, ובהם רשיי אחיה של תירה. המרה של האם הענבר, הומה כיונה בשיריו על תאומה היפה כתרצה והיא ברוטת לחי. היכן בכל הצדלם הוי משוררים כאלה? גם כן הבהינה הספרותית האסתטית היה כאן חוזון שאין דומה לו. כי מי ראה כואת, אשר דינים ומשפטים יהיו לכלי שיר, כפי שנהיה בשיריהם של פייטני אשכנז? אבל חכמי ישראל בדורות האחרונים לא סרו לראות ולחקור את הבראה הזה ולא שמו אל לבם לקבץ שירי המשוררים ולהוציא לאור שירי משורר אשכנזי בספר לעצמו, כדי שישמע קולו ויעלה מכל שיריו, ויראה כל ייפיו, ויוכלו לעמוד על טבעו, ויהיה אפשר ללומדים לקרוא בשיריו ככל אשר יראו. כדרך שעשים היום למשור־רים ככל מדרגות השיר. בזה נתעורר פרופ' הברכן וקיבץ שירי המשורר האשכנזי הגדול, היא ר' שמעון בן־יצחק, הקרוי בספרות „ר' שב־עון הגדול", והוא קדום, כן המאה העשיריה. מראשוני המשוררים באשכנז. זה המשורר שליחה תחומים, היה גם הכבר־ספרים. ביבליוגראף. בר־מצמת זה היה בלבד באוניברסיטה העברית בירושלים. חכמתו של עם ובידותיו בעיצת עד מיום שספריו מצרים. הוא היה בקי בכל בחכמת הספרים ובתולדותיהם, ותולדות הספרים כרוכות בתולדות עם ישראל. הבי קראו לעם ישראל עם הספר, כי עם ישראל וספרו היסטוריה אחת להם. שניהם באו כאחת לעולם, בבצעד הר סיני בצות מתן תורה, נהיה ישראל לעם וספר בדיו. וכניהם גדלי יחד בתקופת הבבר ובתקופת הבשגה, ובסגברה ידם של אויבי ישראל עליהם. ברבי הבדים ובימנו. שרפו אותנו ואת ספרינו יחד. כי גורל אחד ובספס אחד לעם ולספריו. וכדרך הכלל כן דיקתרוט: הרבה ספרים הם וכמדן הכלל כן דין הספרים: הרבה ספרים הם בהתחבל בבער של ספר, והיה זה כמו שאותה בהתבל בפרי של אדם, שבסראה פנוי אתה מכיר מבצו ואופיו ומוצאותיו. כן ראה הברכן בעשר בעשר של ספר, הוא קרא את הרמזים מה שכתוב בו, ושל האיזון שהדברים כתובים בעשר. הברכן כתב ספר על „תולדות הדפוס בצפת". הבנה בספר הזה מקופלים בו פרקים בתולדות עצת עצמה, מעניני רוחניות ובשמיות. תורה וקבלה, יבאי הקלכלה של צפת. שערי הספרים שנדפסו בצפת היו לו כשערי הניר עצמה.

*

כדי בצרון יש לחכמת ישראל, זו הטיבה הנתיקה. הרבה אנים עברו על היהדות בגרות אירופה ללא שיריו של ר' יהודה הלוי וללא חזונו, כי לא נמצאו עד שעבד שבואל דוד לוצאטו. הוא שדיל, בראת הנקע־עשרה הוציא לאור לראשונה שירים של ר' יהודה הלוי. ואוריו התחילו חכמי ישראל אחרים להוציא לאור שירי שאר משוררים. ידו של הברכן היתה כמו כן במעשה הגדול הזה של גילוי כתביהם של משוררי ישראל הספרדים, כאשר עשה לשיריו ר' שמואל הנגיד.

אבל בשירה העברית של ימי הביניים שהיתה חברה כבנים. ישנה פינה אחת, שכל אחד כאחיו סר אליה, ואין־עלי־פי כן היא שרויה בצל. והכמיי ישראל אנשי המדע. לא פנו אליה אלא לעתים. אלה הלילים שנתחברו באשכנז ביבי הביניים. הלא הן הסליחות הכתובות בספרי הסליחות וב־מיחים. וכל מי שסידור בביתו, מגיע כדי פעם בפעם אל דפי הדבשות הלם. מצד זה הם ידועים ומפורסמים בעם ישראל פרסום גדול, ככל מקום שר השירים אלה כחיבים כלפני החוקרים לחקור בהם. אבל הפיוטים האשכנזים אין כיוצא בהם בשירים שנכתבו בספרות עולם. כעם ישראל שלמה יחיד בעמים כן שירים אלה יחידים הם ביחודם. מחבריהם המשוררים אנשים חכמי עול־לם, כמהרי אופה שהיתה משוגבדת לתוצה ובעמדת על עברי פי פחם — אלה מחברי הס־ליחות שכתבו את שירים בדמע, ולבנד עניהם יהודים נרצחים ונשחטים על קידוש השם. משור־רים אלה כבדי שלעפים, נושאי אחריות, כ־רי הוראה, יושבי על מדין, ובהם רשיי אחיה של תירה. המרה של האם הענבר, הומה כיונה בשיריו על תאומה היפה כתרצה והיא ברוטת לחי. היכן בכל הצדלם הוי משוררים כאלה? גם כן הבהינה הספרותית האסתטית היה כאן חזון שאין דומה לו. כי מי ראה כואת, אשר דינים ומשפטים יהיו לכלי שיר, כפי שנהיה בשיריהם של פייטני אשכנז? אבל חכמי ישראל בדורות האחרונים לא סרו לראות ולחקור את הבראה הזה ולא שמו אל לבם לקבץ שירי המשוררים ולהוציא לאור שירי משורר אשכנזי בספר לעצמו, כדי שישמע קולו ויעלה מכל שיריו, ויראה כל ייפיו, ויוכלו לעמוד על טבעו, ויהיה אפשר ללומדים לקרוא בשיריו ככל אשר יראו. כדרך שעשים היום למשור־רים ככל מדרגות השיר. בזה נתעורר פרופ' הברכן וקיבץ שירי המשורר האשכנזי הגדול, היא ר' שמעון בן־יצחק, הקרוי בספרות „ר' שב־עון הגדול", והוא קדום, כן המאה העשיריה. מראשוני המשוררים באשכנז. זה המשורר שליחה תחומים, היה גם הכבר־ספרים. ביבליוגראף. בר־מצמת זה היה בלבד באוניברסיטה העברית בירושלים. חכמתו של עם ובידותיו בעיצת עד מיום שספריו מצרים. הוא היה בקי בכל בחכמת הספרים ובתולדותיהם, ותולדות הספרים כרוכות בתולדות עם ישראל. הבי קראו לעם ישראל עם הספר, כי עם ישראל וספרו היסטוריה אחת להם. שניהם באו כאחת לעולם, בבצעד הר סיני בצות מתן תורה, נהיה ישראל לעם וספר בדיו. וכניהם גדלי יחד בתקופת הבבר ובתקופת הבשגה, ובסגברה ידם של אויבי ישראל עליהם. ברבי הבדים ובימנו. שרפו אותנו ואת ספרינו יחד. כי גורל אחד ובספס אחד לעם ולספריו. כדרך הכלל כן דיקתרוט: הרבה ספרים הם וכמדן הכלל כן דין הספרים: הרבה ספרים הם בהתחבל בבער של ספר, והיה זה כמו שאותה בהתבל בפרי של אדם, שבסראה פנוי אתה מכיר מבצו ואופיו ומוצאותיו. כן ראה הברכן בעשר בעשר של ספר, הוא קרא את הרמזים מה שכתוב בו, ושל האיזון שהדברים כתובים בעשר. הברכן כתב ספר על „תולדות הדפוס בצפת". הבנה בספר הזה מקופלים בו פרקים בתולדות עצת עצמה, מעניני רוחניות ובשמיות. תורה וקבלה, יבאי הקלכלה של צפת. שערי הספרים שנדפסו בצפת היו לו כשערי הניר עצמה.

*

כדי בצרון יש לחכמת ישראל, זו הטיבה הנתיקה. הרבה אנים עברו על היהדות בגרות אירופה ללא שיריו של ר' יהודה הלוי וללא חזונו, כי לא נמצאו עד שעבד שבואל דוד לוצאטו. הוא שדיל, בראת הנקע־עשרה הוציא לאור לראשונה שירים של ר' יהודה הלוי. ואוריו התחילו חכמי ישראל אחרים להוציא לאור שירי שאר משוררים. ידו של הברכן היתה כמו כן במעשה הגדול הזה של גילוי כתביהם של משוררי ישראל הספרדים, כאשר עשה לשיריו ר' שמואל הנגיד.

אבל בשירה העברית של ימי הביניים שהיתה חברה כבנים. ישנה פינה אחת, שכל אחד כאחיו סר אליה, ואין־עלי־פי כן היא שרויה בצל. והכמיי ישראל אנשי המדע. לא פנו אליה אלא לעתים. אלה הלילים שנתחברו באשכנז ביבי הביניים. הלא הן הסליחות הכתובות בספרי הסליחות וב־מיחים. וכל מי שסידור בביתו, מגיע כדי פעם בפעם אל דפי הדבשות הלם. מצד זה הם ידועים ומפורסמים בעם ישראל פרסום גדול, ככל מקום שר השירים אלה כחיבים כלפני החוקרים לחקור בהם. אבל הפיוטים האשכנזים אין כיוצא בהם בשירים שנכתבו בספרות עולם. כעם ישראל שלמה יחיד בעמים כן שירים אלה יחידים הם ביחודם. מחבריהם המשוררים אנשים חכמי עול־לם.

מכאן אנו מן הארץ

נקיאוולי — מוסר ומדיניות

נאת ד"ר נפתלי אילתי

מקיאוולי (1469—1527) — יש דורשים אותו לשבח, ביניהם קארל מארכס, רואה בו נאון מדיני, ראת ספרו „הנסיך" (1459) מורה דרך למדעי המדינה, סופר משורר ומחזאי. ויש הדורשים איתו לגנאי, ומ־קיאוולזים הפך לצביעות ובוגדנות, בעק־בות שיטתו „המטרה מקדשת את האמ־צעים".

לאחרונה נמתחה ביקורת רבה על מקי־אוול. בספרו החדש „מקיאוולי (*) מבטל הפרופסור למדעי המדינה בסורבון ז'אן הירש, הידוע מספריו הרבים על מדעי המדינה בתקופת סוף ימי הביניים, את דברי השבח על מקיאוולי ורואה בו מדי־נאי בינוני וסופר למטה מבינוני.

ניקולא מקיאוולי נולד חיי בפירנצה (פלורנץ), בן לנוטריון ממשפחת אצילים שנתרושה. ימי נעוריו ובחירותו עברו עליו בימי שגשוגה של פירנצה בשלטון בית־מדיצי. ארבע שנים אחרי פרץ המרד והקמת הריפובליקה (1494) נתמנה מזכיר „הלשכה השנייה" של הרפובליקה, שתיקה אחראית לענייני חוץ ובים־חוץ, רשות אחרי בן מדינה כאחראי ל„מצבה השנייה", האחראית על המיליציה האזרחית שונעקמה ביחומה.

במשך כארבע עשרה שנה היה מקיאוולי עסוק בענייות מדיניות. ניהל משא ומתן עם מלכים ודוכ־נים, ראשי ממשלות ומושלים, צרף שליחויות רבות וקצר הצלחות. הוא נכשל רק בשליחות אחת, והוא אצל מלך־צרפת. לאחי השנים עשר, לפי הנסיון הארוך, הוא הגיע אל פירנצה לנהל את מלחמת עם מלכות אחרת שלא לגרום את פירנצה לסכנה. הוא הגיש את הצעתו, כי הצבא הלאומי, אולם בהמשכה שפראה, זכה צבא פירנצה לחר־לון, אולם בהמשכה נחל מפלות, אחרי שהצבא הצרפתי נסוג מישרה הקרב.

מקיאוולי ידוע גם כבעל קשר ארגוני. הוא ארגן מחדש את צבא פירנצה וגם הקים את המיליציה האז־רחית. שהוא עצמו עמד בראשה בימי המשפחה הרי־פובליקני.

כשלון הריפובליקה במלחמה נגד האפיפיור גרם לשיבת בית מדיצי לשלטון בפירנצה בצורתה של ספרד (1513). מקיאוולי הורחק לגמרי מן המעשה המדיני וגירש מן העיר. הוא התיישב בסביבת פירנצה באחוזתו אבותיו והתמסר כולו לכתיבה. הוא אמנם ניסה להתקרב לבית מדיצי ולהזור לחיים המדי־נים, אך הקדיש את ספרו „הנסיך" לנסיך בית מדיצי לא זכה רק להתמנות להיסטוריון הרשמי של פירנצה. גם את ספרו „תולדות פירנצה" הקדיש לקלמנס הרביעי לבית מדיצי.

מקיאוולי פרסם שירים וסיפורים רבים, גם מחזה הנקרא „מנדראגולה", שהביא לו תהילה רבה.

כאשר חזרו הריפובליקאנים לשלטון בפירנצה (1527), ניסה מקיאוולי שוב לחזור לחיים המדי־נים. אך לשווא. הריפובליקה החעלמה ממנו והתרה על נסיונו הרב בחיי המדינה. זאת, מפני שאביונה אמונה בו ולא סלחה לו על שהתחנף לבית מדיצי.

אף על פי שבספרו „הנסיך" הוא מסיח למעשה ריפובליקני. הוא כת באותה שנה, עני וכ לא מרוצה. הוא לא יכול היה להתגבר על שהריפובליקה לא זכרה את מעשיו לטובה בעת קיומה במשך כחצי עשרה שנה.

פרסומו הרב בעולם של מקיאוולי בא לו מספרו הקדיר „הנסיך", אשר הכנסיה הרומית אסרה את פרסומו והקריאה בו, בגלל שיטתו „המטרה מקדשת את האמצעים", ומאז הפך המושג מקיאוולזים אצל רבים לשם גרוף לצביעות ובוגדנות.

בישתו היסודית של מקיאוולי לבעיות המדינה היא, שלא הדת ולא המוסר קובעים בחיי המדינה. טבע האדם לא נשתנה לטובה במשך הדורות, והקנאה והשנאה הם גורמים חזקים לא רק בחיי הפרט, אלא גם בחיי הכלל. הם הקובעים לרוב את סדרי החיים הציבוריים בכל הממשלים ובכל הזמנים. אם זה במשטר מלכותי, או ריפובליקני. למעשה הוא היה היוצר של השיטה המדינית „מובת המדינה", מושג שנתקבל לא רק באיטליה כי אם באירופה כולה.

המדינה — הוא מסביר — מתנהלת לפי כוחה הזמני, לפי צרכיה המסשיים, אפילו כשהם בניגוד לכללי המוסר, והדברים אמורים לגבי כל הארצות וכל המשטרים. הוא כולל גם את מדינת הפפיידיר בקפיטוליה הון וכך הגלה נגדו את חמתו של האפיפיור ואל נאמני הכנסייה הרומית.

רבים הם מכשבחים את הריאליזם המדיני של מקיאוולי, שכן מדינאים רבים בארצות רבות, נהגו לפי השיטה הזאת. במאה השע עשרה היה קארל מארכס מהראשונים שראו בו הוגה דעות כדיני, הוא איננו היחיד בחמתה המשכל שאמר זאת עליו. מיוחר לציין, שורחים שיבחו את מקיאוולי ואת שיטתו המדינית.

יש לציין, כי מקיאוולי, למעשי מאמציו להתקרב לבית המלכות בפירנצה, היה השאר ריפובליקני, והדבר בא לידי ביטוי גלוי בספרו „הנסיך". הוא מעלה בו על גם את הריפובליקה הרומית, חוקיה צבאה ומוסדותיה. שהאחרונים השתתנו בה בניהול ענייני המדינה. אומנם הם היו כפופים לחוקי המדי־נה, אבל היו אלה חוקים שהם יצרו בעצמם והיתה בהם זריזות האורה. מקיאוולי הפריש את הצבא זאת מהפדיר. הוא הדגיש את הצורך, בהסמכת ונאמנות הצבא למדינה ולחוקיה, בציינו, כי הצבא וחרות האזרח משלימים זה את זה, כי הצבא מגן על חוקי המדינה ועל זכויות האזרח.

מקיאוולי לא השאיר אחריו תורה מדינית בסדרות ומושלמת. ספרו „הנסיך" הוא מעין שיטה מקוצבת, שבו הוא מבית את דעותיו בצורה בלתי שיטתית. אבל המגמה ברורה, והיא: המדינה היא מעל לכל. אינה יוליה לא בדת ולא במוסר; על השליטים לנצל את כל האמצעים לטובת המדינה ולרוחת הושביה. כי זהו עיקר תפקידם בניהול ענייני המדינה.

הפילוסוף הירש, מחבר הספר „מקיאוולי", פותח ביקורתו קשה על מקיאוולי ועל שיטתו המדינית ושולל אותו להלטין כמטר הכוונה דעות ובעיקר כמדינאי. לדעתו, דורות שלמים עמו בהערכתם את ניקולא מקיאוולי, שראו במחבר „הנסיך" גאון של המדע המדיני וטורה דרך לאנשים שבשלטון בכל המש־רים. בעוד שלדעתו מקיאוולי היה רק ביולוראאם בלתי ידוע. אוריגינליסט המתאמץ לספס בטולם הזה־ראביה כדי להגיע לפיסגת השלטון, אבל ללא הצלחה. הוא נכשל בכל מעשיו.

אחרי הרים קשים, ורודפים כשלונות רבים, זכה מקיאוולי לקצת הצלחה, ולא תודות לפועלו המדיני, אלא דוקא בזכות המחזה שלו „מנדראגולה". שזכה להצלחה בשעך זמן מסוים ואחר־כך נשכח, אשר לשאר כתביו, שירים וסיפורים, אין להם כל ערך ספרותי, אלא שמחברם ידע לעשות להם פרסום בזמנו. אולם אחרי מותו הם נשכחו. ספרו של הפרופ' ז'אן הירש זכה להערכות שונות. לחיוב ולשלילה.

לשבחו של מחבר הספר הזה יאמר, שהצליח לשחזר במנינו את החיים בפירנצה בסוף המאה הארבע עשרה וראשית המאה החמש עשרה. אולם יש להתייחס בהסתייגות לתיאוריו את מקיאוולי כפי קיר נגוך המכלא בקפדות, שאיננו קובע בחיים המדיניים עד לגמרי. הארבעים בחיים. מאז הצליח לספס בסולם ההיררכיה, זכה לחיות פקיד בכיר, אבל רק בהפקידים בינונים בדרגה זו. אף פעם לא זכה להיות שגריר ולא היה מעקד צבא בשדה הקרב. כאיר נסיכות זה מדיצים חוזה לשלטון בפירנצה, החריפם לפניה. אולם זו ויתרה על שירותיו, והוא הר־ליח רק להיות משורר הצבר.

לדעת הירש, האגדה של מקיאוולי התחילה ותפ־חיתה במאה התשע עשרה. למה קארל מארכס ואר־חרים רואים בו יוצר שיטה מדינית הנואמת את דרכיו? מחבר הספר „מקיאוולי" איננו נותן בימוקים מספיקים.

אין כל ספק, גם בזמננו אנו ישנם רבים השולי־לים את המקיאוולזים כשיטה מדינית. מרבים להתווכח עליה. אבל אין שוללים אותה לגמרי. שהרי גם בימינו לא רק רודנים. אלא אף מדינאים ריפוב־ליקנים מרבים משתמשים בה.

אמנם בצולם הגדול רבים הם השוללים את השיטה, שהמדינה היא מעל לכל והיא קודמת לכל. כי אצלם האמת והדגנה על זכויות האדם ובאזרח קודמות לכל. אבל אינם מבטלים את האיש ואת שיטתו. המדינאי היהודי עייר מנדס־פראנס, אשר בספרו „לב־חורי" (1974) שולל לגמרי את שיטתה. לפיה המטרה מקדשת את האמצעים. בכל זאת הוא איננו בטטל את מכיאוולי. הוא מתוכח אתו, מוכיח את הצדדים השליליים שבשיטה הזאת, אבל אינו שולל אותו בהמה דעות וכמדינאי, כפי שעושה זאת מחבר הספר הזה.

רבים מבטלים את המארכסיזם, את המטריאליזם ההיסטורי, אך האם הם שוללים את מארכס? לרבים הם המתנגדים לקומוניזם כשיטה מדינית. האם שולל־לים הם את כשרונותיהם של לנין וטרוצקי?

---

*) ז'אן הירש, מקיאוולי, הוצאת פאיאר, פאריס, 460 עמ'.

הגחלת היהודית בברית־המועצות

מאת אברהם גרינבוים

הגחלת, מאת עמנואל מיכלין, הוצאת שמי"ר ירושלים, 336 עמ'.

ספרו של ר' עמנואל מיכלין — היום תושב נחריה — יצא לאחרונה ע"י שמי"ר, ארגון „שומרי מצוות יוצאי רוסיה", כדי לעזור בהנצחת הפעילות הדתית של היהדות הסובייטית.

מר מיכלין, חסיד חב"ד, תלמיד חכם, וחתנו של רבה הידוע של מוסקווה, הרב שלמה שליפר ז"ל, ישב במוסקווה משנת 1922 עד שנת 1972, היא שנת עלייתו ארצה. במשך יובל שנים זה היה עד נאמן לחי הקהילה שהלכה וגדלדלה, ואין צורך לומר, שהכמשל היה מעוניין בדלדול זה. היתה לה לקהילה זו תקופת עדנה קצרה במחצית השניה של שנות החמישים (הסיחור הראשון אחרי כמעט שלושים שנה, הישיבה הלגלית הראשונה) אבל אלה היו יותר בגדר מחוות מאשר אירועים ששיבו באופן יסודי את המצב הנגוס.

הנאמר עד כה ידוע לכל המתעניין בגורל היהדות בברית־המועצות. מה שחידש לנו המחבר הוא הבד של האדם הרואה את הבעיות, הקשיים עצומות הנפש מבפנים — ולא כמו הבתונאי, הדיפלומט המבקר שבפנים מגלים מפח ומכמס שפחיים; ואף לא כיהודים מובייטים אלה, שעבורם בית־הכנסת הוא מקום מפגש ותו לא. מיכלין הי אחד הדתים הקשים של אחרת מובייטי המהויב לדחות בטקום עבודתו על מעגל דיהיה מעגל מפרי, עם זרים (!) ושל יהדי דתי הנרייך לתמחיד עם בעיית שמירת השבת שהוא מן הדברים הקשים בתנאים המובייטיים. יש לו ליהדי הדתי הסר־כייסי בעיות „מן הלידה ועד הקבר": ממצות המילה שקיומה מסוכן, ועד הבאתה לקבר ישראל, שהמכה, לפחות במוסקווה, לדבר בלתי־אפשרי מאז סידבו השלטונות להקציב שטח נוסף לבית הקברות היהודי שהתמ־לא. בין לידה ומסירה יש המחסור בסידורים, סליחות, מצות בפסח, אתרוגים לסוכות, ועוד.

על כל זה מספר לנו מר מיכלין, ומוסיף פרטים שאף אדם מבחוץ, בולל חוקרי היהדות הסובייטית המחוקים (ומחבר שורות אלה נכנה עכשו), לא ידע קודם. ראוי לציין, כי רעייתו של המחבר, מירת גולדה מיכלין לבית שליפר, שהיא גם בתו הרב יצחק יעקב ריינס ז"ל, הש־תתפה בחיבור אבל לא רצתה שמשמה ייזכר בשער.

הציר שעליו סובב הספר הוא הביוגרפיה של ר' שלמה שליפר, רבה של הקהילה המוסקוואית המרכזית. הרב שליפר (תרי"ן—תש"ז) — אבר, שליפר ולא שליפר כפי שרבים כותבים בטעות — מונה באמצע המלחמה (תש"ג) ושימש עד מותו, בתקופת חסד יחסי מבחינת הדת. האפשרות לבחור בתלמיד חכם ובעל מרץ לשבת על כסא הרבנות המיוחס היתה אות מבשרת שינוי, הרב שליפר הכשיל לנצל את ההזדמנות בכיוונים שונים: לימודי קודש בבית־הכנסת, קשר עם נציגות ישראל הראשונה, הדפסת סידור, הכנת לחמת שנה, ומעל לכל פתיחת הישיבה קרוב לסותה. מיכלין מתאר לפנינו בצורה מרתקת איזו מידה היה דרישה היתה לכל זה, בגלל „עול מלכות" שרבץ על הרבנים, והפיקות הצמוד של „המרצה לענייני דת". ידענו עד פיקות זה, אבל לא ידענו, שכל בכתב המתקבל כחריג היה עובר בדיקה של „מרצה" זו, הסרה לרב אם יש לענות, לשתוק, או לדחות את הענייין ולבקש שוב. אנו גם שומעים על הישיבה שמצד אחד נתנו לפתוחה ומצד שני חוקים אותה בצורות שונות, ועל המאבק הסמוי על כל תלמיד חדש: מסתבר, שחקרי־מרזנים של השלטונות לקבלת תלמיד הם הפופס מאלה של ראשי הישיבה. אחרי שעלו לישראל מספר תלמידים לשעבר, בעיקר מגרחיה, נדרשו מרומדים להתום על התחייבות שלא לעלות, ורבים סירבו.

הה ועוד רבות, מספר לנו מר מיכלין במצין הומור מריר. אמנם ספרו אינו נקי מפגמים. המחבר רוצה לתת תולדות הקהילה המוסקוואית מראשיתה, וחסרים לו הכלים לכך. מספר פעמים הוא סוחה מן הגושא בחוצפה, כאילו הוא יושב במסיבת רעים האוהבים דברי תורה ומשלים מן העבר. ישנן כעויות בעניינים, שאין למחבר ידע ישיר עליהם. מפתח השמות הוא חלקי בלבד.

כל אלה אינם פוגמים בחשיבות החלוצית של הגחלת, ואנו מקווים, שיגיע לחוג קוראים גדול.

עשור להופעת כתב העת „יהודי ברית־המועצות"

הנושאים העיקריים המעסיקים את דעת הקהל בעולם ובישראל במערכה על עתידו של הקיבוץ היהודי בברית"מ זיקתו לבמינה ישראל — עמדו במרכז כסיבה שנערכה באקדמיה הלאומית ל־מדעים בירושלים, לציון עשר ש־נים להופעת הקובץ „יהודי ברי־ת"מ", אשר הגליון מס' 10 שלו הופיע לאחרונה.

עורך הקובץ, דוד פרימל, שפתח את הסביבה, הביע את החשש כי ל־מדיניות ה„גלאסנוסט" (הפתיחות) של גורבאצ'וב עלולה להיות השפ־עה שלילית על רצונם של היהודים לצאת מברית"מ. „הנעצאה המיידית של מדיניות חדשה זו כבר מורגשת בחוגי האינטלינגנציה, מיפרים, כי שורדים ואנשי רוח, לגבי יבולתם לפרסם את יצירותיהם בארצות חוץ: שי יותר ללא אימת השלטון והצנ־זורה. היהודים בבריה"מ הם חלק חשוב מהאינטלינגנציה ועשויים ל־היתפס לאשליה כי גיבצה בפניהם ה־קופה חדשה לסתן ביטוי אישי חו־פשי" — אמר הדובר. „בעבר פעלו שני גורמים לקיום תנועת העליה מ־בריה"מ: כוח הדחייה מן המשטר ו־כוח המשיכה של מדינת ישראל. יי־תכן שהגורם הראשון עומד להיות לש ולכן עליהו לעשות מאמצים על־יגים כדי להגביר את כוח המשי־כה", אמר פרימל.

אלכסנדר ליבין, חבר המערכת של כתב העת, עולה מבריה"מ, ומפעילי המועצה הציבורית למען יהודי ב־ריה"מ, אמר כי המשיכה המרכזית של המאמרים שהופיעו עד עתה ב־קובץ היא — להציג באורח גלוי ר־כן את הבציה האמיתית של יהודי בריה"מ, בנוסף לתיאור מצוקתם של יחידים אשר סבלו ושובלים בשל ר־צונם והאבקם המתמיד להגשמת ז־שאיפה של תנועה היהודית הלאו־מית בבריה"מ.

נשיא המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ, אברהם הרמן, אמר כי השיבוחו של הקובץ, בראשית קיומו עד היום הזה, הוא ביצירת ב־מה מרכזית עיונית לבעיית יהודי ב־ריה"מ.

פרופ' מרדכי אלטשולר, היוצק זה מדעי של כתב העת, הצלה על גם את עצאיותו של הקובץ בהצגת ע־מדות שונות ומגוונות בשאלות ש־נדרות במחלוקת כמו הנשירה, ובהג־שת מגמה שלמה של הבציות בפני הקורא.

לפרשת השבוע

אמור

ונקדשתי בתוך בני ישראל

מאת הרב חיים פרדס

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל, אני ה' מקדישכם (כב לב). ומפרש רש"י על פי „תורת כהנים" שם: ולא תחללו, לעבור על דברי (כשאינכם שוגגים אלא) מזידין. ממשמע שנאמר „ולא תחללו", מה תלמוד לומר „ונקדשתי". (ותירצו על כך:) מסור עצמך (למיתה) וקדש שמי. יכול (שתהיה חייב למסור את נפשך, אפילו כשלא מדובר ברבים אלא) ביחיד, תלמוד לומר „בתוך בני ישראל" (הה־כוונה, כשיש ציבור בלבד). וכשהוא מוסר את עצמו (למיתה) ימסור (נפשו) על מנת למות (ולא כדי שיעשה לו נס משמים), שכל המוסר עצמו (למיתה) על מנת (שיעשה לו) הנס, אין עושין לו נס. שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה, שלא מסרו עצמן על מנת (שיעשה להם) הנס. שנאמר (בדניאל ג יח) וחן לא ידיע להוי לך מלכא וגו', מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו' (כלומר, כי אפילו אם לא יצילם הקב"ה, בבל זאת ימסרו עצמם למיתה).

והנה, יסודה הרעיוני של מסירות הנפש בישראל מבוסס על האמונה הבסיסית, כי כל חייו של אדם משראל מיוסדים ונשענים ויונקים מן החלכה ועל התורה שקיבלנו מסיני בלבד. התורה היא חיינו ואורך ימינו, נשמת חיינו ורוח אפינו, ובלעדיה אין חיינו חיים. ומכיוון שהעמידו בפני ישראל את הברירה הנו־ראה, לעבוד עבודה זרה וכיוצא בה או לזהרג, קובעת ההלכה של „ונקדשתי" שיש להחזיר את הנשמה למי שבראה, יצרה ונפחה בנו, ויש למסור את הנפש על קידוש השם. שכן מי שברא את האדם וקבע בו נשמה שהיא חלק וניצוץ מן ההויה האלוקית האין־סופית, הוא הוא שקבע לנו לדורות עולם, אימתי יש לעבור על התורה ולא להרג, ומתי עלינו ליהרג על קיום התורה והמצוות ובלבד שלא לעבור עליהן. ומצאנו שדיברו חכמים בעניין דרגתה העליונה של מסירות הנפש של הדורות הראשונים, במסכת ברכות כ א: אמר לו רב פפא לאביי, במה נשתנינו אנו מן הדורות הראשונים, שאירעו להם נסים וירדו להם נשמים בשנת בצורת כשרק ביקשו לחלוץ את נעליהם כדי לשבת בצום ובתענית. ואילו אנו מצערים עצמנו וצועקים בתפילה, ואין משגיחים בנו כלל מן השמים. אמר לו אביי, הראשונים שהיו מוסרים את נפשם על קדושת השם היו שומעים להם ועושים להם נסים שלא כדרך הטבע, אבל אנו שאין אנו מוסרים עצמנו על קיום התורה, אין שומעים לנו מן השמים ואין משגיחים בשבי־לנו את סדרי הטבע. נמצאנו למדים, כי מידה זו של מסירות נפש, פותחת שערי שמים ובוקעת מחיצות ומסכים של חוקי הטבע וסדריו, בפני המוסרים עצמם על קידוש שם שמים, שדרגתם ממריאה ומרקיעה שח־קים ומגעת עד למרומי מרומים.

אמרו במסכת פסחים נ', א, כי רב יוסף בנו של רבי יהושע בן לוי פרחה ממנו נשמתו ועלתה למרום, וחזרה שוב אל גופו וחיה. וכששאלו אביו, מה ראית בעולם העליון, ענה לו: שמעתי שהיו אומרים (שם). הרוגי מלכות (שנהרגו על קידוש השם), אין אדם יכול ל־עמוד במחיצתם. משום שמסירות הנפש כאמור מזכה את האדם במחיצה כה נשגבה, וקובעת את נשמתו תחת כסא כבודו של הקב"ה. ומשום כך דרשו בתו־ספתא למסכת ברכות פרק ב, את מה שנאמר בתהילים קיד ב: היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו, כדל־הלן: יהודה קידש שמו של הקב"ה על הים (כאשר נשיא השבט נחשון בן עמינדב קפץ ראשון אל תוך הים הסוער). ולפיכך „ישראל ממשלותיו". כלומר, כי מכיוון ש„היתה יהודה לקדשו" ויהודה מסר נפשו על קידוש השם, לא על מנת שייעשה לו נס ויוקרע הים, אלא על מנת לקיים את ציוויו של הקב"ה שאמר (שמות יד טו): דבר אל בני ישראל ויסעו, אף אם ימות על ידי כך, לכן זכה יהודה למלכות „ישראל ממשלותיו". ופירושו של דבר, כי אם אמרו חכמים אפילו על מלך ומלכות שאינם מישראל, כי „מלכותא דאריעא מעין מלכותא דרקיעא היא" (ברכות נח א), משום שבכל מיני של שררה, שלטון ומלכות שבעולם הזה יש ניצוץ ובבואה ממלכות שמים האלוקית — על אחת כמה וכמה, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שבמלכות ישראל של שבט יהודה המוליכה ומובילה לקראת מלכותו של משיח צדקנו, שיש בה מהודה, מזיווה ומהדרה של מלכות שמים, בוכות מסירות הנפש וההקרבה של יהודה בפרהסיה ולעיני כל ישראל על קידוש שמו של הקב"ה.

ועוד אמרו בעניין מסירות נפשו של יהודה, במסכת סוטה י', ב: יוסף שקידש שם שמים בסתר (בפרשת הנסיון עם אשת פוטיפר), זכה והוסיפו לו (על שמו) אות אחת משמו של הקב"ה (שהרי נאמר בתהילים פא ו: עדות ביהוסף שמו). יהודה שקידש שם שמים בפרהסיה (וקיים במסירות נפש ממש את מה שנאמר כאן: „ונקדשתי בתוך בני ישראל" ברבים). זכה ונקרא כולו על שמו של הקב"ה (שהרי כל ארבע אותיות שם הויה כלולות בשמו של יהודה). כיוון שהרה (יהודה בפרשת תמר) ואמר (בבראשית לח כו:) צדקה ממני (ומפרש רש"י שם: צדקה, בדבריה [תמר]. ממני, היא מעוברת), יצתה בת קול (מן השמים) ואמרה (ליהו־דה:) אתה הצלת (בהודאתך ממיתה של שריפה, את) תמר ושני בניה מן האור, חייך שאני מציל בזכותך שלושה מבניך מן האור (של כבשן האש), ומאן ניהה, חנניה מישאל ועזריה. וכך עברה מידה זו של מסירות נפש בתורשה של קדושה, מאבי השבט, מיהו־דה, אל נחשון בן עמינדב בקריעת ים סוף, ואל בצלאל שמסר את נפשו על בניין המשכן, ואל חנניה, מישאל ועזריה שהושלכו לכבשן האש על אמונתם בקב"ה ובתורתו, ואל כל מוסרי נפשם שהשליכו עצמם לכל מיני מיתות משונות קשות ואכזריות שאי אפשר כלל להעלותן על הדעת, ובנו בכך חכו על ידי כך למלכות ישראל ולאור פני מלך המשיח.

אמרו במדרש תהלים מזמור ד': ישראל אומרים לאומות העולם, בכמה צרות ובכמה שיעבודים ובכמה הריגות מסרנו עצמנו על קדושת השם. ובמדרש תנ־חומא לפרשת תצוה אות ה אמרו: אין אומה בעולם נחרגת על קדושת שמו (של הקב"ה) ומוסרת עמה להריגה, אלא ישראל. ובמדרש תהלים פרק טז. רמזו ליסורים הנוראים של מסירות הנפש: בדורו של שמד, חיו (הגויים האכזרים שונאי ישראל) מביאין קרומיות של קנה (מתודדות) ונותנים תחת צפורניהן (של יש־ראל, ומענים אותם בעינוי תופת על היותם יהודים), ובדבר הזה מתו על קדושת השם. וכך הורגנו ונשחטנו, נחנקנו ונקברנו חיים, דדמנו הוקז ועולינו רוטשו. עד שנעשה דמנו לנהר אדיר-ענק-אין-סופי של מסירות נפש ושל עקידה, דרך שמדות ופוגרומים, אינקוויזיציות וגזירות קשות, כבשנים ומוקדים, של סקילה, שריפה, הרג וחנק. וכל ההקרבה הנוראה הזאת, נובעת מ„ונק־דשתי בתוך בני ישראל".

הדף והמדף

● יד ושם ל„עיר של כהנים"

עיר הכהנים דבדו, מאת הרב אליהו מרציאנו. מכון הרשים ע"ש הרב שמואל מרציאנו וצ"ל, רח' אבועד 46, נבעת מרדכי, ירושלים. 240 עמ'.

הקהילה היהודית בעיירה דבדו היתה במשך מאות שנים מהקי־הילות העתיקות והחשובות במו־רח מרוקו. אף־על־פי־כן הקדישו לה הוקרי יהדות מרוקו מקום מצומצם בספריהם ומחיבוריהם. הרב אליהו מרציאנו מוקר בס־פר שלפנינו בהרחבה את תול־דותיה של קהילה עתיקה זו, הראשונה היהודים התישבו בה אחרי גירוש יהדי שיבילה בשנת ק"צא — 1391.

לאחר סקירה כללית של קהילה זו ושל מאורעות השובים בתולי־דותיה, עומד הרב מרציאנו על כמה תכונות המיוחדות אותה בין כל קהילות מרוקו. ראשית, היה זה הישוב היחיד במרוקו, שתו־שבו היהודים מרובים מהתושבים המוסלמים. האוכלוסיה היהו־דית היוותה שני שלישים של האוכלוסיה המקומית. אף לאחר שירד בה מספר היהודים עדיין היוותה מרכז יהודי מרוכז בשני־ראל. בהמשך דן הרב מרציאנו בממדים שונים שאפיינו את קהילת דבדו, כהם ייחודיים לה וכהם הקיימים בצורה זו או אחרת גם בקהילות אחרות במרוקו. הוא מדגיש להבדילים בלשון הער־בית־היהודית בין דבדו ובמוחות לבין קהילות אחרות במרוקו, הוא מספר על מסגרות דת, חינוך ותרבות ואף על מאכלים ותרופות.

פרק נרחב הוא מקדיש למנהגים, מהם הנוגעים למועדי השנה וכהם להלכות חיים. בקשר לליל בעומר, למשל, הוא מציין כי חברת הההר ואנשי חברה קדישא אירגנו ובגיבות ביום זה. הם הכינו סעודה גדולה שבה נשפכו יין ומרקד „מרוא" כמים. אנשי החיק אירגנו כקם הדלקת נרות הנדיקים הנמסרים, בחדר צדדי בבית־כנסת לבית הפלכין הישן. בני הקהילה שקדו את קברי הנפטרים והדליקו נרות רבים „עד שבית הפלמין נראה כמו אחוז הבעירה, כוחהר הכוכבים". בין פסח לשבועות קראו בשבת אחרי תפילת כוסף פרק ממסכת אבות, את המשניות הרגנו לעבודת יהדות, ובמנחה של שבת קראו פרקים מספר משלי, אות הספר סימו בשבת שלפני שבועות. בהמשך מביא המחבר פרקים מעניינים על החברה היהודית בדבדו, אוכלוסיה ופרנסות, המוסדות, חכמים דיינים ומשפחות בקהילה במשך דורות, תקנות הקהילה ותאריכים בתולדותיה, פיוטים ושבחי צדיקים. בחלק הנספחים מובאות תעו־דות, אגדה על מלכות יהודית ועוד.

בסוף זה מציב הרב אליהו מרציאנו יד ושם לקהילת דבדו, כבבריו רשמה בתולדותיה תחנות רבות של עליה וקיפאון ובכל התמודות שעברו עליה כשארה שורשיה ומקוריה. שרשיה בהרכבה הכיחה, „הכהנים והעם". כשוהכהנים היו רוב מניין בה, ומקורית בכהנים כיחודים ביותר, היו ממוים בה בשפע אוכנת תורה ויראה, דיפה חזקה אחרי. כעשים טובים, ויראת שמים מהוה ומרוממת בכל שכבותיה זיבדבה.

*

● אהבת הארץ והכמיהה אליה

שתי זריחות, סיפורים ר־שיים, מאת יחזקאל אבי־שביי מאור (פולרביץ) ובתבו בהכשרשרה השנים האחרונות. יש בהם הד לרוחי החיים בם־דינת ישראל, אליה עלה המחבר בשנת 1965, אך עיקרם מבוצאים חוויות הסוערים, מאז ילדותו בליטא, דרך שבע־עשרה שנות מאסר וגלות בסיביר, הדי המואה, מאבק על עליה לישר־ראל, הנשמת חלומו, נפילת בנו, דיר שביי־יעקב מאור, הרוגה של הצוללת „דקר".

בחלק הראשון של הספר עשרים סיפורים. חלקם, כמו „שתי זריחות הרב מזכרן יעקב", הוצעקה מרחוב בן־יהודה ו„השיכור", בסוגים של קרקע מדינת ישראל, אך רובם סובבים על חוויות שבחרתו עמוק בלבו הכרונו משנת ישיבתו הארוכות במחסני (מחנה הסגר) הסובייטי. יצירות־הצד הבודחים, הסיגה המוזעגת, הדרים במחסנר, הווי חדים בו, הסבל שעבר על אסירי ציון שם, הכמיהה לעלות לארץ ישראל, גלריה של טיפוסים — כל אלה קסים־ניצבים לנגד עיני הקורא, ומעבר לסגולותיהם הספרותיות יש בהם ערך תיעודי על חיי אסירי ציון בכלא הסובייטי.

בחלק השני של הספר למעלה מעשבים שירים. הסופנים באהבת הארץ הם נושאים מוחם לאמני מוזיקה. בשירים רבים יש הד לבאריות אקסלאלים. רבמה מהם נכתבו לפני שמונה שנים בעקבות ביקורו של המחבר בסמליית ראש הממשלה דאז, מנחם בגין. יש בשירים רבים ביטוי למאבקה של מדינת ישראל מול אויביה הקמים עליה. בחלק זה של הספר מובא שיר שכתב המחבר בשנת תרצ"ט — 1939, „בבנה דיק מרד מצרים", המסתיים בשורות „וכולנרכולנו: גם בני בר־גיורא, הזליזור בדשמעון ויד־חנן מגוש־חלב / נצעד בשיר הדרור הגדול ובראש: אנא סקרא חדש, / ובבנה דיק־מרד מצרים, שיתיך את כבלי הבעדות, / אז שבטות מות גבורה שכשוגות בשלהבת / כיאות לצברים האמרנים בעולמי. ואתריו שיר שנכתב לפני עשר שנים. „בבתר"ים אשאג שירי הים — בתשליר, שטרוחיו האמרנות הן „מולדת. לא מבחרים ועם לא מפצלים הפעם / ולא נהיה עוד הצברים האמרנים בעולם...".

שני המחזרים האמרנים של הספר מכילים תרגומים של מבה משיריהם של אסתר ומנדיק (זלמן) הולצברג, עמם עבל יחזקאל פולרביץ במחברת הציונית, בלילה אחרי שחזר מסיביר בשנת 1957, ומבחר שירים, „ספרתי נשרים על סף השואה", אותם כתב המחבר בין השנים 1940—1930 בלילה הצמאמית.

*

● בין חומות המבצר

בין חומות המבצר, ר־ק מתולדות חיי המחר"ם מרוטנבורג ותלמידיו הראש"ש, מאת שמואל ארנמן. עטיפה ואיורים: תרצה פלב. הוצ־את „ציקורי", ירושלים. 210 עמ'.

באחת התשובות שהשיב רבי מאיר מרוטנבורג, מאחרוני בע־לי התוספות ומראשוני הטוס־קים, מכלאו במבצר אנדיסהים לשואלין, כתב על עצמו: „ושב תושך צלמות ולא סדרים זה ב' שנים ומחצה, הביני הנשכח מ־כל סובבה, אסקופה הנדרסת...". כבע שנים היה המחר"ם מרוטנ־בורג כלוא במבצר בעקבות עלי־לה שנרקמה נגדו. השלטונות ביקשו 20 אלף מארק (סכום עצום באותם ימים, לפני כשבע־מאות שנה) תמורת שחרורו, אך הוא לא הגיה לפדותו, שכן אין פודין שבויים יתר על כדי דמיהם. מרשה זו היא ציר עיקרי בעלילת ספרו החדש של הסופר שמואל ארנמן־רוש, בסדרה „עלילות בתולדות עמנו", שנמסגרתה הופיעו ספרי־ם על תקופות שונות — החשמונאים, גזירות השמד שאחרי מרידת הבית השני, מסעי הצלב והשואה. כלל ספרית של שמואל ארנמן אף ספר זה מיועד בעיקרו לבני נוער וחדים, ובצד עלילתו המר־תק הוא ספוג ערכים חינוכיים של אמונה ובטחון בקב"ה, יראת שמים ואהבת תורה ומצוות, כשמטיותיהם של ראשונים מרחשות במלוא זוהרן לבבי עיני הקורא.

הספר כתוב בצורה עלילתית מובהקת, אך משוקעים בו יסודות היסטוריים רבים מקורותיה של יהדות אשכנז לפני כשבע־מאות שנה. תחילתו ביציאתו של המחר"ם מעירו רוטנבורג כשמגמת פניו ארץ־ישראל. כאן נשזרות לסיפור הדרישות נגד היהודים, עלילות דם שגיקמו נגדם והתנפלויות ההמונים עליהם. המחר"ם השמש הדם מאיר מרדכי בן הלל, היו בראש הפעולים לשחרורו. אך הוא לא ראוה להשתחרר תמורת סכום העונק שביקשו השלטונות ברצונם להפשיר את אוצר הקיסר. על חייו של ה־מחר"ם במבצר אנדיסהים מסופר בספר, בין היתר: „על אף סבלו מהר"ם בבבצר אנדיסהים הוא הנהיג את יהודי אשכנז. מה רבה היתה המשיך ללמוד ולהורות ולהנהיג את יהודי אשכנז. הרי היתה התמדתו בכלאו. לאדם רגיל קשה ללמוד במקום כזה — הרי היתה שריי חיים — בתשליר, שטרוחיו האמרנות הן „מולדת. לא מבחרים ועם לא מפצלים הפעם / ולא נהיה עוד הצברים האמרנים בעולם...".

שני המחזרים האמרנים של הספר מכילים תרגומים של מבה משיריהם של אסתר ומנדיק (זלמן) הולצברג, עמם עבל יחזקאל פולרביץ במחברת הציונית, בלילה אחרי שחזר מסיביר בשנת 1957, ומבחר שירים, „ספרתי נשרים על סף השואה", אותם כתב המחבר בין השנים 1940—1930 בלילה הצמאמית.

*

● בין חומות המבצר

**בין חומות המבצר, ר־ק מתולדות חיי המחר"ם מרוטנבורג ותלמידיו הראש"ש, מאת שמואל ארנמן. עטיפה ואיורים: תרצה פלב. הוצ־את „ציקורי",

מורי ורבותי, אחי ורעי

מאת משה קרונה

אישי תורה ודעת תורה

דעת לנבון נקל, כי בהיותנו בשנים אלו בצמרת התנועתית לא פעלנו מחוץ לחוקים המסדירים יחסי בני אדם. מודעים היינו לכך כי ישנם דברים חריגים ומיוחדים שיכולים לקרות וקורים אצל אחרים ואילו אצלנו „לא ייתכן" שכך יהא, שהרי אנו תנועה דתית וזה מחייב הרבה. אולם מובן שלמעשה היו חריקות וחריגים ולא תמיד ובכל, היינו אנשי מעלה דווקא... בביקורת שכתבנו אנו ב־עצמנו ושכתבו אחרים עלינו, נאמר פע־מים הרבה כי עברנו במקרים שונים את ו־ילות המותר והראוי.

אכן סייג וגדר להתנהגותנו כבחינת הטוהר הרעיוני היה עניין עצם הימצאותנו בתוך ספרה של אדם וגופים ומי כיצלה ש„השר־ביחוי" עלינו ופעלו בתוכנו וסביבנו גם באופן פורבאלי וגם באופן חברי — חברתי בתכ־לית. התהלכו בתוכנו אדם שהיו משפיעים כעצם הליכתם עמנו, מהיותם בחברתנו ומכל מכן — מפעילותם הרעיונית.

יחס עמוק של דרך־ארץ

בתכלית ובתמצית הענין הרי התנועה הד־תית הלאומית היא כעצם מהותה תנועה של דבקות ועירנות לדבר תורה. הנכסון הוא ש־חבריה היו בתוך התנועה דיונים והרהורים ב־מסכת זו של אפיון הדבוקה של ערכים תורניים בחיים ובעבייתה של התנועה. אנו, כמובן, שללנו מן היסוד את כל הקונצפציה האגיד־אית בדבר מקומה המרכזי של „מוצצת גדולי התורה" בסכמות שלהם. לא ראינו את עצמנו מצולם כ„עם התורה", כי שללנו מעשי החש־קפה הלאומית פלגנות ובדלנות וכל מה ש־עלול, חלילה, לפגוע באחדות העם והמרגנים המקוריים כ„כלל ישראל". ראינו את עצמנו כתנועה דתית־לאומית שסדרי הייה הציבוריים בנויים וסמוכים על עקרונות דמוקראטיים.

עניין מעמדה של „מוצצת גדולי התורה" גם לא נתקבל על ידי גדולי התורה הגאונים הגדולים שעמדו ליד ערכו של המזרחי וכיתונו את דרכי גידולו. ראינו גם את ה„פראקטיקה" האגודאית ואופן הפעלתם של העקרונות בדבר מעמדה של „מוצצת גדולי התורה" בחיי היום יום. עקבנו אחר הענינים ו...היינו מתחזקים יותר ויותר בדעותינו. לאו דווקא הנסיון היום־יומי שאותו היינו לומדים ואחריו היינו עק־בים בסדר הדורות האחרונים — חיזק אותנו בהשקפתנו. היתה לנו ולמוריו ורבותינו הת־נגדות עקרונית לתפיסתה של ה„אגודה". ב־אופן כללי אפשר לסכות את עמדתנו הרעיו־נית בערך כך: התנועה הדתית לאומית (וכן המפלגה) פותרת את בעיותיה בדרך דמוקרא־טית על ידי מוסדות נבחרים שבהם משתת־פים, כמובן כאלו, רבנים וראשי יישובים הפ־עילים בתנועה. דעת לבנון נפל כי ראוי וחשוב מאד שבתנועה כשלנו ישתתפו במוסדות עסק־נים ופעילים שהם בני חורה בעצמם. תנועה כשלנו, מעצם טבעה וטיבה ראוי שבראשה יעמדו תלמידי חכמים ובעלי תורה. האם ייתכן אחרת ? ! תנועה כשלנו חייבת באופן מתמיד להקשיב לדעת תורה ולהעליותה בגרם המע־לות של חיטיבה ומחשבותיה.

ממילא מובן הדבר כי בתנועתנו, מיום דעתי אותה, היינו בקיפים גדולי תורה ותלמידי חכ־מים בחוט של דרך־ארץ עמוק: קשובים היינו לדעותיהם והערכותיהם ויש אשר בצמא ממש שתינו את דבריהם. אמנם, כפי שאני זוכר, תמיד תמיד נכמנו דברי ביקורת וטרוניות בנידון זה. עוד בכינוסים בחרמה בימי נעורי, ועוד בועידות בקרקא בימי בחרותי, ועוד בכינוסים בארץ ובאר מקומות בשנות עמידה שלי — היו מגיעים לאזנינו סענות ומענות על כך שהמזרחי „רחק את הרבנים" או שה־מזרחי אינו נוהג כפי שהיו הרבנים רוצים שינהג וכיוצאים בדברים אלה. מצד אחר היו כמובן ה„בעלי בתים" שלנו רגישים לעימת הביקורת הזו כי ה„האמת" האלו אינן מבוס־סות. המזרחי — כך היו אומרים תמיד — נאמן לדעת תורה וכבוד את הרבנים שהם מביעים בתוכנו דעת תורה זו בכל יום תמיד אלא שאנו הנועה דמוקראטית יקובעים את הלי־כותינו על פי הכרעות במוסדות הכלליים של התנועה.

ל„בעלי הבתים" שלנו היה גם על מה לס־מוך. תמיד יכלו להוכיח להם לרבנים שלנו כי צריכים הם רק להתבונן ולראות כיצד מת־נהלים בפועל ולמעשה העניינים בתוך „אגודת ישראל" במערכת החסים עם הוד מעלתה של „מוצצת גדולי התורה". וכי לא שמענו מתצד ההוא סענות ומענות חדשים לברכים על כך שמזלזלים בפועל בסכמות המוצעה הזו וסור־תים להפוך אותה ל„חותמת גומי" המחכנסת לעתים רחוקות, בתחתם לנראה בעיני העסקנים הפעילים. כדי לאיבר את מה שכבר החלש מכבר...

ואכן, איני רוצה במקום זה להיכנס לעניי־ניהם של אנשי „אגודת ישראל". רק אחת אוכל עוד לומר בקבר לענין זה: בעבור הסנים ובתמ־ה היינו מוכנים לא פעם אחת היה לי הסיפוק לש־מוע בפיהם של רבנים גדולים והמובים שהיו פעילים בתנועה ולא פעם אף הם היו בין המב־קרים את ה„בעלי בתים" בענין היחס לרבנים — דברי התרפקות מכך על הצבר, געגועים על מה שהיה. הוי — כך הייתי שומע מפיהם — כמה טובים היו הימים הראשונים ואלה שבהם הרה מעכד תשוב לרבנים ורבריצי תורה בתוך התנועה. מי יתננו ונשוב לאותם הימים...

ואכנם אין חידוש בכך. זהו דרכו של עולם: מבקרים ומחזרים ומתגעגעים לכה שהיה. האי־ניים המחזרים שהתהלכו בתוכנו היו רבנים. לא אזכיר ולא אבנה את כולם. בימים שבהם אני מדבר ברבני הרבנים גדולים ומחובים שהיו פעילים בתנועה ולא פעם אף הם היו בין המב־קרים את ה„בעלי בתים" בענין היחס לרבנים — כמה טובים היו הימים הראשונים ואלה שבהם הרה מעכד תשוב לרבנים ורבריצי תורה בתוך התנועה. מי יתננו ונשוב לאותם הימים...

ואכנם אין חידוש בכך. זהו דרכו של עולם: מבקרים ומחזרים ומתגעגעים לכה שהיה. האי־ניים המחזרים שהתהלכו בתוכנו היו רבנים. לא אזכיר ולא אבנה את כולם. בימים שבהם אני מדבר ברבני הרבנים גדולים ומחובים שהיו פעילים בתנועה ולא פעם אף הם היו בין המב־קרים את ה„בעלי בתים" בענין היחס לרבנים — דברי התרפקות מכך על הצבר, געגועים על מה שהיה. הוי — כך הייתי שומע מפיהם

מבשרת

מבשרת

גליון מס' 283

ד"ר ישראל מאיר לאו
הרב הראשי לישראל תשכ"ז
(15.5.1967)

דפוס

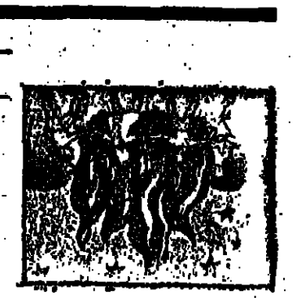

הבטחת הגאולה

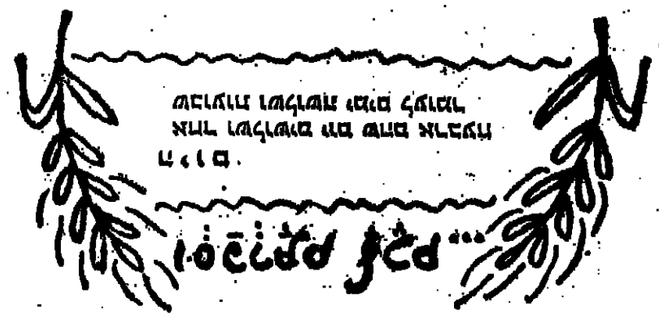

אוּן בְּרָכָה אֶת אֱלֹהֶיךָ:
אֵת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ —
הַבְּטָחָה גְּדוֹלָה וְטוֹבָה!

לֵאמֹר אֶתְּמָל אֶל־אַבְרָהָם:
אֶל־אֶרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶנָּה — לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן
אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת: וַיָּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ
לַיהוָה הַנִּרְאֶה אֵלָיו:

אֶל־הַר הַגִّלְעָד: וַיַּרְא אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
וְהִנֵּה־טוֹבָה מְאֹד: וַיָּבֹא אַבְרָם בְּתוֹךְ
הָאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה
וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ:

אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּה: וְעָשִׂיתִי אֹתְךָ
לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ
וְהִתְבָּרֵךְ מְאֹד: וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ
וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחוֹת
הָאֲדָמָה:

אֶל־הַר הַגִּלְעָד: וַיַּרְא אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
וְהִנֵּה־טוֹבָה מְאֹד: וַיָּבֹא אַבְרָם בְּתוֹךְ
הָאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה
וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ:

אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּה: וְעָשִׂיתִי אֹתְךָ
לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ
וְהִתְבָּרֵךְ מְאֹד: וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ
וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחוֹת
הָאֲדָמָה:

מה נשמע בחלל

מלחמת הכוכבים מגיעה לכוכב הבית
אנו מקבלים מן הכוכב הבית
מכתב מרגש ומלא אהבה
אל אחינו בני ישראל
אל אחינו בני ישראל
אל אחינו בני ישראל

מלחמת הכוכבים

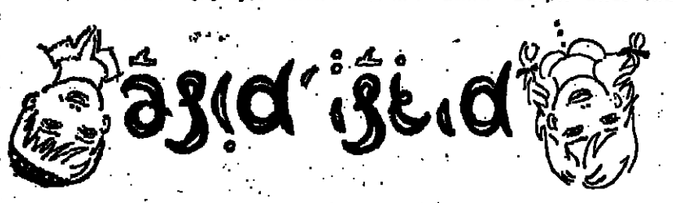

מכזאן מן الاصل

בחוג המשפחה

בעריכת
נעמי גוטקינד

כי מליל... לום תצא תהילה

עקרות בית על ספסל הלימודים. ההזדמנות שנייה לרכוש השכלה

כשאומרים לילנבלום את תושבת על דולארים?

לא בצדק.

לילינבלום בתל־אביב הוא היום גם הכתובת של ב״ש תהילה של אמונה, וממילא הגיע הזמן לשנות את תדמיתו.

על ב״ש תהילה ע״ש חזני כבר סיפרתי פעם. אין בכוונתי להציג איפוא מחדש את אופיו, את תל־מידותיו הסימפטיות, נשים מבוגרות שלא יכלו, מסיבות שונות, לשקוד על לימודיהן בילדותן, הלומדות, במקביל לניהול הבית והילדים או במקביל להולדת הנכדים את לוח הכפל או את הכתיב העברי. גם על היה מאירי, מנהלת בית הספר הזה ללימוד מבוגרים, דיברנו בלונדי עם מגע קסם בעריית תל־אביב המאפשר לה לגייס תקציבים ורצון טוב למען בית ספרה מכל מי שהיא נתקלת בו — סיפרתי.

אם אני חוזרת אל תהילה זה משום שלא מזמן עקרה מכתובתה הישנה, ברחוב אחד־העם אל הבניין הגדול, המוזנח, המדכא כמעט, של ממ״ד תחכמוני שהתרוקן מילדים עמוק בתוך דרומו של רחוב לילינבלום והנה, ראה זה פלא, בעזרת הידיים החרוצות של התלמידות ה״מבוגרות שעזרו לחיה לשייד ולנקות ובעזרת „האצבעות הרחוקות" של מאירי עצמה המכסה כל מקום שהיא נמצאת בו באדיניות, עציצים, צמחים פורחים ואסתטיקה — נולד התחכמוני מחדש.

חיבורים על שנת השמיטה

תענוג להדרים בלילינבלום כדי ל־הגיע אל החצר העתיקה ולעלות במדרגות הבניין הישן. ראשית — המראות היפים של עקרות בית אמהות וסבתות הרכונות על ספסלים כדי לחבר, במאמץ אולי בפעם ה־ראשונה בחייהן חיבור על שנת השמיטה או לענות על שאלות בחשבון.

שנית — ההנאה משפע הכרזות, הכתובות, הצילומים הממוסגרים ו־היוק שהמקום הזה מלא.

שלישית — ההערכה להישגים הממשיים אליהם מגיעות התלמידות המבוגרות. מי שנכנס למרכז הלימודי, חדר המוקדש לשני נושאים: שנת השמיטה ומאה שנה להולדת בן־גוריון מוצא שם עבודות של בוגרות תהילה שלא היו מביישות גם תלמידות תיכון מצטיינות.

קורס לסופרי סת״ם

בימי חמישי אחה״צ מזמן המקום הפתעה אחרת — במקום נשים — תלמידות מגלים לפתע גברים ו־אברכים עם חרט ובקבוקוני טוש. הקורס לסופרי סת״ם (הצעה של הרב התימני של ״השכנות) — במהלך גבוה.

מי היה מאמין שאמונה תכשיר סופרי סת״ם?

עובדה!

לא בקלות אימץ דרום תל־אביב את תהילה — אמונה המנוהל ב־שיתוף עם העיריה.

פריצות לבניין וסיבותיהן

שלוש או ארבע פעמים פרץ לבניין הנוער העזוב מהסביבה, השחית עציצים, מרח כתובות ספריי על ה־כתלים וביטא את התמרמרותו על שסגרו לו מועדון שהיה ממוקם ב־בניין תחכמוני הריק.

המועדון נסגר בגלל מיעוט הבאים אליו ואילו תחכמוני חולק ל־שניים, חציו לאולפנית וחציו לת־הילה.

היום שוקק איפוא הבניין נשים ונערות מכל הגילים הלומדות תורה ודעת והוזר אל נעוריו אי שם ב־ראשית המאה.

הצעירות רוצות פסיכולוגיה

חיה מאירי מצליחה למשוך ל־ביה״ס גם את נשי הסביבה. אחרי שחילקה עלונים ומודעות בגני ה־ילדים של האזור — הגיעו אליה כארבעים אמהות צעירות הגרות ב־רחובות הסמוכים. האמהות מעוניינות בעיקר בהנחייה פסיכולוגית ובעזרה בגידול ילדיהן אבל בהדרגה ישכנעו אותן ללמוד גם ביניים ו־פעלים, גם שברים פשוטים ועשרוניים ולבסוף אפילו חומש עם רש״י ואולי גם תפילת שחרית.

סמכו על חיה.

פלסטיק ובירה לכל דבר

מה יאת רואה בתצלום המצורף זה קרפיון מאודה בבירה (המתוכן להלן) ב־מסגרת נסיונו של משה בורנשטיין, מנכ״ל מיפעלי טמפו, לשכנע אותנו שאפר־שר לבשל כל מנה בארוחה בעזרת בי־רה.

אם נשבל בבירה — טמפו, שהיא גם בעלת מיבצלת הייכר המייצרת את בי־רת מכבי, גולדסטאר, באדוויזר ושובורג — רק תשמח.

הסיבה העיקרית למיפגש עם בורנשטיין היתה כדי לשכנע כי בקיץ זה, בפעם הראשונה בארץ, אפשר יהיה לקנות משקאות קלים ובירה — בבקבוקי פלסטיק קטנים. עד כה הכרנו את בקבוקי הפלסטיק המשפחתיים המחזיקים שני ליטר (קנקל) ואילו מעתה נוכל להחזיק גם בבקבוק המחזיק רק 33 ס״מ שמשקלו קטן פי עשירית ממשקל בקבוק הזכוכית. במקומות רבים בהם אוסר החוק מכירת בקבוקי זכוכית (שפת הים, אוכלוסות קולנע ושעשועים). — יאפשרו הפלסטיקים הקטנים שגם המיכסים שלהם עשויים פלסטיק ולא פח (הודות לקו צור חדש של טמפו) ללגום משקאות בגוזזים ללא הגבלה.

עוד מחידושי הקיץ — שוניק בבקבוק זכוכית וגולדסטאר בבקבוקים המחזיקים חצי ליטר.

בקיץ שעבר היו בעיות עם השגת משקאות קלים משום שהבקבוקים אולו. בקיץ הזה הכפילה ממפו את יכולת יצור המשקאות המשפחתיים מ־12 אלף בקבוקים ליום ל־240 אלף. חוץ מזה יכולה גם מקיות עם משקה קל כך שכל הצמאים יוכלו לרוות.

רק מיצים יכולו גם הלאה בבקבוקי זכוכית שכן את המיץ צריך לפסטר, כלומר לחמם עד לטמפרטורה של שמונים מעלות ואילו בקבוקי פלסטיק אפשר לחמם רק עד לחמישים מעלות. באירופה מצאו דרך למלא בקבוקי פלסטיק במיצים בשיטה אספטית. בישראל — הסכניקה הזו עוד לא קיימת.

ושכשית — לבירה.

את המתכונים סיפק הסף הצעיר של מלון הילטון, אורבן דנק, וכך הוא מציע לבשל את הקרפיון:

6 — 4 מנות

חומרים:

6 נתחי דג קרפיון ללא עצמות ועור.
1 כוס מים.
1 כוס בירה שובורג.
100 גרם אצבעות שומר
100 גרם אצבעות קרייסה.
100 גרם אצבעות סלרי
גרגירי פלפל.
עלי דפנה, מלח, פלפל לבן, שמיר.
1 כוס רוסב הולנדי, עירית קצוצה.

אופן הכנה:

1. מניחים את נתחי הדג בסיר רחב, מפזרים את הירקות, הגוזלים והתבלינים על הדג ומאדים עד רכיכה, מסגנים את הגוזלים ומרכזים לכדי 4 כפות, בוחשים את הרכז עם הרוסב הולנדי.
2. יוצקים רוסב על צלחת הגשה, מניחים נתח דג מאודה ומעטרים בירקות. בוזקים עירית קצוצה ומגישים מיד.

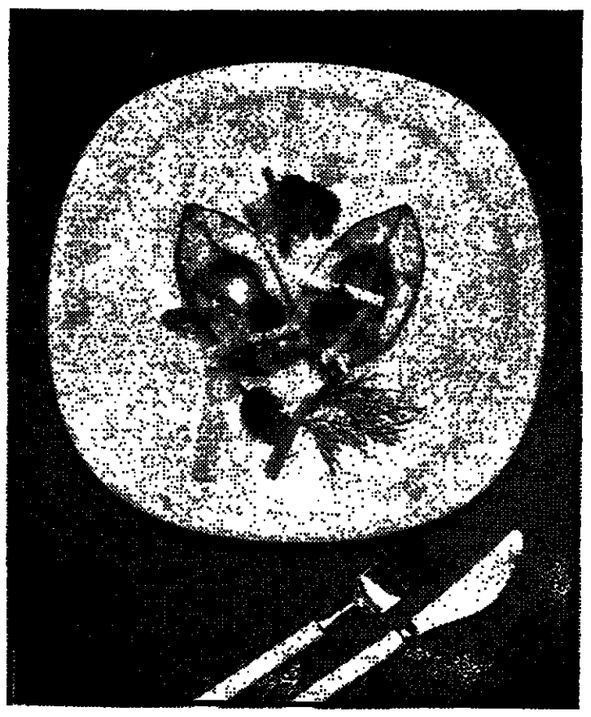

מדורות ל״ג בעומר – כללי זהירות

אין לי שום כוונה להשבית את שמחת מדורות ל״ג בעומר של מוצאי השבת הקרובה אבל כדי שהשמחה תהיה שמחה של ממש, אני נענית לקריאה של מנן דוד אדום בישראל ומפרסמת שוב — כמידי שנה את כללי התנהגות ביחס לכל שנפגע מן המדורה. שלא יקרה, אבל לא מזיק לזוכרן, ובכן:

א. כאשר אדם אחז להבות בגלל התקלקות הבגד, יש להשכיב את הנפגע על הארץ להתגלגל בחול ולכבות את האש במים. אפשר גם לחנוק את האש ע״י התעטפות בשמיכה רטובה, אך לא לכסות את הראש מחשש לחנק. אין להסיר ולתלוש בגדים הרוכים. אין למרוח על הכוויה שמן או משחות שומניות אחרות. רצוי לקרר את מקום הכוויה בעזרת תחבושות סטריליות רטובות (לא להקפיא). אם ברשותך תחבושת מטלין, רצוי להשתמש בה לכסוי מקום הכוויה.

ב. אם הכוויה באיזור הפנים, יש לוודא שדרכי הנשימה של הנפגע חופשיים, עי״י הטיית הראש לאחור.

ג. בעקרה של חדירת גץ לעין, יש לשטוף במים קרים.

ד. אין לנקב שלפוחיות מכוויות. הן משמשות כתחבושת ביולוגית סטרילית טובה ביותר.

ה. אם הנפגע בהכרה, יש לדאוג שישתה מים.

ו. בעקרה של פגיעת גץ, שגרמה לו בעיקר לחנק. הטיפול המומלץ הוא עי״י מתן חמצן. עד לבוא האמבולנס, יש לספק הנשמה.

לאכול לבריאות

מה חדש?

הרפואה המודרנית ממליצה לי־הפחית את כמויות השומן והכולסטרול בתזונה. אך מה יעשו חובבי האוכל הטוב? הם אומנם מעוניינים להישמע לעצת הרופאים אך אינם מוותרים בקלות על ארוחה טובה ועל כל אותם מטעמים שבלעדיהם החיים נראים לפעמים אחרת.

הספר לאכול לבריאות בהוצאת ר. סירקיס פותר הרבה מן ההתלבטויות הללו: יש בו מתכונים דלים בכולסטרול ועם זאת עשירים בטעם.

הספר מציע מתכונים למאכלים ידועים וחביבים כמו כרוב ממולא ופלפלים ממולאים, סיגרים מרוקניים ואמפנדות, גולאש ופילאף. אך שלא כבמתכונים המקוריים, הגירסאות בספר הזה כולן ללא בשר, הן מבוססות על חומרים מן הצומח, דלים בכולסטרול.

הספר מכיל מבחר מגוון של מתכונים: מתאבנים פיקאנטיים, מרקים שונים עשירים בטעם, סלטים צבעוניים, מנות עיקריות טעימות ומשביעות — כולם הורכבו מתוך מחשבה להפחית עד כמה שאפשר בשומן ובכולסטרול.

בספר 80 עמודים ומחירו: 19.3 ש״ח. בכריכה קשה.

דיוטה למקקים

נרשא הדיוטה לא יורד מעל סדר היום. ברחבי תוקרים ומדענים מחפשים בארצות שונות בעולם את סוד המלאים שיאפשר לנו גם לאכול בפה מלא וגם לא להשמן. אחד המדענים הללו שעבד בשירותה של חברת הכימיקלים האמריקנית „צאנאמיד" חיפש חומר מרגא תיאבון לתועלת בני אדם ה־מבקשים לרזות. את אשר חיפש — לא מצא עדיין אבל במקום זאת גילה חומר המרגא את תיאבונם של... המקקים.

בימים אלה משווקה בארץ סידרה של קופסאות פלסטיק המכילות את החומר תי.ל. מרבקים בעורת מדבקה עצורה את ה־קופסאות במקומות איסטרטגיים בבית (מתחת לכיור, בפינות של אחרות וכמובן). המקקים נמשכים לפתון. טועמים. מאבדים את תיאבונם ונכנסים לצום שאין לו סוף עד לי־השבדתם המוחלטת. המשווקים (חברת סנו) טוענים שלחומר אין ריח אינו גורם לקשיי נשימה לבני אדם ולחיות זכות ואינו עלול לגרום להרעלות. ארבע קופסאות מספיקות לחנותו של מטבח ישראלי רגיל במשך חודשיים.

ולי לא נהר אלא לקוות לרגע שבו יצליחו המדענים להגיע להישגים מרשימים גם בתחום התיאבון המופרז שלי למתוקים.

למה רק למקקים מגיע

מה נצפה מה צפוי

ברדיו * בטלוויזיה

ברדיו

* קבלת־שבת — פרשת „אמור" — בעריכת שבתאי ביבי (א׳) שישי, 15.00 — שיחה מאת הרב שמואל הכהן קפלן, רבה הראשי וראש אבות בתי הדין בצפת. „תשב כה־נים". על עבודת כהנים לפי הרב שמואל הכהן קוק. קריאה בהפטרה — הרב בן חמץ מצפת. קריאה ב־תורה — משה נתן מצפת. פרקי אבות — מקהלת חזנים ירושלים.
* „מלוה מלכה" (ב׳) מציש, 22.10 — „שמן משחת קודש" — תבנית כיתודה. ל״ב בעומר. עם הרב יעקב מלמד הבהן. העורך: שבתי ביבי.
* „מחשבת ישראל" — סדרת שיחות מפי פרופ׳ אימפר גרינולד (א׳) ראשון, 19.05.
* „שלום לבן דודי" — פיוט וברכה בשירה חי׳ — בעריכת שבתי ביבי (ב׳) ראשון, 20.05.
* „ציטוקים ושקדים" — מבחר שירים ביידיש (ב׳) ראשון, 22.05 — הר־עצם: הקליטים חדשים.
* „תפוח ודבש" (א׳) ראשון, 22.05 — והמעם: „בעיות משמעות אצל ילדים".
* „מוסר הערב" (ב׳) שני, 18.06 — המעם: עם פרנק סינטרה.
* „עיתים בפרשת השבוע" — פרשת „בהר" ו„בחוקותי" — מאת הרב יר־נה מצגר.
* „סולם המנגינות" — מצעד הפופר־נים הסטרוטיים — בעריכת שבתי ביבי (ב׳) שני, 20.05 — פתיחה פתיחה חדש של סולם המנגינות.
* „לכל אדם מוסר" — עם האסטרולוגית אילן שקר (א׳) שני, 22.05.
* „משחקי לילה" — בעריכת זאב שגר" (ב׳) שני, 23.05.
* „מרפאין שעון החוב" — משלמה של האדם המבוגר. (א׳) שלישי, 16.05.
* „אצבע על הדופק" — שבועון ב־עניני בריאות ורפואה (פי׳), שלישי, 18.06.
* שיעור בתלצה — מסכת „ברכות" — מפי הרב שבתאי טמנו (א׳), שלישי, 19.05.
* „עולם חדש" — מגזין הרשתי ל־עניני האדם (סביבה (כ׳) שלישי, 19.35.
* פרקי הגנות „בבקשה" — מעמוד שיר — בעריכת אברהם סלומון (ב׳) שלישי, 20.05.
* „עוד פעם אחת" — „פולין — 86" — רשמי מסע של יהודה הנדל׳ בפולין (ב׳) שלישי, 22.05 — וה״ם שעם: תכנית רביעית: „הרחוב וה־בסיה".
* „קפד ראשי" — חידונים מנחנים בהשתתפות המאזינים עם שמריק רזין (ב׳) שלישי, 23.05.
* „יש שאלות" — ערך ומנחה: איתן אלמוג (ב׳) רביעי, 18.06.
* „שאל כעניין" — שאלות בעניני חברה הלכה עם רב בישראל (א׳) רביעי, 19.05.
* „מחשים את המסמך" — בעריכת זאב שגר (ב׳), רביעי, 22.05.
* „בימה ומסך" — לקט קטעים מתוך כתובות מוסיקליים (ב׳), רביעי, 00.15.
* „ארץ לא נודעה" — בעריכת אפ־רים אבא (א׳) חמישי, 16.05.
* „שיעור בתנ״ך" — מגיש: הרב ע־דין שטיינזלץ (א׳) חמישי, 19.05.
* השבת בכנסת — בעריכת עזי יש־ראלי (ב׳) חמישי, 19.35.
* „שורשים" — שבועון לענייני פול־קלור יהדות (ב׳) חמישי, 20.05.
* „יש לי חלום" — ערך ומנחה: יובב כץ (א׳) חמישי, 22.05.
* „בתינו לבין עצמנו" — שיחות עם מאזינים בשידור חי (ב׳) חמישי, 23.05.

הערוץ השני

יום ראשון:

19.00: אלמרו
20.00: תעודת
21.00: וידאו פוס

יום שני:

19.00: „שניים בראש אחד"
19.30: מאשקלון באהבה — גידור
20.30: מבט שני — מי ירה בעקב דה־הגאן
21.00: וידאו פוס

יום שלישי:

19.00: באותו עניין
19.30: שרמלה שרון
20.30: ליוה וישפיש
21.10: וידאו פוס

יום רביעי:

19.00: שישאני בעמו
19.30: זמרת הארץ — משירי רחל.
20.45: וידאו פוס

יום חמישי:

19.00: קונצרט לנוער
19.30: תכנית — „דילול עוברים"
20.00: בלט — יצור הלילה
20.30: שירות השרשים

בטלוויזיה

* „צירופים" (מציש, 20.30) — חיים דיטוביץ מארח אישים ואומנים בנושאים הקשורים במורשת ישראל. ה־תכנית תצטרף גם בל״ג בעומר.
* „פן ומלר" — תכנית בידור וסקטים (מציש, 22.35).
* „חטיל ההכישי" — דרמה מתח בהמשכים (מציש, 23.05) — צוללת חיל הים האמריקני — „מונטנה" — יוצאת לתרגיל צבאי של מלחמה גרעינית. הת־רגיל נערך בתנאי שטח אמיתיים ונועד גם לבחון את התגובות הנפשיות והגופניות. לפיכך שלושה אנשים בלבד מקרב אנשי הצוות יודעים שהמשימה שאליה יצאו היא תרגיל ולא מצב אמיתי. האירועים מת־פתחים שלא כמתוכנן, ומה שהתחיל כ־תרגיל צבאי עומד על סף אירוע גרעיני עולמי.
* „שרשלת" (א׳, 21.50) הפרק האר־בעים ושניים: אדם עובד בחברת „קו־לביקר" ומסתכסך עם גייף שיש לו מניות בחברה. בלייק מנסה לפצות את בנו ב־מכונית יקרה על שנתנו כלפיו בחוסר אי־מון. בניו־יורק. אלקסים משכנעת את מ־ארק — בעלת של קריסטל לשעבר — לי־בוא ולעבוד ב„לה מיראג", המלון שפא־לן מנהלת עתה.
* „המצודה" (ב׳, 20.02) — הפרק השני: לשמחתם של אנדרו חדיג, ה־רשא שעמו אנדרו עובד, מערכת הביטוח חדשה מתקנת בעיירה. ושבלוחה במי־שור המקצועי מאירה האנדרו פנים. גם קריסטין נאותה, לחומתנו לצאת מאי־אנדרו מבקש מחעלמה פאייג׳, אחותו של חדיג, יום חופשה לצורך נסיעה לעיירה ר־פואיה. קריסטין מתלווה אל אנדרו לוועי־דה. שם הם פוגשים אדם, שאנדרו מכירו מימי לימודיו, ודפוותיהם חלוקות בדבר אי־פיו. עם שובם, אנדרו מוצא, כי אשתו של ג׳ו מרגן כורעת לילדו. אף שהתינוק גו־לד בלא רוח חיים באף, אנדרו מצליח ל־השיבו לחיים ושואב סיפוק רב מהצלחתו.
* „ציפורים מתות בכתר" (ב׳, 22.20) — הפרק התשיעי: דן מסיים את בית הספר הנוסע לרומא, אל ראלף, לל־מדי הים בכתר. דוסטין עובדת אף היא את דרוגידה לפתוח בקריירה של שחקנית בלונדון. בביקור אצל אחיה דן ברוכא היא פוגשת את ריינר, דיפלומט גרמני עשיר, קידר ותיק של ראלף, והא מתאהב בה. דוסטין מסתפקת ביחסים של ידידות. ה־שנים חולפות. דן מגיע לשלב המסיבה לכתרת. משפחת קלידי כולה מגיעה לרו־מא לשקם, רק מגי נעדרת. דן ודוסטין נ־פגשים בעת הזמנה קצרה ביון. דוסטין נמלטת מריגר, לאחר שהחביא לה ניגוד־אין.
* „בצוותא" (ד׳, 20.02) — דיון ב־עקבות הפגישה עם אורי זהר.
* „הפרידה הארוכה" — סרט קר־לנע (ד׳, 22.05) — עיבוד לקולנוע של הבמאי רוברט אלטמן לאחד מספורי ה־בלשים שלו ריימונד צ׳אנדלר. כמקובל אצל אלטמן הוא משלב בסיפור העלילה ביקורת על החברה האמריקנית — על בני העשירים של החוף המערבי של ארה״ב ועל שולי עולם הבידור.
* „דוד בן גוריון" (ה׳, 21.35) — הפרק השני: „גרמניה אחרת וזכרון השואה" — הפרק בחן את מערכת היחסים של היישוב בהנהגתו של בן גוריון עם גרמניה. כיצד שכנע בן גוריון את העם בישראל לתמוך בקבלת השילומים כידי ממשלת גרמניה, על אף התנגדות הימין השמאל כאחד; איזה אופי היה ליחסים המתבקשים עם „גרמניה אחרת" מול מעקב זכרונות העבר.

שים עין

„מצב הדרום" — תכנית חדשה לעני־יני הדרום ואמנות (א׳, 22.40) — בסדרה ישולבו מופעים, ראיונות ד־שיחות בתחומי האומנות השונים, ר־יחה אותה ירון לונדון.

בתכנית הראשונה יתארחו באולפן לקראת פסטיבל ישראל ק„טאי ק׳, הכוריאוגרפית והרקדנית האמריקנית־יפנית, בקטע מחול וכראיון הבימאי אלן סטיוארט מלה־מאמא במנהטן; יחמלחינה אליזבט שודש והמקהלה המבצעת את יצירתה „ירושלים". עוד בתכנית על מוסיקה אלקטרונית, מ־קור וחיוף בציור, ועוד.

לילדים ולנוער

בטלוויזיה הכללית והלימודית

יום שישי

11.45: יקוד באתונה — סרט על סוקרטס באתונה. סוקרטס לימד את תלמי־דיו לבחון כל דבר בעינים פקוחות ולתפש ומיד את האמת. הוא לימד זכות על המטוקרטיה ושלל שלטון של אדם יחיד. רבים התנגדו לדעו־תיו ולטפקות שהטיל בכל הערכים המקודשים להם. סוקרטס הועמד למשפט ונמצא אשם. גזר דינו היה מוות בשתיית כוס רעל.

14.00: המבריח — פרק ז׳: המת החי — רמי קולברט הקשיש נתפס בהב־רחת טבק. הוא משתף פעולה עם קצין המכס, המעוניין ללכוד את ג׳ק ויגסנס כדי להציל את עצמו.

14.30: משפחת פליסר — פרק 18 — כ־שפחת צ״ילסון משלמת תמורת הג־נתו של פיגאס במשפט. מתברר שכלומר אמיליוס היה מגיע לר־ציחתו של בנטסין, ממש כשהם ש־הה לפיגאס. מרי נחושה בדעתה לעזור לפיגאס ומגיעה לעראג ל־שם כך.

יום ראשון

09.15: קשת ועגן — עוד המדוחות — המישדר מסביר את הטעמים לאר־פו המיוחד של ל״ג בעומר. המ־קורות ההיסטוריים והסיבות שהיו הגורם לגיבוש המנהגים המיוחדים של יום זה. קשת ועגן מתארים את מהות הקשר בין האלמנטים השו־נים המרכיבים את ההווי של ל״ג בעומר.

10.00: סרט קולנוע — ראש אורלוגין — סרט דמיוני. כל השעונים בעולם נעצרו, חוץ משעונו של מורה ק־שיש בצרפת, המכונה „ראש אור־לוגין". בשל דייקנותו המופתית ו־לוח הזמנים המדויק שלפיו הוא חי. תלמידיו מחליטים לסחוד ולמכור בעת שיעור של מורם, בלי ידיעתו המובן, והתלילה מסתבכת ומתלכת.

11.40: האגדה החיה של הבלוז — בי.בי. קינג — בי.בי. קינג, מטובי גב־ני הבלוז של ימינו, בהופעה פר־מכית נפלאה עם להקת ג׳אז בפס־טיבל הג׳אז הבינלאומי שהתקיים במונטריאול.

17.30: „שישאר בינינו" — לרגל שבוע הילד הבינלאומי תיחוד התכנית ל־מבצע „פלוריום" למען הילד.

יום שני

16.05: הפונדק בערוץ חמשת המיל — פרק 23: השדכנית — חבה רוצה ללמוד בפנימיה בסיתני, אך איננה רוצה להשאיר את אמה לבדה. היא מחליטה על דעת עצמה לשדך ל־אמה את מר ויתרס, או את ג׳ק פילור.

17.30: „דובי אכפת לי" — הפרק השני — שני סיפורים: 1. „בשר על ה־שיניים" — ליזבי הרבים „בשר־על שיניו והא מחליט להסתתר, כי נדמה לו שהכל לדעים לו. 2. ג׳ו הוא ילד חלש, שאינו מצטיין בס־פורט, אך בעזרת „דובי אכפת לי" הוא מוכה את קבוצתו בקיצון.

18.15: שידור חי לפתיחת פסטיבל ישר־אל. הליכה על חבל מעל גיא בן־היומם של פילים מסי.

יום שלישי

14.15: סרט קולנוע — סקארלט פימפרנל — הסרט מגולל את הרפתקאותיו של האביל האנגלי לודיו ערשי בל־קני שנתיב בביני הסתר מקארלט פימפרנל (המרגנית המגולה), ש־מלך לעזרת אצילי צרפת בזמן המהפכה הצרפתית והבריח רבים מהם מצרפת לאנגליה.

17.30: „במד הצ׳ארלים" — מוקדון לר־גל שבוע הילד הבינלאומי. צ׳ארלי הוא ילד שאמו ואביו נתערב מכים אותו. הוא מבקש לאמץ לעצמו א־רבר, שגם גורלו המר עמו. מורת ביה״ס מציעה פתרון לבעייתו של הילד ושל הארבר כאחת.

יום רביעי

15.00: הישרש הארוך האבוד — סרט 6 — גורה אינו מוחזר על מסרתו: השגת האוצר. ברור שמגיעים כס־פים בלבד בעוד אצל האחרים מ־ביעים מסוג אחר. סטף וסינקלה חוששים לגורל חברתם ביין המר־חזקה ביתיו של גורה כבת עדובה.

17.30: „שמיניות באוויר" — תכנית לרגל שבוע הילד הבינלאומי.

יום חמישי

16.00: פורגי, בס וסיימון ראסל — סרט על המנצח הצעיר סיימון ראסל, השובר ומופיע עם התזמורת המו־פונית של בירמינגהאם. בסרט ק־טעים רבים מהאופרה „פורגי ובס" מאת גרשווין, וכן משאלבות שיחות עם ה־מנצח של עברתו, על דיישותיו מהתזמורת ועל עצמו.

17.30: „באותו עניין" — סדרה שבועית המעלה בעיות של צעירים בדרך של פסיכודרמה ומשחקי תפקידים. נושא התכנית: „הצד האוצב עלי־נו" — על צדי הגוף: פנים, אוזר, ימין ושמאל.

18.00: „הלת־רגליים" — הפרק השלי־שי: ג׳אן פול וויל ממשיכים ב־דרכם. הם מגיעים אל כפר קטן ופוגשים שם שתי נערות נחמדות, אך מוצאים עצמם שוב נרדפים ר־חשופים לסכנות גדולות.

18.25: „פסוקו של מקום" — לקראת יום ירושלים, „ירושלים הרים סביב לה".

חובבי הרדיו בארץ ובעולם

פינת הבול

מאת חיים לנגלבן

חובבי הרדיו בארץ, מחברים חוב־כי הרדיו בעולם כולו, משתייכים ל־מקון אגודה אחוזה בינלאומית, של־הבריה שפע פעילויות והחומר־הכנ־ניינות משותפים, הזל בקיום קשרים הבריתיים ובלה־פעילות מסחרי. כל זאת על ידי התרכיתי ללא כל מוכת הנאה אישית שהיא.

מן הראוי לציין, כי חובבות הרדיו בארצנו, החלה עוד בתקופת הכיבוש ה־בריטי בארץ ישראל. כאשר הובבים מובבעים וקימו את „הקלוב הארץ־ישר־ראלי לרדיו". שעם הקמת מדינת ישראל ושחרורה מטול זרים, שינה את שמו ל„אגודת חובבי הרדיו בישראל". עוד ראוי להוסיף, כי כאשר הוקמה המדינה היו חובבי הרדיו בין מניחי היסודות להיל הקשר ותרמו לפיתוח התקשורת האזרחית בישראל.

כיום מאגדת אגודת חובבי הרדיו כ־900 חברים, כ־700 מהם בעלי רשיונות להפעלה חוצות חובבים.

מערך התקשורת בישראל עוסק בעני־דיו חובבות. רדיו, בחזן את הוובבים ומסוגו אותם לשלוח דרגות לפי רמתם הטכנוצרית ולפי סוג הציוד שהם רש־אים להפעיל; קובע את תנאי הרישוי ומכדיר. את הקשרים הבינלאומיים, ה־נוגעים לנושא רישוי ותדרים. מערך ה־תקשורת גם בעבה לבקשת אגודת חובבי הרדיו בישראל, לנפק בול זכרון לציון הפעולות של חובבי הרדיו בישראל.

פעילי אגודת חובבי הרדיו בישר־ראל מספרים, כי הרצה שפקד בשנת 1986 את מקסיקו, חשף בפני הציבור הרחב את אחת הפעילויות, בזכן עוסקים הובבי הרדיו — עזרה לזולת. הובבי הרדיו הישראליים עשו לילות כימים ותגליה, בעזרת שמיתיהם בארצות אחר־רות. לסייע באיתורם של קרובים וידידים ששתו באזורים שנפגעו ברעש.

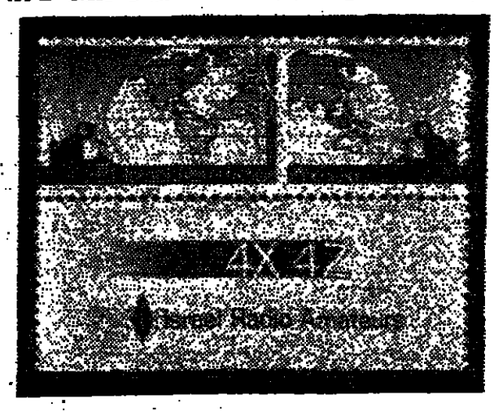

בול הזכרון לציון חובבות הרדיו ב־ארץ, מפרי מכהולו של משה פרג, יראה אור ב־יין בסיון הקבין — 14 ביוני 1987. הבול בערך של 2.5 שקלים הו־שיב. רחב מן הרגיל הוא מראה את כדור הארץ, כשמשני צידי הכדור ישר־בים מפעילי הרדיו.

מאחר, כי הובבי הרדיו מונים, משכ־לים ומפעילים כבשידי־קשר, תוך הכנ־סת שכלולים ושיטות־שידור חדשות, כי־לל שימוש בלווייני תקשורת. רבים מהי־שכלולים, השיפורים החידושים בתחום התקשורת — מקורם מנסיון הרב ובידע מקצועי, שצברו הובבים.

חובבי הרדיו הישראליים חכים להיש־בים נאים ביותר בהתרחות בינלאומיות, ובקיימים קשר מתמיד עם חובבי רדיו רבים יהודים ואחרים בעולם כולו. קבי־עמסייע רבות להביא את דברה של ישר־ראל אל כל קצות תבל וכמובן תורם ומרחיב לשבח המוב של המדינה.

כאמור, בל הובבי הרדיו יוצפה ב״ז בסיון — 14 ביוני 1987. הבולים נדפסים בבית הדפוס של לוויי־אמצטרן בשיכת פיטרלימו, גודל כל בול 51.4 על 20 מ״מ.

ברון הדואר הטלים מכיל 15 בולים עם 5 שוברי דואר המצוירים לטיבת הבריתות המוחזנת. הבול מוקנב בנקיב מסרק 14 על כל שני סנטימטרים.

רפואה של אמונות טפלות

בבוסטאנגה, מדינת חטת אפריקא־ית, לא רק פותלת שיטת רפואה אי־לית, אלא גם מבקיים אותה בבדרת בולי זכרון בת ארבעה ערכים, עליהם מעלים ע״ג גם את שיטת הרפואה הבסורתית. הבריתם מראים חולים, מול „ריפאי־מטפל", עצירת ברקים הקוות לם.

מכון אין الاصل

הרבנות הראשית לישראל
ועדת שמיטה

אוצרות בתי דין: פירות גולן
גוש עציון
דרום הר חברון
ישובי פא"י
ישובי מטה בנימין

הודעה ובשורה לציבור

הרינו להודיע כי ברשות אוצרות בית הדין נמצאים פירות קיץ מסוגים שונים (דובדבן, גודגדן, שזיף, אפרסק, נקטרינה, מישמש ותפוחי עץ), אשר מקורם מישובים אשר שומרים שמיטת כהלכתה, לא מכרו את אדמותיהם ונמנעו מעיבודים האסורים.
כל העיבודים במטעים וכל דרך השווק נעשים עפ"י הוראת בתי הדין.
הפירות יופיעו ברשתות השווק באריזות מסומנות ע"י אוצר בית־הדין כאשר המוכרים הינם שליחי בית הדין.
כל המשתמש בפירות אלו מחזק בכך שומרי שמיטה כהלכתה ומקיים מצות עשה (לדעת הרמב"ן) של אכילת פירות שביעית.

רבנויות ומשרדות אשר מעוניינות בפרטים נוספים לגבי אפשרות חפצת וקבלת פירות אלו יפנו אל:
אורי מאיר, טל': 057—941115 — בית. 051—47233 — עבודה.
מנחם ברוט — מנוי 1423 / 03—243117
דני רוטשטיין — פירות גולן, 06—961988/9.

משרד התעשיה והמסחר

מחירים מירביים לקפה נמס וקפה

בתוקף מיום ט"ז באייר תשמ"ז 15.5.87

קפה נמס וקפה

שם המצרך			המחיר בשיח בבמכירה לצרכן כולל מע"מ	המחיר בשיח בבמכירה לצרכן באיזור אילת
קפה נמס מתוצרת „ליבר"	פחית או צנצנת	50 גרם	1.47	1.27
קפה נמס „קפה־לי" מתוצרת „ליבר"	פחית או צנצנת	200 גרם	5.40	4.69
קפה נמס ספלנדיד מתוצרת „עלית"	צנצנת	100 גרם	3.13	2.73
קפה נמס מתוצרת „עלית"	פחית	50 גרם	1.51	1.31
קפה נמס מתוצרת „עלית"	פחית	200 גרם	5.70	5.00
קפה נמס מתוצרת „רויאל"	פחית	50 גרם	1.47	4.69
קפה נמס מתוצרת „רויאל"	פחית	200 גרם	5.40	4.69
קפה נמס נטול קופאין מתוצרת „האג"	פחית	50 גרם	2.38	2.07
קפה נמס נטול קופאין מתוצרת „האג"	פחית	200 גרם	8.14	7.08
קפה טורקי מתוצרת „עלית"	חבילה	100 גרם	1.41	1.23
קפה טורקי „פינג'אן"	חבילה	100 גרם	1.53	1.33

מדינת ישראל
משרד התעשיה והמסחר

צו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה) (הפחתת מחירי קפה), התשמ"ז — 1987

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 7 (א) (3) לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו — 1985 [1], אנו מצווים לאמור:

הורדת מחירי קפה
1. (א) מחירו של קפה נמס המסווג בפרט 21.02.1000 של התוספת הראשונה לצו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין, התשמ"ו — 1985 [2], (להלן — תעריף המכס) ומחירו של קפה קלוי המסווג בפרט 09.01.1000 של תעריף המכס יופחתו בשיעור 9 אחוזים ממחירם הקובע.
אי תחולה
2. הוראות צו זה לא יחולו על קפה שנקבע לו מחיר מרבי, במכירתו לצרכן.
תחילה
3. תחילתו של צו זה ביום ט"ז באייר התשמ"ז (15 במאי 1987).

אריאל שרון — שר התעשיה והמסחר
משה ניסים — שר האוצר

משרד החינוך והתרבות

פרסי ישראל תשמ"ח — שנת ה־40 למדינה

פרסי ישראל תשמ"ח יוענקו בשנת ה־40 למדינה לאישי מופת על יצירות והישגים מקוריים וחשובים ביותר בחמישה תחומים ואלה הם:

* מדעי היהדות (להוציא היסטוריה וחקר הספרות)
* מדעי החיים
* סיפורת ושירה
* הזמר העברי — הלחנה וביצוע
* שירות חיים למדינה ולחברה בכללה

מועמד ומציע רשאים להיות כל אזרח, תושב קבוע ומלא בישראל, שלא קיבל את פרס ישראל.

את ההצעות יש לשלוח בחמישה שותקים ולציין את תולדות חיים של המועמדים לפרס, חממוקים, רשימת היצירות והמחקרים וזאת על גיר לבן, בלי שמות הממליצים. יש לצרף שתי תמונות של המועמדים, הכתובת, מספר תעודת־הזהות ושלפון, את שם המציע וכתובתו — שלא יימסרו לשופטים — יש לכתוב על דף נפרד. התומר לא יוחזר.

יש לשלוח את ההצעות עד יום שישי, כ"ו בתמוז תשמ"ז, 24.7.87, למענה של פרסי ישראל, משרד החינוך והתרבות, ת"ד 292, ירושלים, 91911.

התייצבות בשוק המניות

מאת מרדכי זפט

באה שבת, באה מנוחה. לאחר מלפר ימי „בוסים" בבורסה, אם בעליה, אם פיריחה, נרגע אתמול שוק המניות והמעילות כי כאילו לא ידעה מה ארע במסחר בימים הקודמים. היקפי המחזורים מאוד הצנמצמו וגם ההנחות היו מי תנוה — עד 5% לטובת הכיוונים.

אתמול בבורסה

בסיכום נקבעו 152 עליות, 103 ירידות ו־143 נייר נסחרו ללא שי־נוי בשער.
הדרשם שהתקבל הוא, שקרנות־הנאמנות „אותתו" „למקוריים" כבר במסחר ב„משתנים", כי הבל

בעקבות מחאת התברים הדתיים
הסתדרות עובדי המדינה ביטלה הנופש באילת שכלל טיסה בשבת

מאת חיים פיקרש סופר „הצופה"

„אני מבור כי להבא נמנע מלתכנן ולהתקשר עם עמקות שמעילותם מתחילה כשבת" — כך כתב ראובן בן עמי, מזכ"ל הסתדרות עובדי המדינה למשה מוחה, נציג הסוכן המזרחי ב־הסתדרות זו, בעקבות המחאה על ארגון מפעלי נופש וטיולים באילת, על ידי פעילי קדמי המדינה, שבחלקם מכבדים ב־שבת.
סופר „הצופה" מסיף כי הודעה זו של ארגון הנטישה לאילת ב־עצם יום השבת הביעה את המר־ני החברים הדתיים ושומרי ה־מסורת מבני חברי הסתדרות עוב־די המדינה, והתברר כי לאחר זה, עליו זיה הנום אחרון הנדלמן, יו"ר ועדת החבראה, לא היתה כלל הישגות ולכן הוסדר שנעדר בשיתוף עם חברת „קל" לשירותי נופש וטיול — בזסל.
עם זאת מבטיח, כאמור, מזכיל הסתדרות עובדי המדינה שלהבא לא יזמו כל פעולה שתוזיה ברוכה מחילול שבת.

חיפה

בבית הכנסת לנוער בבית"ס „יכנה — נצח ישראל"
התפילות בליל שבת לפי זמני ה־דלקת נרות, ובשבת בבוקר ב־8.15 לפני התפילה ב־7.30 שעור בתל־מוד מפי הרב ישעיהו גבר, רבן של בית הכנסת לפני הקריאה לימוד בשבועות לזכרם של תלמידי ביה"ס שנפלו במערכות ישראל.
בית הכנסת הפרקל המזרחי (רח' החלוץ 59)
בשבת בשעה 7 בבוקר יתקיימו 2 שיעורים בתנ"ך ובגמרא מפי מ־בוים המר בשעה 10.30 שיעור ב־חג רמבים מפי יוסף קריצר.

שערי המניות

המניה	השער	השינוי בגו'	השינוי ב־%
טעבות 0.1	2300	+ 65	+ 2.9
הבינלאומי	6729	+ 67	+ 1.0
פי.בי.	8000	+120	+ 1.5
אי.די.בי. רג'	91170	—100	— 0.1
אגוד	67693	+120	+ 0.2
דיסק' א'	116150	—600	— 0.5
מזרחי ש	*37510		
פועלים ש	*61968		
כללי	*158650		
בזיל	*39280		
מימון 1.0	52171	+700	+ 1.4
אדגים	26850	—1800	— 6.3
לאי מש ש	*8900		
פתח"ש	*3310		
משכן	3410	+100	+ 3.0
צצאות	*20800		
ספחות ש'	22699	+800	+ 3.7
מיב	8300	—100	— 1.2
שלטון			ה.מ.
לאו תעש' ש	*13050		
המנה	385	— 11	— 2.8
סקוריפס	*1320		
שופרסל א'	14200	—290	— 2.0
דלק	5686	— 14	— 0.3
אדגן 1	709	+ 7	+ 1.0
אחרים	*1300		
אפריקה 1.0	*41600		
נכסים	*3700		
גב ים 0.5	*4275		
הבשרה	87228	—438	— 0.5
ישפרו	4800	+ 20	+ 0.4
ישרס	1900	—900	— 4.5
כלל גדליון	716	— 22	— 3.0
מגרב	2660	+113	+ 4.4
נאות אביב	14001	+501	+ 3.7
רסקו מו'	4873	+200	+ 4.3
פולגת 4	3750	+ 70	+ 1.9
פוליגון	*10900		
אורדן	10279	+526	+ 5.4
כבלים	70500	—1500	— 2.1
קופ' פח 1.0	*5100		
אלקו ש	*6337		
אלקטרה 5.0	1440	+ 70	+ 5.1
כלל אלק'	*2869		
אי.פי.	212	+ 8	+
אי.פי.	212	+ 18	+ 3.9
תצש' מדיול	785	+ 35	+ 4.7
דשנים 5	*1860		
חיפה כימי'	1000	+ 10	+ 1.0
סבע	12409	—157	— 1.3
ים המלח	2895	+ 15	+ 0.5
פטרוכימים	781	+ 31	+ 4.1
פרוטאורים	47145	+2245	קו
מפעלי נייר	*43200		
פולק 5	*1880		
כרכזית	12831	+ 96	+ 0.8
כלל תעשי'	265	+ 5	+ 1.9
אי.די.בי. פתי'	9950	+150	+ 1.5
החברה 1	*3950		
אמפא	31690	+2881	+10.0
פועלים הש	*11350		
דיס' הש	*6470		
מזרחי השק'	37970	—800	— 2.1
יצוא	15714	—486	— 3.0
יוזן	2600	—100	— 3.7
כלל יש 10	1370	+ 40	+ 3.0
מז' ושו	3509	+ 9	+ 0.3
עזן 0.5	*3405		
פמה 0.5	*7600		
מז נפט	*36098		

* ללא שינוי

בתנועה

תל אביב

שבת שבת
„אהל שמו"
בשעה 18.20 אחה"צ ישא דברו הרב אליעזר כהן על אישיותו של ר' שמעון בר־יוחאי ז"ל.
הרב ש. זלמן הוכמן ידבר בע־ניני הילולה ברשב"י ובמנהגי ל"ג בעומר.
החזן מר משה צימרין ישמיע שירים מעניני דיומא.
הרצאתה של הרבנית הסופרת ב־חמה רבינוביץ בבילי" בשעה 10.30 בגושא ל"ג בעומר ומשמעותו.

בבית הכנסת הגדול בתיא
רח' אלנבי 110
יעבור לפני התיבה החזן נפתלי בלם. לפני קבלת השבת, השעור ברמבים מפי נשיא בית הכנסת מר אברהם הפרוגי בהלכות יסודי ה־תורה ה', איד בגושא: „משגי קי־דוש השם". מנחה: 7.30 שחרית 8.00".

מסיבת הילולא בבית המדרש של „האדמו"ר"
הרב אליעזר שפירא
במוצאי שבת, ליל ההילולא ל־תנאי הקדוש רבי שמעון בר יר־חאי וכן ההילולא של האדמו"ר הק' מהרי"ר מנחם מנדל מרקא. תתקיים בשעה 8.30 מסיבת הילו־לא בבית המדרש של האדמו"ר ה־רב אליעזר שפירא, רח' מקולוב 80.

הנועה האשה החיבת לאומית
יום ראשון —
בהמשך שיתקיים רח' המצרכה 40 ת"א המרצה: מר משה בלידאי.
במגין הנוער הדתי קריה שלום ה־מרצה: הרבנית סגל.
בדרך הנצחון בביהכ"נ בשעה 11.15 למנה"צ ציי הרבנית גולדש־מיט.
יום שני
בשעה 8 בערב חוג התנ"ך ציי הרבנית גרשמים.
יום שלישי
שעור הכנ"ך עם הנבי מרים עץ חיים בשעה 5 אחה"צ במעונה אמונה רח' דיזנגוף 209 תל־אביב.
חת דרומבים
בשעה 5 אחה"צ בביתה של החבי שרנבלום ברוריה רח' פינלס 10 תל־אביב. המרצה: הרבנית נחמה רבינוביץ.
יום רביעי
חת ההנ"ך עם הנבי מלכה אפיר בשעה 8 בערב בהכשך שיתקיים רח' המצרכה 40 תל־אביב.
אמונה —
הנועה האשה החיבת לאומית בבתי שכת ב' פרן הבמ"ש 30.5.87 נקיים אי"ה ערב לציון 20 שנה להתיחד ירושלים במלון הילי־טון ת"א.
ביי אייר הבמ"ש 25.5.87 נערוך סיול בעקבות שחמי ירושלים עם מדריך ונשתתף בבנס התנ"ך שיתקיים ב־אותו יום בבניני האומה בירושלים. מחיר 15 ש"ח.
ביום שני יום פרן הבמ"ש 15.6.87 בשעה 5.30 אחה"צ ההנגה מירלה אפרת באולם הבימה תל־אביב.

ברס רוטשילד לחינוך לזכר מקס רואו ז"ל
(מנכ"ל יד הנדיב לשעבר)

קרן רוטשילד תעניק עבור שנת תשמ"ז/1987 פרס רוטשילד לזכר מקס רואו ז"ל, בגובה של 16,500 שקלים.

הפרס יוענק למורה, מנהל/ת או מפקח/ת שהצטיינו בעבודתם ותרמו תרומה מקורית בתחום החינוך בארץ משנת תש"ח (1948).

בהתאם לתקנון הפרס, הצעות מועמדים תתקבלנה מאת:
א) מנהלי מחוזות של משרד החינוך והתרבות
ב) מנהלי מחלקות חינוך עירוניות
ג) מפקחים כוללים, משרד החינוך והתרבות
ד) ראשי יחידות, משרד החינוך והתרבות
ה) נציגים של בתי ספר לחינוך שליד האוניברסיטאות

ועדת הפרס: הנוסף שיתלוים בפנין העבקת הפרס הינו ועדה בת שבעה חברים שמנמנה ע"י יד הנדיב שחבריה הם:
* מר אליעזר שמואלי — יו"ר
* מר שמואל בנדור
* ד"ר אבימה לוטבדר
* מר דוד פור
* ד"ר יונה פלס
* ד"ר יצחק פרידמן
* ח"כ מאיר שטרית

לוח זמנים:
את הצעת המועמדים יש לשלוח בדואר רשום לא יאחור מכ"ט באלול תשמ"ז (23 בספטמבר 1987) לפי הכתובת: פרס רוטשילד לחינוך לזכר מקס רואו ז"ל, יד הנדיב, רח' אבן גבירול 16, ירושלים 92430

הפרס יוענק לקראת חודש טבת תשמ"ח (ינואר 1988)

ב"ה
מכללת תלפיות
רח' רב דוד 16 — תל־אביב

הזמנה
לתערוכה לימודית בנושא
ירושלים
לרגל 20 לאיחודה מחדש

בתערוכה 16 מרכזי למידה שהוכנו ע"י תלמידות שונות ב־, כישום מגווני של חקירה בדרך הלמידה הפעילה.
התערוכה תהיה פתוחה במכללה בימים:
כא', כב', כה', כו', כז', כח', באייר
20, 21, 24, 25, 26, 27, במאי
בשעות 9.00 — 14.00
ציבור המחנכים מוזמן

פארק היהדות ב"ב
מרכז הדגמה ארצי למצוות הארץ

בס"ד
הודעה לבתי ספר!
לקראת סיום שנת הלימודים ושנת שמיטה ה'תשמ"ז — הנגו שמחזים להודיעכם
שהאתר פתוח לביקורי תלמידים
גם במסגרת הטיולים השנתיים
במקום — הדגמות של צמחי תנ"ך, משנה והלכה, מסחרים לנושאי שמיטה, כלאים, ברכות ועוד.
כמו כן — הצגה של חממות, מדרגי מים, חצר, קש, אצות, פטריות, כולל הצגה של אבחרים מהוכמים — פרי השיגו המחקר הקלאי המדעי לשורות ה־הלכה.
מורים ומנהלים! — נצלו את ההזדמנות לסיכום שנת השמיטה בדרך מיוחדת וחוויתית ובחיזוק הקשר של התלמידים לארץ ישראל — לא רק דרך נוף הארץ — אלא, בעיקר, דרך מצוות הארץ.
פרטים:
בטלפונים 03-787441 03-703506, או כתבו להיר 99 בני־ברק

הסתדרות הפועל־המזרחי
תרבות • הסברה • ארגון • עליה וקליטה •
איגוד מקצועי • מפא • מוניציפלית

מועצה אזורית מרום הגליל — משרד הדתות — חבר המועצות הדתיות — מכון לחזנות — צפת הגליל

בס"ד
„בר יוחאי נמשחת אשריך שמן ששון מחבריך"
ביום ל"ג בעומר מצדיעים לגליל

ביום ראשון י"ח אייר תשמ"ז, יום ל"ג בעומר, נקיים אי"ה עליה למירון מכל קצוי הארץ, במבצע התנועה מצדיעה לגליל.

בתכנית:
6.00—6.30 סניפים מתארגנים בדרכם למירון. פרשים במכוניות זמנים.
9.30—10.30 התכנסות במבצר בירה והתארגנות. (בירה מרכזת ע"ד מקברו של ר' יוחנן בן עזאל ז"ל ר"מ ממירון).
10.30—13.00 במה מרכזית במעמד רבנים, חברי כנסת, אנשי ציבור, חברי לשכה, ראשי ערים.

יברכו: חשר יוסף שפירא
מזכיל התנועה — הרב יצחק לוי
מזכיל הפרמ"ז — מר אלעזר אבטבי
מזכיל לענייני דתות — מר רפאל בן נתן
מזכיל מרכזי — מר שאול יהלום

הרצאה: דברי תורה על מהרבו של ל"ג בעומר מפי בן צפת ח"כ הפרופ' אבנר חי שאקי
ברכת חבר המועצות הדתיות — מפי ח"כ דוד רבינו
את ברכת המשורר לעניני דתות יביא מנכיל המשרד — מר זבולון אורלב
מר אהרן מעתוק מ"מ ראש מועצה אזורית מרום הגליל

תכנית אמנותית:
הזמר משה גיאת
הזמר אורי שבח • הזמר פייטן אהרן עמרם •
אמנים מוסיקנים • לחקת שמיים עם הזמר דני חדד

מנחה: מר משה חביא, יו"ר האגף לתרבות

— ציבור המבקש להגיע עד השעה 10.00 למבצר בירה ליד צפת.
— לבאים מהמשלה הדרומה מומלץ לבחר מסביב החוף, דרך כביש זכרון יעקב — צומת גלבוע — יראה שינה ולעלות לצפת המסמן יחית שילוט לאתר.
— בל נשכח מן ההנעה כולה ההלכה להודות עם תושבי הגליל וישראל המסר.
אישבל יצדר.

הכניסה חופשית — הציבור מוזמן
בברכת כה לחי
עלה נעלה ונתעלה
משה הביא
יו"ר האגף לתרבות

הצופה
עיתון יומי
HATZOFE
DAILY

תפוצה: הוצאת בע"מ. יעודה: עשה אלעזר, מערכת ומנהלה תל־אביב, רח' המשגר 66 ת"ד 33605, ת"ד 2045, חשבון נמס הדואר 441144, סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1148 טל': 02—234910, מערב של 02—639524, סניף חיפה: יח אורלוזורוב 3, טל' 04—663628
* דפוס העשוי בע"מ ת"א
אין המעיבה אחריות לתוכן הפרסומים. ולמענם

בתי חולים

יום שישי
ירושלים: הדסה עין כרם (ילי־דים, פגיעות, ניתוחים). ביקור ה־לים (נשים, א.ש.ג.), שערי צדק (כלי־הדגיה). הדסה הר הצופים (אורי־תופדיה).

שבת
ירושלים: ביקור חולים (ילי־דים, א.ש.ג.), הדסה עין כרם (מנ־ים, נשים ניתוחים, שערי צדק (כלי־הדגיה), הדסה הר הצופים (אורי־תופדיה).

שערי חליפין בחט"ח
בנק המזרחי המאוחד

שערי קניה ומכירה של בנקנוטים והעברות במטבע־חוץ ליום 14.5.87, עד למחרת בשעה 12.30 לעסקות בדולרים עד לסך 1,000 דולר וביתר המטבעות עד שווי 500 דולר, יהיו במפורט להלן:
בנוסף לשערים דלהלן יש לגבות עמלה בשיעור של 0.75%

המטבע		יחי'	שער קניה	שער מכירה	שער קניה	שער מכירה
			שקים העברות		בבנקנוטים	
ארה"ב	דולר	1	1.5771	1.5968	1.55	1.63
בריטניה	ליטרה	1	2.6369	2.6698	2.59	2.73
גרמניה	מרק	1	0.8778	0.8888	0.86	0.91
צרפת	פרנק	1	0.2634	0.2668	0.24	0.27
שוויץ	פרנק	1	0.7803	0.7901	0.76	0.81
הולנד	גילדן	1	0.7710	0.7844	1.05	1.11
שוודיה	כתר	1	0.2513	0.2545	0.24	0.26
נורווגיה	כתר	1	0.2360	0.2390	0.22	0.24
דנמרק	כתר	1	0.2338	0.2368	0.22	0.24
פינלנד	מרק	1	0.3617	0.3663	0.35	0.37
קנדה	דולר	1	1.1760	1.1908	1.14	1.22
אוסטרליה	דולר	1	1.1197	1.1337	1.06	1.17
יוון	דרכמה	1	0.7869	0.7968		
אוסטריה	שילינג	10	1.2477	1.2633	1.22	1.29
אירלנד	לירה	1000	1.2159	1.2311	1.14	1.26
יפן	ין	100	1.1305	1.1447	1.11	1.17

* רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 100 כתר.
** רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 10,000 לירות
לגבי בנקנוטים בערכים גבוהים יותר יש לקבל את השער מהבנק לעסקות חוץ.

שערים יציגים

להלן השערים היציגים ל־14.5.87:

סל	1.6765
דולר ארה"ב:	1.5870
מ"ג:	0.8843
ל"ט:	2.6519
פר"צ:	0.2649
ין יפני: (100)	1.1340
פל"ח:	0.7846
פר"ש:	1.0757
בת"ש:	0.2532
בת"נ:	0.2375
בת"ד:	0.2351
מר"ק:	0.3639
דולר קנדי:	1.1846
דולר אוסטרלי:	1.1303
רנ"ד:	0.7896
פר"ב: (10)	0.4264
שיל' אוס': (10)	1.2543
לירה איטלקית: (1000)	1.2215
לירה איר"ת	2.2649
פזטה ספרדית: (100)	1.2618
יחידת מטבע אירופית	1.8376
דינר ירדני:	4.7134
לירה לבנונית: (10)	0.1377
לירה מצרית:	0.8114

בתי נורקחות

יום שישי
ירושלים, אל חיים, בית חנינה מול מחנה נוה יעקב, טל' 859386.
תל אביב: שדה דב, רח' האוגנר 3, תכנית ל', טל' 428510; מעין חיים, סניף צהלון, שד' ירושלים 98 יפו, טל' 822986.
נהריה: קופ"ח הכללית, רח' חיים עוזר, טל' 905271.
חיפה: הנשיא, שד' הנשיא 33, טל' 333312.
בני ברק — רמת גן: רמת אהק, רח' ירושלים 96 רמת גן, טל' 721968.

יום שבת
ירושלים: קופ"ח של ההסתד־רות, מרפאת רוממה רח' המ"ג 28, טל' 523191.
תל אביב: שדה דב, רח' ה־אוגנר 3, תכנית ל', טל' 428510; זיוה, רח' אצ"ל 52, שכ' התקווה, טל' 378403.
נתניה: הנשיא, שד' ויצמן 36, טל' 23639.
חולון: חורי, רח' סוקולוב 70, טל' 842433.
פתח תקוה: קופ"ח הכללית, רח' חיים עוזר, טל' 905721.
חיפה: פבזנר, רח' פבזנר 27, טל' 664073.
בני ברק — רמת גן: יהלום, רח' קרניצי 63, רמת גן, טל' 721968.

מוצאי־שבת
ירושלים: פרית משה, רח' קולית משה 1, טל' 526135.
תל אביב: שדה דב, רח' ה־אוגנר 3, תכנית ל', טל' 428510; זיוה, רח' אצ"ל 52, שכ' התקווה, טל' 378403.

לוח ירושלים

● אם אתה חרוץ, מוכן לעבוד קשה ויש לך נסיון כאיש מכירות בענף הפרסום, אתה יכול להרוויח משכורת סמבדת. תמבה ל־02-525203.

● להעברת 3 חדרים משופצת + טלפון ק"ק בשפניה ירושלים. טל: 02-810264.

לוח הצופה

● לקיבוץ דתי במרכז הארץ ד' לרש סכה. טלפון בשעות הערב 03-9571831.

● בבני ברק 3 חדרים ק"ב + דודיש ליד השלישות עם אפשרות בניה על הגג. טל': 03-706555, 03-663217.

דירה בת 3 חדרים
בקרית משה
באיזור דתי — קומה ב'
02/521882 מכל שעות היום

רדיו

06.00 „שמע ישראל"; 06.02 „צ־לילי בוקר"; 07.07 „מה נשמע"; 07.09 „האמונה ניצוחה"; 09.00 „קונצרט בוקר"; 11.57 „פינת ה־שיר"; 12.00 „מן הרשת"; 13.05 „בהאמונה ניצוחה"; 15.00 „לקראת שבת"; 16.00 „לבקשתכם"; 18.00 „דור ההמר".

מוצאי־שבת
21.05 „אופרה".

רשת א'
06.00 „שמע ישראל"; 06.15 שיר דורים לעולים; 07.30 „רדיו־קל"; 07.58 רגע של עברית; 08.05 „מעמי המזרח"; 10.05 „הזאר עיניבר"; 11.10 השידור הימי לבתי"ם; 11.30 „שירי עמים"; 12.05 „מעורב ים־תיכוני"; 14.06 „בראש צעיר"; 15.00 „קבלת שבת" — פרשת „אמור"; קריאה בתורה ובהפטרה בטעמי המקרא; שיחה על פרשת ה־שבוע; דמויות מתוך הפרשה; פינת ההלכה; 16.05 „בגשא במוקד"; 17.10 „שיר ליל־שבת"; 18.06 „מוסף רדיו לספרות".

מוצאי־שבת
20.30 שידורים לעולים; 22.05 „מוסף רדיו לספרות"; 23.05 „הבן המרי".

רשת ב'
06.06 „שמע ישראל", „מה טובו אהליך יעקב" וסיכום המשנה היו־מית; 06.12 התעבלות בוקר; 06.22 לחקלאי; 06.30 סקירת מאמרי ה־מערכת של עתוני הבוקר; 06.40 „מה נשמע"; 06.53 „אור יוקר"; 06.57 רגע של עברית; (בציעות ק־לות בין 06.00 ל־08.00); 07.00 „ה־בוקר הזה"; 08.05 „כל צבעי ה־רשת"; 11.40 הדעות; 12.05 חד־שות מקומיות; 12.10 „שריקת פחי־חה"; 13.05 „בחצי היום"; 14.06 „לראות או לא לראות"; 14.45 „מה נשמע"; 15.05 הדעה על זמני כני־סת השבת; 15.06 „בשמים לשבת"; 16.05 „עובר ושבר"; 17.05 „מאחורי הכותרות"; 18.06 „זכרון דברים".

מוצאי־שבת
20.45 „המבדיל"; 20.47 הדעות; 21.05 יומן השבוע; 22.05 פרקי ה־יום בתנ"ך; 22.10 „מלוחה מלכה"; 23.05 „מסקול"; 00.10 „לילה טוב".

גלי צה"ל
05.45 פרקי אבות; 05.55 בשיפ מילולי; 06.00 אות פתיחה השידו־רים; 06.05 צלילי בוקר; 06.30 „פני קדים ציון"; 07.07 „נשמת בוקר"; 08.05 בוקר טוב ישראל; 09.05 בי־לדי נצים; 11.05 „קולה של אמא"; 12.05 „מנדלים"; 14.05 „עוד לא שבת"; 15.05 „הדרך"; 16.05 שיר בשקט בשקט; 17.05 „רבעים דוקר מנעריים"; 18.05 „אבות ובנים".

מוצאי־שבת
21.00 מבט לתרשות; 21.30 „קול־ציל שבת"; 22.05 „מסורת מסו־רתי"; 23.05 „עושים מדיבה"; 00.05 ציפורי לילה מאוחר; 02.00 מבוא ידיעות; 02.05 לא רחבים לישון; 05.00 מבוא ידיעות; 05.05 צלילי בוקר — שירים עבריים.

טלוויזיה

טלוויזיה חינוכית
08.00 פלמקסם — עד כאן; 08.03 שעת כושר; 08.15 לשת רבנן; 08.40 מסך לספרות (יסודי); 09.00 מוס־קה ד'—ו'; 09.20 לשון ותקשורת ג'—ה'; 10.05 חשבון ו'; 10.30 ה־גיל הרך — בביתו של פיסטוק; 11.00 מדעי הטבע (יסודי); 11.15 תנ"ך חתרבות (יסודי); 11.45 יחזי באחר־נה.
13.15 האוניברסיטה הפתוחה: צ־ריאות — הבהיה בדרך; 13.45 סל־מסקס — עד כאן; 13.50 בשרת פל־פלת; 14.00 הבריות — פרק ח': הכת החי; 14.30 משפחת פליסר — פרק 18; 15.25 מגברי בראשית — פרשה אמור; 15.40 מאה ציורים מ־פורסמים; 16.00 עיב חדש — מוסף לשבת.

טלוויזיה כללית
מוצאי־שבת
20.30 „ברוטים"; 21.00 מבט לתרשות; 21.30 תשדיר שידות; 21.35 ספורט; מסחק השבת; 22.35 „מן הכלו" — חבית בידור וקסמים; 23.05 „המיל המרשיע"; 21.45 „פ־טקו של מקומי — ל"ג בעומר, מבט אל מירון; הדעות הלילה.

על ל"ג בעומר והרשב"י

במוצאי השבת, בבלי צהיל, ב־שעה 10 חמש דקות, תשדיר ש"י חתו של התעתאי יונה כהן „על ל"ג בעומר והרשבי בעדות ישראל.

תיקון
בכותרת המדור „בין הפרים הה־חוקי בבלין יום אחמל נפלה טעות דפוס, וצ"ל: שיטיים משמשותים בפקודת המשפרת.

מכזאן אל-אصل

29 זוגות בלבד ינשאו בל"ג בעומר בתל־אביב

מאת קנת אבניאלי כתבת עתי"ם

29 זוגות מתל־אביב ינשאו בל"ג. בעיר שיהיל ביום א', לעיתת האגלה מ־40 זוגות שי־נישאו בל"ג בעומר אשתקד. נזכור זה בפי לכתבת עתי"ם ה־רב יהודה לנדאו, הרב של צפון תל־אביב ומנהל מחלקת הנע־שואין ברבנות הראשית מ־תל־אביב.

הרב לנדאו מצה שתי אפשרו־יות שיכילות להסביר את הירידה במספר הנישואין. האחת ש־בשנה שעברה התקיימו חתונות גם בערב ל"ג בעומר בניגוד להשנה, מכיוון שערב ל"ג בעומר יחקיים השנה במוצאי שבת. ההסבר ה־

בית הכנסת המרכזי מנוה צוף ייחנך ביום ראשון ל"ג בעומר, יום אייר, בטקס חגיגי בהשתתפות שרים, רבנים, חכמים, משפחת הנדיב ואורחים רבים.
מבנה בית הכנסת נתון בראש גבעה רמה מבריכו האחורי של הירשון. בהיכל המבנה — בית בעמה, אולם שמחה, בית מדרש וחדרי עמה. ביצוב הארכיטקטוני בכסא על בדית אחל, המזמה משם מאת משמעות, המסתיימת בטגן-דוד. הקיר האולם בנוסה שמיה אבנהוי בגרסא שמנה הגדיב. בין מאות המבנה — שמה ובדיים המבאיים עשת יפי הבריאה. מבריכו אולם התפילה עורת ישראל ואילו שש האותה הקמצה את האולם מבמשות בעזרת נשים, כיסה למבנה וארון הקודש. המבנה מרכב מקורות בשון מעינות זו לזו ומאיתן ביטוי אבן לכל היקפו. המבנה הנכון עיי אדריכל ד. נוסר.

29 זוגות בלבד ינשאו בל"ג בעומר בתל־אביב

הפתדרות הפועל המזרחי
הדור הצעיר

עיריית תל-אביב—יפו
אגף תרבות נוער וספורט

מרכז הסברה

אור „וירושלים"

הצדעה לרגל 20 שנה לאיחודה

חננו מתבבדים להזמין את הציבור להיכל הספורט ביד אליהו, ביום רביעי כ"ח באייר (27.5.87), בשעה 20.30, לעצרת, במעמד:

רבנים, שרים, ח"כים ואישי ציבור

בתכנית:

- יהורם גאון
- חזיון אור-קולי מרהיב
- תזמורת משטרת ישראל
- מקהלות ענק

מנחה: אבשלום קור
מנצח ומנהל מוסיקלי: סגן ניצב מנשה לב-רן
הפקה: נטע ריתנבלט — מרכז ההסברה

מחיר הכרטיס: —15 ש"ח

ניתן לרכוש כרטיסים במשרדי הדור הצעיר רח יאבן גבירול 166, תל־אביב טל. 444151 וכן אצל הסתדרות הפועל המזרחי — הדור הצעיר.

מכון שלום הרטמן

מודיע על המשך

הרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח

הלימודים במכון בנויים על גישה המתווה שילוב בין הפתיחות ורוחב האפקים של עולם המחשבה והמחקר המודרני לבין המעורבות וההעמקה המאפיינות את עולם הלימוד היהודי-מסורתי במיטבו.

דגש מיוחד מושם על נסיון לחשיפת רבדי המשמעות הערכית והרעיונית שבמקורות ועל עיון (ביקורתי) בדרכים אפשריות לקישור בין רבדים אלו לבין המציאות החברתית והערכית שלנו.

הלימודים במכון מתקיימים בשעות הבוקר ורבים מן התלמידים משלבים את לימודיהם במכון עם לימודים אוניברסיטאיים או פעילות אחרת.

עדיפות בקבלה ניתנת למתעמדים ולמתעמדות המשלבים חשיבה מקורית ועצמאית, רקע קודם טוב בלימודי מקורות, ומעורבות אישית בשאיפה לממש חברה יהודית פלוריסטית בישראל.

מספר מצומצם של מלגות יחולק בין המעולים שבתלמידים.

לקבלת טפסי הרשמה נא לפנות:

מזכירות מכון שלום הרטמן, רח' רחל אמנו 28,
ת"ד 8029 ירושלים, טל' 02-699418/9.

דרישה לדרג את רמת המוסכים כפי שמקובל בבתי־המלון

מאת סופרנו בתל־אביב

דרישה לפרוג את המוסכים ב־ארץ לפי סדר הכיתה של בתי המלון, הועלתה על ידי הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות.

הדרישה הועלתה על ידי יצחק כספית מנהל מחוז הרכב ברשות לצרכן. לדברי, הסיווג ינתן על בסיס של רמת שרות ותקינון, שטח המוסך, הפבדה הטכנולוגית, היחס אל ציבור הלקוחות ועוד.

הרשות להגנת הצרכן קובעת כי כיום אין לבעל הרכב כל אפשרות לדעת כמה שעות תיקון הושקעו במכוניתו ועל כן כל קביעת מחיר בהתאם לכך "היא שרירותית בר־יעודה ונתונה להחלטתו של בעל המוסך ועובדיו".

ראש הממשלה יתרום 600 ש"ח עבור תושב ב"ש הממתין להשתלת כבד

מאת משה גיר

ראש הממשלה יצחק שמיר הודיע לאחרונה כי יתרום 600 ש"ח להצלת חייו של יעקב רבאשי מבאר־שבע הממתין ל־השתלת כבד בטוסר.

בשיחה טלפונית בין יו"ר ארגון עובדי עיריית באר־שבע אנדרה אזן וראש לשכת ראש הממשלה צחי הנגבי סוכם כי סכום זה יתו־רם באופן יוצא מהכלל ע"י ראש הממשלה.

ראש עיריית באר־שבע משה דיל־ברבן וחברי הועדה להצלת חייו של יעקב רבאשי קיבלו בברכה ובקורת רוח את הוראת ראש ה־ממשלה.

● ראש המועצה עמיל פרץ, בשי־תוף מרצצת שדרות, הזליטו לי־סד בשדרות מינהל להקמת „אי־זור ייצור לייצוא חופשי" בפארק התעשייתי הקיים של שדרות. ה־יזמה להקמת ה„איזור" מתבססת על הצעת החוק ל„איזורי ייצור ל־ייצוא חופשיים" שהונחה על שולחן הכנסת בימים אלה.

כפר הרא"ה

מושב עובדים של הפוהמ"ז

מבקש הצעות לתפקיד

מזכיר גזבר

לפרטים נא לפנות למזכירות מושב כפר הרא"ה
מיקוד 38955 טל' 06-365250 / 366333

עתה אפשר וכדאי
לרכוש בהנחה גדולה

את ספרו של יונה כהן

ירושלים במצור

לפנות: 02—522016 ; 03—201561

למושב שיתופי תורני קשת ברמת הגולן

דרושים לשנה"ל תשמ"ח

1. מנהל/ת לביה"ס
2. מורים/ות כיתות א'—ג'
3. גננות ועוזרות גננות
4. מטפלות לגיל הרך
5. רכז/ת נוער

מגורים במקום

בדבר פרטים:
נא לפנות לועדת חינוך קשת רמת הגולן 12410,
טל' 06-960503, 06-760508.

דרוש משקיע רציני

למלון וכפר נופש דתי בשומרון בשלבי הקמה-גמר.
ההשקעה הדרושה — בין 200.000—500.000 דולר.
טל' 05-343003 / 342883.

ארגון המורים הדת"יים בישראל

הוועדה להענקת תעודות יקיר החינוך הדתי תשמ"ז

מודיעה

כי הנכבדים:

הגב' צפורה אלשיך	—	תל-אביב
הרב אריה בינה	—	ירושלים
הגב' אלזה גולדמן	—	פ"ת
הגב' חדוה וייס	—	בת-ים
הרב משה כהן שאולי	—	אשדוד
מר אלכסנדר מלכיאל	—	בני-ברק
מר אליעזר פינצובר	—	ירושלים
מ אברהם רון	—	ירושלים
מר יואל שיפטן	—	פ"ת-ירושלים
הרב חיים שקל	—	פ"ת

התכבדו בקבלת התואר

יקיר החינוך הדתי

טקס הענקת התעודות יתקיים אי"ה ביום ראשון ג' בסיון תשמ"ז (31.5.87), בשעה 16.00 — בבית מרכז המורים, רח' בן טרוק 8, תל-אביב.

במעמד

שר הדתות — זבולון המר
רבנים, אישי ציבור ואנשי חינוך

מכיריהם ומוקיריהם מוזמנים להשתתף במעמד זה לכבוד יקירי החינוך הדתי.

המזכירות

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל־טוב

להולדת הבנים/הבנות

אור יעקב וחידות	— תאומים	כרמל אברהם ודבורה	— בן
אקשטין משה מנחם ובילה	— בת	כהן אהרן ואולגה	— בן
אוזיאן חיים ואליס	— בן	לדרמן שלמה וחנה	— בת
אוזיאן ארמוני ושושנה	— בת	לה רפאל ורבקה	— בן
אמרגין משה ואסתר	— בת	לאיר אריאל ואורה	— בן
אליאקי רב וחינה	— בת	לשם אלחנן וגאולה	— בן
אילת סעדיה ועליזה	— בן	מרקוביץ ראובן ואירים	— בת
אורלמן חנוך ושרה	— בת	מרסיאנו שלומון ותמר	— בת
אבוטבול דקי וחמדה	— בן	מורדי אברהם ורבקה	— בן
אוחנה מיכאל ושרה	— בן	נתנס יגאל ושושנה	— בת
אלקובי מיכאל וסימה	— בן	עוריאל אברהם ואסתר	— בן
אבוקסיס דוד ואורנה	— בת	עובדיה אליהו ועליזה	— בן
אריל שמעון ואולגה	— בן	עוד יצחק ויעל	— בת
אורבוך מרק ושרה	— בן	עמרם יצחק וחנית	— בת
ברוש משה וחנודה	— בן	פרידמן אפרים ושרה	— בן
בן אור שולמית	— בן	פרידמן אפרים רצביה	— בן
בומגני בנימין ותלמה	— בת	צדיק אברהם ורבקה	— בן
ברגשטין אליהו ותחומה	— בת	קרויזר שמחה וחבורה	— בן
דוסקי יעקב ושולמית	— בת	קצנלבוגן ליבוש ואסתר	— בן
דגן בן ציון ומזלי	— בן	קליין שרגא ורבקה	— בת
הרשלר אליעזר ושרה	— בת	חמי יהונתן וסובה	— בן
וייצמן שלמה וחבורה	— בת	רפאלי אלחנן ותעוזה	— בן
וקנין יוסף וחרנה	— בת	שנידר שמואל ושושנה	— בת
חממי אהרן ורחה	— בת	שיש משולם וחבורה	— בן
חנון יעקב וחרסה	— בן	שריג בן ציון ובלוריה	— בת
יעקבי דוד ומקס	— בת	שמואל אליהו ורחל	— בן

יזכו הורים לגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים

ההנהלה

אמונה

לבית הילדים „אחוזת שרה"

דרושים:

- מדריך/ה לשנה"ל תשמ"ח מגורים במקום חובה
- פסיכולוג חינוכי — ½ משרה שעות עבודה גמישות
- מורה לסדנת אומנות ¾ משרה

מועמדים דתיים
בעלי משרדים מתאימים, יפנו לטל' 03—971504, 03—782578.

אמונה

תנועת האשה הדתית לאומית
מחלקת ארגון

ימי עיון למזכירות
יתקיימו אי"ח, בימים שלישי ורביעי כ'-כ"א אייר תשמ"ז (19-20.5.87) — ברמת-שפירא

הרצאות מרכזיות:
א. יעדיה של „אמונה", התנועה הדתית לאומית והסתדרות הפועל-המזרחי.
ב. דרכים בהצגת נושאים.
ג. ארגון מתנדבות — כיצד?

תחבורה לרמות-שפירא:
מירושלים: תחנה מרכזית קו 085, בשעה 9.30 בבוקר.
מתל-אביב: מאסף לירושלים, יורדים בתחנת שואבה; תחבורה המתין שם בין 9.30—9.00 בבוקר.

המזומנות מתבקשות לדייק

למזכירות העולמית של בני עקיבא

דרושה כתבנית עברית אנגלית

שומרת מסורת — למשרה מלאה
— רצוי ידע במעבד המלילים —

לפרטים
נא לפנות לטל' 03-264153, בין השעות 9.00—15.00

שירותי וסיעות לחגיגות ל"ג בעומר במירון

באישור המפקדים על התעבורה

שירותי הסעות מיוחדים לחגיגות ל"ג בעומר במירון וחזרה יתקיימו במוצ"ש י"ז באייר 16.5.1987 וביום א' י"ח באייר 17.5.87.

ערב ל"ג בעומר מוצ"ש 16.5.87

למירון		ממירון	
עם צאת השבת			
בת"א	עד 22.00	לת"א	עד 24.30
(רציף 7 חוצר התחנה המרכזית)			
מחיפה	עד 02.00	לחיפה	עד 03.00
מטבריה	עד 23.00	לטבריה	עד 02.00
נ. שמונה	עד 22.30	לק. שמונה	עד 02.00
מצפת	עד 24.00	לצפת	עד 03.30

ל"ג בעומר יום א' 17.5.87

למירון			
מתל-אביב:	החל בשעה 05.30	עד 15.00	חזרה משעה 06.00 עד 24.00
מחיפה	החל בשעה 05.30	עד 19.00	חזרה משעה 05.00 עד 24.00
מטבריה	החל בשעה 06.00	עד 20.00	חזרה משעה 06.00 עד 24.00
מק. שמונה	החל בשעה 06.00	עד 20.00	חזרה משעה 05.30 עד 24.00
מצפת	החל בשעה 06.00	עד 22.00	חזרה משעה 04.30 עד 24.00
מחניון עין זיתים	החל בשעה 07.30	עד 21.00	חזרה משעה 10.00 עד 23.30
מחניון שפר	החל בשעה 07.30	עד 19.00	חזרה משעה 10.00 עד 22.30
מחניון ספסופה	החל בשעה 07.30	עד 19.00	חזרה משעה 10.00 עד 22.30

ביום א' 17.5.87 ל"ג בעומר בשעות הבוקר יועבדו לרשות הציבור חניונים מסודרים כדלהלן:

1. לבאים מדרום — חניון שפר ליד אבירים
2. לבאים ממערב — חניון ספסופה
3. לבאים מצפון — חניון עין זיתים

אגד יקיים שרותי הסעה מהחניונים למירון ובחזרה.

מספר הטלפון של מרכזי המידע הם:
03-432777 מרכז מידע אזורי
04-549121 מרכז מידע צפון
02-304304 מרכז מידע ירושלים

לאגד תיור שפע חבילות־נופש באילת, בירושלים, בנתניה, ובטבריה במחירים מיוחדים.

פרטים בכל משרדי אגד תיור

אגד מברכת את ציבור החוגגים בבירכת נסיעה טובה.

הודעה לציבור

הרבנות הראשית לישראל

מחלקת הכשרות של
הרבנות הראשית לישראל

מוקיעה את העתון „יתד נאמן", שפרסם כתבה, שמבזה תלמידי חכמים, רבנים ושוחטים, וכולה שקר וכזב.

כל השוחטים במשחטות בארץ נמצאים בפיקוח של רבנים מקומיים, מהם רבנים מובהקים כרבנים הגאונים שליט"א:
קוליץ, משאש, צבאן, קפלן, אוירבך, ורנר, גרוסמן, שאר ישוב-כהן, בקשי דורון ואריאל.

כמו כן השוחטים, שנשלחו לחו"ל מטעם הרבנות הראשית, כולם עברו מבחני קבלה וקבלו הסמכה, ונמצאים תחת פיקוח של רבנים חשובים ומוסמכים.

כל האמור על יריות בבהמות, על שחיטת ערבים וכדי — בדוי מן הלב

גם כי לבזות תלמידי חכמים היא לצערנו, כאילו הותרה הציבור, וכן לשון הרע, הוצאת שם רע שכמעט נהפכו למצווה בעתון זה, כידוע לכל, אבל מה שאמרו חז"ל ע"כ שאין לו חלק לעולם הבא והוא מנודה לשמים.

קיים ועומד ויש להתרחק מאנשי ריב ומדון כאלו, כפי מאמר חז"ל.

מועצת הרבנות הראשית לישראל

הסתדרות הפועל המזרחי
האגף לתרבות

עליה להילולא של ר' שמעון בר־יוחאי

טיולי ל"ג בעומר תשמ"ז

המסלול	שעה	המיקול	תאריך	מס' אוטובוסים	אוכלוסיה
אשקלון	6.00	בריכת־מירון	17—18.5.87	2	14
גן לבנה	6.00	בריכת־מירון	" "	1	15
פתח תקוה	6.30	"	" "	4	16
לוד	6.30	"	" "	1	
אשדוד	6.30	"	" "	4	17
כפר יונה	6.30	"	" "	2	18
רחובות	6.30	"	" "	1	19
אשקלון	5.15	"	" "	1	20
יפו	6.30	"	17.5.87	1	21
עלומי	6.00	"	" "	1	22
רמת השרון	7.00	"	" "	1	23
אחיעזר	6.30	"	17—18.5.87	2	24
בת ים	6.45	"	17.5.87	4	25
רמלה	7.00	"	" "	1	26
אופקים	6.00	"	17—18.5.87	3	
שדרות	6.45	"	" "	1	
בצעת שמואל	6.30	"	17.5.87	2	1
נתניה	7.00	"	17.5.87	6	2
יבנה	6.30	"	17.5.87	4	3
דימונה	6.30	"	17—18.5.87	2	4
ירוחם	6.00	"	" "	2	5
ירוחם	6.00	"	" "	1	6
באר טבע	6.30	"	" "	2	7
כפר סבא	6.45	"	17.5.87	1	8
הרצליה	6.45	"	17.5.87	2	9
חיפה	7.00	"	17.5.87	3	10
נס ציונה	6.45	"	17—18.5.87	1	11
כפר הראה	8.00	"	17.5.87	2	12
קרית עקרון	6.30	בריכת־מירון	17—18.5.87	2	13
חדרה	6.30	"	17.5.87	2	
ירושלים	6.45	"	17.5.87	1	
פרדס חנה	6.30	"	17.5.87	2	
תל חנן	6.30	"	17.5.87	4	
עתלית	6.30	"	17.5.87	1	
יוקנעם	6.30	"	17.5.87	1	
עכו	6.30	"	17.5.87	1	
קרית ים	6.30	"	17.5.87	2	
רחובות	6.30	"	17—18.5.87	4	
אשדוד	8.00	"	18.5.87	1	
חולון	7.00	"		2	
רכס גן	6.30	"		1	
מגדל העמק	6.45	בריכת־מירון	17.5.87	1	
צוחה	6.00	"	17.5.87	1	
אור עקיבא	6.30	"	17.5.87	1	
ראש העין	6.00	"	17.5.87	2	
באר־יעקב	6.30	"	17.5.87	1	

מושב כפר הרא"ה

משתתף בצערם של החברים

אסתי ונתן אייגנר

בפטירת התינוקת

רעות יהודית ז"ל

ומבין תנחומים למשפחות

רעד המושב בשם החברים

חידוש במטבח הכשר!

תנורי אלקטרה - היחידים עם ההכשר של המכון המדעי הטכנולוגי לענייני הלכה בירושלים, גם למהדרין ממש.

בלעדי לאלקטרה.
תנור בישול ואפיה למאכלי חלב, בשר ופרווה.

אלקטרה

הנוחות שלך - האתגר שלנו

פרטים נוספים בחנויות החשמל המובחרות ברחבי הארץ.